

BİR ÜNİVERSİTELİ DİYOR Kİ

2015

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 272

BİR ÜNİVERSİTELİ DİYOR KI

ISBN: 978-605-9050-26-5

Tasarım
Mehmet TAMER
Türkiye Barolar Birliği Yayın İşleri

© Türkiye Barolar Birliği
Aralık 2014, Ankara

Türkiye Barolar Birliği
Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokağı No: 8

06520 Balgat - ANKARA
Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobilik.org.tr

Baskı
Şen Matbaa
Özveren Sokağı 25/B
Demirtepe-Ankara
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

BİR ÜNİVERSİTELİ DİYOR Kİ

B&M

Prof. Dr. Erdener YURTCAN

2015

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Ne olacak bu memleketin hali?	9
İnsanımızın yemek âdâbı	11
Yazmayız, okumayız, konuşuruz	15
Limon satsam geçinirim	19
Sallandıracaksın üçünü beşini	21
Tası tarağı toplamak gitmek	23
Komşuluk tarihe karıştı mı?	25
Fair play nedir, ne değildir?	27
Keyif mi zevk mi?	31
Para konuşmak ayıp mı?	33
Kürtaj Üzerine... ..	35
Ey politikacı! Bizim için ne yapacaksın?	39
Futbol: Yeşil alanlar üzerinde bir şölen!	43
Bir varmış, Bir yokmuş	45
Üniversite Özerkliğini Özlüyorum	49
İçimden Geldiği Gibi... ..	51
Gönül Tatlı Sohbet İster Ama	53
Balbay Kararının Hatırlattıkları... ..	55
Merhaba İstanbul Üniversitesi	57
“Muhteşem Süleyman”	59
Özgürlük-Özlem-Ceza Yargıçlığı	61
Hocam Prof. Dr. Aydın Aybay’ın anısına	63
35 Darbe Yetkisi Vermez!	65
Ağlayan/Gülen Adalet	69

Bir dokun, bin ah işit!	71
Böyle bir Türkiye’de yaşamak mı?	75
Bu ülkede hukukçu olmak.....	77
Bu ülkede hukukçu olmak (2)	79
Genel af nedir, ne değildir... ..	83
Gönül Sohbet İster.....	85
Kadınlar İşiniz Zor.....	89
Konumuz Referandum.....	93
Başbakan “Kral Çıplak” Dedi.....	97
Memleketin manzara-i Umumiyesi.....	99
Nasıl Bir Türkiye’de Yaşamak?.....	103
Ne umduk, ne bulduk.....	105
Olmadı Evren Paşa Olmadı!	109
Türban, türban diye yollara düşmek!	111
Ülkenin Manzarası 2012.....	115
Ülkenin Manzarası.....	119
Arena demek ne kadar doğru?	123
Futbol mu, basketbol mu?	125
İnönü Stadı Yıkılıyor... ..	127
Utanmak İçin	129
Vatandaş Gözüyle Olimpiyat.....	131
Yıldızları Korumak	133

ÖNSÖZ

Edebiyat dünyasında deneme nedir, sorusunu sorduğunuzda, şu cevabı alıyorsunuz. Yazarın herhangi bir konuda kendi kendisi ile konuşuyormuş gibi yazdığı, kesin hükümlere varmadan samimi bir üslupla oluşturduğu yazılara deneme denir.

Bu kitabımda ben de bu türü denemek istedim. Sizlerle bazı konulardaki düşüncelerimi, değerlendirmelerimi paylaşmak amacındayım. Amacım toplumumuzun bir fotoğrafını çekmek. Başarıp başarmadığımı sizler söyleyeceksiniz.

Kitaba “Bir Üniversiteli Diyor Ki” adını verdim.

Kitabın kapsamını çok geniş tutmadım. Sizleri bıktırmak istemedim.

Kitabı Türkiye Barolar Birliği ile birlikte yayınlıyoruz. Teşekkür borcum emeği geçen herkese.

Yeni çalışmalarda buluşmak dileğiyle...

Prof. Dr. Erdener Yurtcan
Tarabya, Kasım 2014

NE OLACAK BU MEMLEKETİN HALİ?

Bu söz dilimizde bir pelesenktir. Pelesenğin kökeni farsçadır; persenk de aynı anlama gelir. Fakat bu çok kullanılmaz. Konuşurken gereksiz tekrarlanan söze denir persenk ya da pelesenk.

İnsanlar, ne olacak bu memleketin hali, sorusunu her fırsatta sorarlar. Bu göstermelik olarak ülkenin sorunlarına sahip çıkmanın bir salvosu olarak da algılanabilir. Bu soruyu sormakla kişi ülke severliğini ortaya koymak amacındadır.

Ülkesi için ne yaptığına, katkısının terazide tartıldığında kaç gram geldiğini sorgularsanız, bu konuda büyük kuşkularım olduğunu söylemem gerekir. Neden mi?

Bir kere bu kelamı etme hakkını kendinde görmesi için bir kişinin, her şeyden önce iyi vatandaş olması şarttır. İyi vatandaşlığın kriterleri bellidir, üzerinde uzun boylu düşünmeye gerek yoktur. İyi vatandaş görevden kaçmayacaktır. Yetisi ve eğitimi ne kadar olursa olsun, her konuda katkısını esirgemecektir. Bunun en önemli göstergesi köydeki imecedir. İmece sırt sırta vermektir, güçlükleri aşmaktır, dayanışmadır, kucaklaşmadır, bir beklentisi olmaksızın, insanoğlunun köylüsüne komşusuna sahip çıkmasıdır. Birlikten kuvvet doğar sözünün en iyi örneğidir. Bu sözleri çok kolay sıralamam mümkündür. Ama en önemlisi şudur: Bir elin nesi var, iki elin sesi var.

Söz buraya gelmişken, ana konuyu unutmadan bir şeyi belirtmem uygun olur. Türkçedeki kadar güzel atasözlerini ve özdeyişleri başka hiçbir dilde bulamazsınız. Bu iddialı bir değer yargısıdır, fakat yerden göğe kadar haklıdır. Atasözlerinin

ve özdeyişlerin içinde çok derin felsefe vardır, mantık vardır, bilgelik dersenez, sonuna kadar vardır. Bu sözlerin her biri ciltler dolusu yazılacak kitaptan daha güçlüdür, çünkü özdür, özün de özüdür. Süzölmüş, beyin imbiğinden geçirilmiş değer yargıları, uyarılar, bir pusula gibi her zaman doğruyu gösteren düşünceler atasözlerinin ve özdeyişlerin temelini oluşturur.

Ne olacak bu memleketin hali demiştim ya, elbette bu konuya gerçekçi yaklaşanlara, ülke sever olarak elinden geldiğini esirgemeyenlere şapka çıkarmak görevimizdir. Ama bu sözü söylemeyi hiç de hak etmeyen o kadar çok insanımız var ki. Kişi ticaret yapar, esnaf sınıfında yer alsın bile, kazanır, geçimini sağlar, parasal sıkıntısı olmaz. Ama gel gelelim vergi kavramı bu insanın yanına uğramaz. Her şeyi “necip” devletinden bekler, ama bu devlet çarkı nasıl döner, sorusu ona yabancıdır, çünkü vergi kaydı bile yoktur.

Böyleleri ne hikmetse, ne olacak bu memleketin hali, sorusunu dillerine pelesenk edenlerin başında gelirler.

Son zamanlarda dillerde dolaşan, ne olacak bu memleketin haline konu edilen çok hoş bir fıkra var.

İki Alman bir gün Münih’te bir Türk lokantasına gitmişler. Rakı içmek istemişler. Garson rakıyı ve mezeleri getirmiş. Hans’la Peter başlamışlar demlenmeye (Aydın Boysan’ın kulakları çınlasın. Demlenmeyi ne de güzel anlatır.) Bu kefereler (yalnızca yabancı anlamında kullandım) demcilikte sınıfı geçemezler tabii ki, ama olsun, söz öyle geldi. İkinci kadehlerden sonra sohbet iyice koyulaşınca, Hans arkadaşına dönmüş, ne olacak bu memleketin hali demiş. Peter başlamış anlatmaya.

Anlattıkları ipe sapa gelir mi, bilemem.

Burada suçlu aramaya hiç mi hiç gerek yok. Hele hele rakıyı suçlamak yanlış olur. Bir Türk ortamı, kim olursa olsun, onu Türkleştirir ve ülke sever yapar(!).

Bunda en ufak bir kuşku yoktur.

İNSANIMIZIN YEMEK ÂDÂBI

Yemek yemek insanoğlunun en doğal ihtiyaçlarından biri. Yaşamak için, sağlıklı olmak için, güçlü olmak için yemek şart.

Toplumsal yaşantının elbette kendine özgü kuralları var. Eskilerin deyimiyle, oturmasını kalkmasını, konuşmasını, gerektiğinde susmasını bilecek herkes. Bu şart.

Konumuz yemek olunca bunun âdâbı da her âdâp bağlamında önemli. Ayrıca bir nokta daha var ki bu konuda, kendiliğinden öne çıkar. İstisnai durumlar hariç, yemek yemek toplum içinde, topluluk içinde birlikte yaşanan bir olgudur. Bu olgu o denli insanı sarmıştır ki, ister çekirdek ailenin bir masa etrafında yerleştiğini düşünün, ister bir davette sayıları onu geçen kişinin bir yuvarlak masa etrafına dizildikleri bir ortamda yemek yensin, yemek âdâbı mutlaka uyulması gereken bir husustur.

Çekirdek ailede, ana-baba ve çocuğun/çocukların birlikte yemek yedikleri bir masada, ailenin küçüğü ilköğretim çağındaki çocuk o gün okulda yaşadığı ve kendince önemli bulduğu bir olayı anlatmaya başladığında, ana ya da baba hemen küçüğü uyarma gereğini duyar. “Evladım, yemek yerken konuşulmaz.” Demek ki insan küçükten yemek yerken konuşulmayacağını öğrenmek durumunda.

O yaştaki küçük daha evde ya da dışarıda insanların saatlerce bir masayı paylaştıklarında, hem yiyip hem içerken her şeyden söz etmeleri, acaba bu âdâp kuralına aykırı düşmez mi?

Benden size bir tavsiye. Sakın ola ki bunu gündeme getirmeyin ve bu soruyu sormayın. Yüzünüze tuhaf tuhaf bakarlar ve sen de ne tuhaf bir insansın derler.

O zaman sorgulamak uygun olmaz mı, aile yemek yerken büyüklerin küçükleri uyararak, yemek yerken konuşulmaya-çağını söylemeleri ne denli doğrudur?

Bu uyarının altında elbette bir doğru yan vardır. Amaç, küçüklerin konuşmaya dalıp yemeklerini yemeyi aksatmalarını önlemek, en azından yemeklerini soğutmalarını engellemektir.

Yemek âdâbından söz ederken başka konuları da gündeme getirmek, konuyu bütünlemek adına uygun olsa gerektir.

Bu bağlamda neler söylenebilir?

İlkin, bir davette, yemek masasına oturulduğunda, ev sahibesi masaya oturmadan yemeğe başlamak doğru değildir. Bu kurala aykırı davranmak, ev sahibesini ve onun konumunu önemsiz kılmak anlamına gelir ki, çok yadırganır.

Öte yandan içkili bir yemekte, herkesin tercihiğine göre, bardaklara ya da kadehlere içkiler konulduktan sonra, davet sahibi/sahibesini kadehini ya da bardağını eline alıp, yemeğin özelliğine göre, kısa bir açışla, kadehini kaldırıp davet ve yemek için iyi dilekte bulunmadan önce, kadehini ya da bardağını alıp içmeye başlamak, yemek âdâbı açısından kişinin sınıfta kalması sonucunu doğuran bir hareket olur.

Yemek yerken şapur şapur sesler çıkarmak, yemeği çok beğendiğini bu yolla çevresine duyurmak, insanları yalnızca rahatsız etmekle kalmaz. Ayrıca sofradaki yemek zevkini de yerle bir eder.

Topluca yenilen bir yemekte, söz gelimi, yakın arkadaşlar ve dostlar arasında olsa bile, bazı kişilerin yemeğe başladıkları tabakla yemeğe devam etme ısrarı, ev sahibini düşünmek, onun daha az uğraş vermesini sağlamak anlamına gelmez. Aksine, masanın düzenini alt üst eder ve insanların yemek zevkini bozar. En iyisi bu konuda ısrarcı olmamak, tabak değiştirme isteklerine uymak ve yemeğe öyle devam etmektir.

İşte böyle ÷lkemin güzel insanları. İnsan her zaman her konuda eğitime muhtaç bir varlıktır. Önemli olan her yaşanan olaydan bir ders çıkartmaktır. İnanın yemek âdâbından söz ettiğim bu kısa yazıda, amacım sizlerin iştahlarını kaçırılmak hiç değildi.

Herkese afiyet olsun!

YAZMAYIZ, OKUMAYIZ, KONUŞURUZ

İnsanlık tarihini araştıranlara, bu konuda kafa yoranlara şu soruyu sorsanız, insanlık tarihinde en önemli buluş nedir?

Çok değişik cevaplar alacağınızda hiç kuşku yoktur.

Bu konuda önemli bir sayı yazıyı öne çıkaracaktır. Neden mi? Yazıyla insanların düşündüklerini ölümsüzleştirdikleri, yaşananları sonraki nesillere bu yolla aktardıkları, düşünsel gelişmeyi yazı aracılığıyla sağladıkları için.

Yazı bunun için elbette önemli. İnsanlar çağlar boyu yazı için değişik işaretler kullanmış olsalar da, bunlara topluca alfa-be, abece deseler de, amaçları ortaktır ve tektir. Yazıyla iletişim kurmak, yukarıda sıralamaya çalıştığım amaçlara ulaşmak.

Yazı bir açıdan da gelişmenin işaretidir. İlkokula başlayan bir çocuğa ilkin iki şey öğretilir, yazmak ve okumak. Gelişme buradan başlar.

Yazmak aynı zamanda beyne yardımcı olmaktır. Her şeyin olduğu gibi, beynin de bir kapasitesi var. Her ne kadar insanların beyinlerinin ancak küçük bir bölümünü kullandıkları söylene de, yine de beyne her şeyi “aklında” tutması anlamına gelecek olan, yazmamak, akılda tutmaya çalışmak doğru bir yöntem değildir.

Yazı insanın yardımcısıdır. Yazıya dökülmüş olan her şey, ister önemli olsun ister önemsiz, bakıldığında, okunduğunda amaca ulaştırır. Bellek tazeleme de insanlığa dahil olduğuna göre, yazıyla bu çok daha kolay olur bir yandan, ayrıca hatası olur öteki yandan.

Bu konuyla bağlantılı olarak iğneyi başkalarına batırmayı bırakalım, çuvaldızı kendimize batıralım, ister misiniz?

Çok kesin, radikal, acımasız bir tespit her şeyden önce: Türk insanı yazmayı sevmez. Yazmayı sevmeyince, haliyle okumayı da sevmez. Geriye ne kaldı, konuşmak. Bizim insanımız konuşmayı sever. Öyle ya en kolayı bu. Konuşmak, ama nasıl? Dilinin ucuna geldiği gibi, söylemek, her şeyi söylemek. Anlamlı ya da anlamsız.

Öyle insanlar var ki, bunlar için şöyle bir değerlendirme yapılır. Bunda da, laf aramızda, haklılık payı büyüktür. Bu insanların kelime hazinesi üç yüz kelime ile sınırlıdır. Bu kapasite içinde kendilerini ifadeye çalışırlar, bir de ifade ediş biçimlerini düşünürseniz, gelin çıkın işin içinden.

Konuşmanın ön plana çıkmasının suçu, bunu dünya ölçeğinde düşünebilirsiniz, bir "tahrikçi ajan"dan kaynaklanıyor. Bunun adı, Türk terminolojisinde, cep telefonu, yabancı terminolojide, el telefonu, yani handy.

Bu alet insanları sanki her an, her ortamda, her fırsatta konuşmaya zorlar gibi. Sokağa çıkın, insanların kulaklarında cep telefonları, anlatıyorlar da anlatıyorlar. Anlattıkları o kadar önemli ki, bir sabit telefonun bulunduğu yere gitmeyi beklemeye tahammülü yok.

Bu beni çok rahatsız ediyor. O kadar ki, bu olguyu eleştirmek için bir şiir yazdım. Şiir şöyle:

Bilseydim yapar mıydım

Sana ne kadar kızıyorum, bilemezsin Martin Cooper (*)

Ne işler açtın başımıza, dünyadan haberin yok

Ne rahat kaldı ne huzur sayende, cep telefonu her yerde

Biz mutluyduk oysa, çevir sesi beklerken telefonun başında.

İnsanların ne kadar çok konuşacakları varmış meğerse.

Yarın sabah kahvesine bekliyorum şekerim, geç kalma

Bey, gelirken kasaba uğra, yarım kilo kıyma al, köftelik
Annen aradı, arasın hemen dedi, akşama yemeğe davet etti
Kardeş, bak sana ne diyeceğim, Emmoşun çantası çakma
Senin şu ıslak kekin var ya, tarifini versene, unuttum valla
Arkadaşlar geldi pizza söyleyeceğiz, şunların
numarasını versene

Hanım, ben nereden bileyim, senin bluzunu nereye
koyduğunu

Vs, vs, vs, vs,vs.

Dur, Martin Cooper biraderim, yolma saçını başını
Şaka yaptım ben sana, yukarıda kızıyorum dedim
İcadından sen suçlu değilsin, kendini harap etme
Şu bizim milletin üstüne yoktur azizim

Her şeyi berbat etmekte mahirdirler

Kimseler ellerine su dökemez.

Yazık devletim, yazık, onca yatırıma, emeğe, paraya yazık...

(*) Cep telefonunun mucidi

(Merhaba 2014'den)

LİMON SATSAM GEÇİNİRİM

Bu lafı çevrenizde çok duyarsınız. Günlük dilde “okumuş” sınıfında yer alan kişilerin herhangi bir şey istedikleri gibi gitmediğinde, ilk telaffuz ettikleri sözdür: Limon satsam geçinirim.

Bu kişiler, eskilerin deyimiyle, mektep medrese görmüş(günümüz Türkçesinde: okumuş, yazmış, meslek sahibi olmuş) kişilerdir. Bu kişiler mesleklerini uygularken bir aksaklık olduğunda, deyim yerindeyse, hemen gemileri yakarlar. Mesleklerini adeta yerin dibine geçirirler. Mesleklerinin yapacak iş olmadığını ifade ederler.

Hemen sonrasında başlıktaki söz gelir. Meslek bir kenara konulacaktır, limon satılacaktır, limonun satılacağı yer semt pazarıdır. Burada satılacak olan limonla geçimin temin edileceği garantidir. Başka bir işe hiç mi hiç gerek yoktur.

Bu sözü her duyduğumda, ilk aklıma gelen şey nedir bilir misiniz? Bu laf da çok anlamsızdır, ben söylemeden nereden bileceksiniz ki.

Neden limon? Limon ki öyle bir bitkidir ki, her derde devadır, saymakla bitmez. Ama o ne yazık ki, yıllarca uğraşarak edinilmiş bir mesleğin kenara konulduğu anda, satış konusu olarak gündeme gelir.

Asla yanlış anlaşılmasın, limon satmak elbette bir iştir, ayrıca güzel de bir iştir. Limonu eline alıp koklayan her kişi, onun o güzel kokusunu içine çektiğinde, içini bir ferahlık kaplar, bir rahatlama olur.

Şu limon satsam geçinirim, lafında bir kolaycılık da var. Bir mesleği uygularken bir aksaklık olduğunda, bir güçlükle karşılaşıldığında, deyim yerindeyse, maçı yarıda bırakıp kaçmak, kendince işin kolayına sarılmak. Sanırsın limon satmak da kolay bir iştir. Oysa her işin bir güçlüğü var.

Her zaman düşünürüm, dünyada en zor işlerden biri hizmet ya da mal satmaktır. Önce bunları muhataba beğendirmek şarttır, sonra satış değerinde anlaşmak da cabası.

Pazarda limon satacak olan “beyzadeler” sanırlar ki, pazarda limon almak için insanlar kuyruğa girerler. Yetişen alıyor misali, sorgusuz sualsiz, kapış kapış limon satılacak. Kazın ayağı hiç de öyle değil. Birkaç limon alacak bir kişinin satıcıya kaç soru soracağını, bunlara verilecek olan cevabı ne denli yeterli bulacağını düşünmek gerek.

Bu nedenle eskiler derlerdi ki, gırtlak beş boğum. Önce düşüneneceksin, taşınacaksın, sonra konuşacaksın. O konuştuğun da nereye varacak, ne getirecek, ne götürecektir.

O nedenle, limon satsam geçinirim, demek öyle kolay değil arkadaş.

Bu bağlamda: Dost acı söyler’i de boşuna dememişler azizim.

SALLANDIRACAKSIN ÜÇÜNÜ BEŞİNİ

Bizim insanımız sallandırmaya meraklıdır. “Sallandıracaksın üçünü beşini” lafı da bunun bir göstergesidir.

Toplumda bir olay yaşandığında, bazıları işin nedenini, temelini bilmeden, araştırmadan anında sonucu belirler. Bunu da derhal ilan eder. Sanırsın en yetkili ağızdan bir hüküm bildiriliyor.

Oysa önce olayı bir gözlemlemek, irdelemek gerekmez mi? Gerekir elbet. Ama sallandırma kafasında olanlar için irdeleme, üzerinde düşünme, bilenlere danışma diye bir kavram yoktur. Sonuç bellidir: sallandırma.

Bu aslında tam anlamıyla bir ilkel yapının ürünüdür. Toplumsal yaşam nedir, insanların yöneten-yönetilen ilişkisi içinde hakları nelerdir, olaylar karşısında demokratik tepki göstermek nedir, bu tepki nasıl konulur, nereye kadar hukuk ve kamu düzeni buna izin verir ya da vermez, bunlar işin esasını oluşturur.

Ama bu konulara ve kavramlara akli ermeyen, neyin ne olduğunu bilmeyenler için çözüm hazır. Sallandıracaksın üçünü beşini. Ortalık süt liman olur. Ağam bu iş o kadar kolay mı?

Bu isteğin kökünün nereye dayandığını sosyologların araştırmaları uygun olacaktır. Onlar bilimsel kriterleri kullanarak çözümler üretebilirler. Doğru olan da bu olsa gerektir. Belki zaman içinde bu çarpık düşünceler ve tepkiler azalır, hatta kökü kazınır.

Bu konuyu bazen zihnimden geçiririm ve kendime şu soruyu sorarım. Acaba bu düşünce bu ülkede ölüm cezasının infazının açık alanda, aleni olarak yapıldığı dönemlerden kalmış olabilir mi? Bilmiyorum.

Ama gerçek olan şudur. Ülkemizde 1965 yılına kadar ölüm cezasının infazı asarak gerçekleştirilirdi. İnfaz da aleni olarak yapılırdı. Sabaha karşı şehrin büyük bir meydanında ölüm cezasına mahkum edilmiş, cezası kesinleşmiş, TBMM'nin kararıyla infazı uygun görülmüş olan kişi, halk ağzıyla, ipe çekilirdi. Bu infaz yönteminde ibret olmak amacı vardı, yani caydırıcılık amacı.

Sonra İsvetçli bir bilim adamı geldi, ülkemiz ondan yeni bir ceza infaz yasası yapmasını istedi. O da bunu yaptı. Bu yasa uzun yıllar uygulandı. İşte bu yasayla o "yabancı" ölüm cezasının aleni infazını yasadan çizdi de bu ilkellik de sona erdi.

Artık ölüm cezası ülkemizde kaldırıldığı için, bunun yöntemi de devre dışı kaldı.

Sallandırıcaksın üçünü beşini, düşüncesini irdelerken yukarıda sergilemeye çalıştığım, geçmişte yaşanan çağ dışı yöntem aklıma düştü.

Bu yöntem çok eskileri anlatan kovboy filmlerinde de sergilenir. Kasaba halkı meydanda toplanır. Şerif gelir. Kısa bir görüşme yapılır, ayaküstü. Sonuç bellidir. Asalım. Kalın halat ulu ağacın kalın bir dalına atılır ve infaz gerçekleştirilir.

İnsanlar bu filmleri seyrederken geçmişlerinden utanıyorlardır, derim. Bu da medeni insanların tavrına uygun düşer.

TASI TARAĞI TOPLAMAK GİTMEK

Büyük şehirlerde yaşayanlar gerçekten zor durumdalar. En başta ulaşım bir sorun. Bir insanın eviyle iş yeri arası arasındaki mesafe “uzak” kavramının içinde düşünülebilecek gibiyse, bu başlı başına bir güçlük.

Çalışan bir insan sabah kalkacak, toparlanıp evden çıkacak. İstikamet çalıştığı yer. Bu yer değişik nitelikler taşıyabilir. Ofis olabilir, fabrika olabilir, inşaat olabilir, hasılı her türlü çalışma alanı olabilir.

En iyi koşullarda bu kişinin arabası olduğunu varsayalım. Bu olanak bazı şeyleri kolaylaştırmalı aslında. Ama gelin görün ki, bu her zaman böyle değil. Söz gelimi İstanbul. Eviniz Anadolu yakasında, iş yerinizse Avrupa yakasında. Gelin geçin tercihinize göre köprülerden birini. Dur, kalk, dur, kalk. Nereye kadar? Elbette ulaşım noktanıza kadar. Köprüyü geçtiniz, otoyola çıktınız. Orası çok farklı mı ki. Ne gezer. Zaten trafik akışının yavaşladığı ve durma noktasına geldiği yerlere varmadan, sizin göstergeler karşılar. Bunlar serbest piyasa ekonomisinin neferleridir. Ellerinde o denli değişik satış ürünü olur ki. Su, simit, kağıt helva, muz, mevsim yazsa, dondurma. Saymakla bitmeyecek bir çeşitlilik.

Trafiğin otoyollarda dahi istenilen hızda akmadığı ilk zamanlarda, insanlar ister istemez, yine bir kaza var ileride, yoksa bu kadar yavaşlama olmazdı, düşüncesine sığınırlardı. Sonradan anlaşıldı ki, kaza maza yok. Yalnızca yol araç kapasitesini kaldırmıyor, bu bir; araç kullanmayı kayak pistinde slalom yapmakla karıştıran sürücü grubu(aslında güruhu demek gerekir ya), iki.

Epey önce İstanbul'un trafik müdürlerinden biri bana demişti ki, " Bu şehirde ayda en az bin beş yüz araç trafiğe tescil edilir. Bu nereden baksanız, bir aracı ortalama 2,5 metre uzunlukta kabul etseniz, dört kilometreye yakın bir uzunluk demektir. Bu nedenle bir otomobil yola çıktığında, dört kilometre geriden trafiğe katılıyor demektir. Bu da yolun dolup taşması, trafiğin akmasını engellemesi demektir." Doğru söze ne denir.

Bu büyük kent keşmekeşi insanları elbette bezdirir. Bezdirmenin sonucu kaçış aramaktır. Kaçış nasıl aranır? Yazının başlığında olduğu gibi: taşı tarağı toplamak gitmek. Gitmek de nasıl? Zihinlerdeki ve ağızdan dökülen formüller bellidir. Ege ya da Akdeniz'de bir sakin sahil yöresine göçmek, hayatı orada yaşamak, asude bir bahar ülkesinde olacağı gibi.

Bunu başaran kaç kişi çıkar? İtirazları duyar gibiyim. Bu sayı hiç de azımsanacak gibi değil. Oralarda da insanoğlu yapacak bir iş bulur, nasıl olsa karnını doyurur. Bunun böyle olmadığı maalesef kısa süre sonra anlaşılır. Her şey bir yana, oralarda da insanlar kucaklarını açmış, buyurunuz efendim emrinizdeyiz. Nasıl bir ev isterdiniz, çalışmak istediğiniz nasıl bir iş olsun, diyecek konumda hiç değillerdir. İnanın.

Geçen yıl bu konuyu zihnimden geçirdiğim bir gün bir şiir yazmıştım. Bunu sizlerle paylaşmak isterim.

Bu işte bir terslik var

Başın ne zaman sıkışsa, ne zaman efkâr bassa
Toplayıp taşı tarağı doğru bir küçük kasabaya
Bir küçük toprak, birkaç odalı bir ev
Bahçesinde kümes, yumurtlasın tavuklar bize kadar
Ekeceksin biraz sebze, salata soğan, birkaç meyve ağacı
Dalından erik, kayısı, dut yemek ne güzel olur
Bal damlar insanın dudağından, işte hayat bu dersin.
Şu şehirler, acımasız, umarsız, neden bu denli kalabalık dersin?

(Bir Üniversitelinin Şiirleri'nden)

KOMŞULUK TARİHE KARIŞTI MI?

Ülkemizde komşuluğun sürdüğü yerlerde yaşamlarına devam edenler için bu sorunun cevabı bellidir ve hayır'dır. Çünkü oralarda komşuluk geleneğinde bir değişiklik yoktur. Eskilerin deyişiyle, "komşu komşunun külüne muhtaç" sözü geçerliğini korur.

Komşuluk temelde toplumsal dayanışmanın en güzel örneklerinden biridir. Bu dayanışma, "iyi günde, kötü günde birlikte" sloganına çok yaraşır; insanlar arasında güven duygusu yaratır, büyük bir ferahlık verir.

Komşuluk günümüzde artık çok dar çevrelerde yaşanan bir olgudur. Dar çevreler denildiğinde, bu çevrelerin köyler ve kasabalar olarak sınırlanması çok yanlış olmasa gerektir.

Bu çevrenin giderek daraldığı da bir gözlemdir. Bunun temelinde ülkemizin sosyolojik ve sosyal yapısında oluşan süreç etkindir. Bu süreçte insanlar artık birbirlerinden kopuk bir hayat sürmektedirler. Bu nasıl açıklanabilir?

Yaşam koşulları büyük bir hızla zorlaşmaktadır. İnsanlar, özellikle büyük şehirlerde bir kurgunun içindedirler. Bu kurgu insan ilişkilerini zayıflatan, insanı yalnız kendini ve çok yakın çevresini düşünen bir varlık durumuna getiren bir kısır döngüdür. Hayat bir koşturmaca içinde akıp gider. İnsanların işleri güçleri dışında kendilerine ayıracak zamanları yoktur, en azından çok kısıtlıdır. Bu nedenle de "başkalarını" düşünmek, onlar için bir şeyler yapabilmek çok kolay bir olgu değildir.

Büyük ve kalabalık yerleşim yerlerinde insanlara sunulan, hatta empoze edilen barınma olanakları da komşuluğu, komşular arasındaki dayanışmayı olumsuz etkileyen bir olgudur. Bu olgu gerçektir. Site adı verilen ya da son zamanların moda deyimiyile, plazalarda ve rezidanslarda ikamet eden insanlar, komşularının kim/kimler olduğunu/olduklarını bilmemektedirler ki, bu kişiler arasında komşuluk ilişkisi kurulabilsin, bir dayanışmadan söz edilebilsin. Bu çarkın içinde yoğrulan, bir makine düzeni içinde yalnız kendini düşünenlere siz yanılıp da, komşu komşunun külüne muhtaç, düşüncesini telaffuz etseniz, yüzünüze(toplumda ne yazık ki yanlış olarak her geçen gün yayılan sözcükle: suratınıza değil, çünkü surat çirkin yüzdür) öyle bir bakalar ki, şaşırıp kalırsınız. Onlar hayatlarında külü, sigara içiyorlarsa, ancak küllükte gördükleri için, bu adam ya da kadın ne diyor Allah aşkına'yı içinden mutlaka geçirirler, yüzünüze söylemeseler de.

Bu düşüncelerimi sizlerle paylaşırken, bir noktayı daha vurgulamak gereğini duymaktayım. O da insanımızın giderek egoistleşmesidir. Yunanca "ego"(ben) sözcüğünden türetilmiş bulunan bu sözcük, insanların artık yalnızca kendilerini düşündükleri, kendileri için yaşadıkları, başkalarının sorunlarının onları hiç mi hiç ilgilendirmediği anlamına gelir. Oysa, her zaman ifade edilen, her fırsatta kullanılan, insan sosyal bir varlıktır, tanımlamasının içinde "ötekilerle" paylaşmak da vardır. Sosyal olmak, bir açıdan dayanışmaysa, bir açıdan da paylaşmak demektir. Her şeyi paylaşmak, iyiyi de kötüyü de. Zorda olan bir insana yardım etmek, ihtiyaç duyduğunda başkalarından yardım beklemenin, ummanın ilk şartı değil midir? Elbette öyledir.

FAİR PLAY NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Spor karşılaşmalarında aranan, sonuna kadar hak ettiği için, değer verilen bir kavramdır, fair play kavramı. Bu kavramın içinde neler var? İlkın, kolayından başlayarak, play sözcüğü. Bu sözcük oyun anlamını taşır. Demek ki oyun söz konusu olduğunda, bu kavram gündeme gelebilir ve yaşanabilir, yaşatılabilir. Daha önemlisi, fair sözcüğüdür. Bu sözcük dilimize adil olarak çevriliyor. Aslında fair tam olarak adil anlamına gelmese de, kavramı en iyi anlatabilecek bir söz olduğu için kullanılıyor. Fair play aslında bir tescilli marka gibidir. Bu kavramı ne çevirmeye, ne de başka bir terimle ifade etmeye gerek yoktur. Fair play denildiği zaman amaç bellidir.

Fair play'in de her kavram gibi, bir tanımlamaya ihtiyacı vardır. Bu yapılırca, bu kavramın içinde ne olduğu apaçık ortaya çıkar. Fair play:

Oyununu dürüstlük içinde oynama, rakibine sportmence davranma düşüncesinden hareketle, müsabakalara katılan kulüpler, oyuncular, hakemler, teknik yönetici, öğretici ve eğiticiler ve seyircilerin:

- a- Oyun ve yarışma kurallarına riayet etmeleri,
- b- Karşı takım oyuncularına, maçı yönetenlere, maçla ilgili diğer görevlilere, seyircilere, basın ve yayın temsilcilerine sportmence davranmaları ve bu konuda her türlü çabayı harcamaları,
- c- Maçlara katılan herkesin, maçtan önce, maç sırasında ve maç sonrasında, maçın sonucuna ve maçı yönetenlerin verdiği kararlara saygılı davranmaları,

anlamını taşır.

Buraya kadar sizi fair play kavramının resmi elbisesi ile tanıştırmak istedim.

Şimdi fair play nedir, ne değildir, üzerinde durabilirim.

Bu kavram her türlü oyunda ve spor dalında oldum olası centilmenlikle karıştırılır. Centilmenlik, kibarlık da spora dahildir. Spor sahalarında centilmenlik kavramı ile bağdaşan tavır ve davranışlar elbette sevinç kaynağıdır. Örnek mi?

Birkaç yıl önce İngiltere’de Premier Lig denilen futbol liginde bir takım şampiyonluğa biraz erken ulaşmıştı. Maçların bitmesine birkaç hafta kala Chelsea ipi göğüslemişti. O hafta sonu İngiltere’nin köklü kulüplerinden biriyle maçı vardı. Maç başlamadan kısa bir süre önce bu kulübün takımı sahaya çıktı. Çıkış kapısına dizildiler ve Chelsea takımını beklediler. Takım kaptanları başta olmak üzere sahaya tek sıra halinde çıktılar, rakip takımın futbolcuları da şampiyon takımın oyuncularını ve teknik kadrosunu, ellerini sıkarak kutladılar. Tabii ki statta bir alkış tufanı koptu. Tüm seyirci sahadaki centilmenleri yürekten alkışlıyorlardı.

İşte bu centilmenlikti, fakat fair play örneği değildi.

Şimdi sıra geldi iki fair play örneğine, bir bizden bir yurd dışından.

Uzun zaman oldu. Hatırladıklarımla bir fair play örneğini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Çek Cumhuriyetinin(olay zamanındaki ismiyle: Çekoslavakya) dünyaca ünlü bir futbolcusu vardı. Adı Nedved. O dönem İtalya’da top koşturuyor. Takımı da, yanlış hatırlamıyorsam, Juventus. Juventus’un o gün şampiyon adaylarından biriyle maçı var. Maç golsüz sürüyor. Nedved topla rakip kaleye akıyor ve onsekiz çizgisinin civarında düşürülüyor. Hakemin kararı: penaltı.

Nedved rakip oyuncunun kendisinin onsekiz çizgisinin dışında düşürdüğünü, cezanın penaltı olmaması gerektiğini hake-me söylüyor. Hakem kararını değiştirmiyor. Nedved topu penaltı noktasına diyor ve topu kalenin hayli uzağına gönderiyor.

İşte fair play budur. Neden mi? Fair play ilkeleri içinde önemli bir yer tutan ilke şudur: Oyunda bir sporcunun ya da bir takımın lehine hata sonucu bir fırsat yaratılırsa, fair play'e uygun davranan oyuncu bundan yararlanmaz. Nedved'in yaptığı gibi, hakemin hatasını fırsat bilmez ve topu dışarı gönderir.

Sıkılmadıysanız, bir de bizden çok taze bir örnek vereceğim.

Beşiktaş'ın U19(yaşı on dokuzdan küçük olan futbolcuların oynadığı takım) takımı bu ligde önemli bir maç oynuyor. Beşiktaş'lı oyuncu onsekiz içinde düşüyor. Hakeme göre rakip takımın oyuncuyu onu faulle düşürdü. Karar: penaltı.

Beşiktaş'ın antrenörü hakemle aynı kanaatte değil. Penaltıyı kullanacak olan oyucusunu yanına çağırıyor ve kulağına bir şeyler fısıldıyor. Oyuncu topun başına geçiyor ve topu kalecinin kucığına yavaşça yuvarlıyor.

Beşiktaş'ın verdiği mesaj şudur: Beşiktaş bir hatalı kararı fırsat bilmez.

Güzel bir fair play örneği.

Keşke toplumsal yaşantımızda her alanda fair play örnekleri yaşasak. Ne güzel olur, öyle değil mi?

KEYİF Mİ ZEVK Mİ?

Keyif sözcüğü etrafımızı adeta kuşattı. Nereye baksak bir keyiftir gidiyor. Müşteri lokantada oturmuş, ısmarladığı yemeği yemiş, garson masaya sokuluyor, “yemekten keyif aldınız mı?” diye soruyor. Müşteri de cevap veriyor, “çok keyifliydi, teşekkürler.” Buna ne denir sizce, bence tut kelin perçeminden denir.

Bre insanlar yemekten keyif alınır mı? Güzel, lezzetli bir yemek yedi mi insan, ondan zevk alır, damağında hoş, güzel bir tat kalır. Buna keyif denmez azizim. Keyif, keyif verici maddelerin yarattığı bir sonuçtur. Keyif verici maddelerse, sigara, alkol, adını bile anmak üzüyor, ama açıklamak için zaruri, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler, esrar, eroin, kokain, yapay uyuşturucu ve uyarıcılar, extasy v.b.

Televizyonda spiker birazdan başlayacak olan filmi anons ediyor ve “keyifli seyirler” diyor. Bu nasıl bir konuşmadır, film güzel olursa, seyirci ondan zevk alır, memnun kalır, hoşnut olur. Güzel filmmiş, iyi ki seyretmişim der. Ama keyif almaz. Film keyif maddesi değildir.

Bunları yazarken düşünmeden edemiyorum. Aman çok da uğraşmamak gerek bu konularla. Zevk desen ne olur, keyif desen ne olur. Bu düşünceyi dile getirenlerin ya da ifade edenlerin sayısı bizim toplumda hayli fazladır. Bu gidişle çığ gibi de büyüyecektir.

Oysa derim ki, kimse kusura bakmasın, kazın ayağı öyle değil. Dili herkes doğru kullanmak zorundadır. Bu sayede hem dil güzelleşir hem de toplumsal iletişimimiz gelişir. Anlayana.

Dilimizde bir sözcüğün hayranıyım. Bunu her fırsatta ifade ederim. O sözcük hepimizin dilinde kesin bir yer tutan “şey” sözcüğüdür. Hazret bir şey anlatacak, kendini bir türlü ifade edemiyor. İki sözcük arasına yerleştirir bir “şey”, oh ne rahat. Bazen ölçü öyle bir kaçır ki, şeyi şey ettim, şeyden şey oldu, gibi. İşte cankurtaran simidi ile anlatım.

Dilerim şaysız kalmayız. Kalırsak vay halimize.

PARA KONUŞMAK AYIP MI?

Sosyolojinin tanımı bilimsel yaklaşımda şöyle yapılıyor:

Sosyoloji, toplum yaşamının oluşumunu, koşullarını, işleyişini, değişimini objektif bir biçimde, sosyal bütünlük içinde inceleyen bilim dalıdır.

En genel anlamda, toplum içinde yer alan sosyal grupları, sosyal sınıfları, ekonomik, politik, sosyal, dinsel ve hukuksal kurumları, nüfusu, örf, âdet, değer, norm ve inançları, tüm bunlar arasındaki karşılıklı ilişkileri, bu unsurlardaki değişimleri inceler ve açıklamaya çalışır.

Bu bilimsel yaklaşımın dışına çıkarak söylemek gerekirse, sosyoloji bir toplumun fotoğrafını çekmektir. O fotoğrafta her şey apaçık ortaya çıkar.

Yazının başlığında yer alan soruyu, para konuşmak ayıp mı, sorusunu irdelemek ve cevaplandırmak, tabii ki içinde sosyolojik bir değerlendirmenin yer alacağı bir husustur.

Bu bağlamda, eskilerden gelerek topluma yerleşmiş bir örf ve âdettir, para konuşmak ayıptır. Bunun nedenini açıklamak çok kolay olmasa gerektir.

Para konuşmamak, insanların gözünde “paragöz” bir insan olma nitelemesinden kaçmak anlamını taşır. Paraya değer veren bir kişi olarak tanınmak olumlu bir vasıf değildir.

Günümüzde giderek bu değerlendirme zayıflıyor diyebilirim. Artık insanımız özellikle yapacağı bir hizmetin karşılığının ne olacağını, kendisine ne kazandıracığını bilmek istiyor. Bunda da son derece haklıdır. Buradaki kriter bellidir: Ne getirir, ne götürür.

Bu konunun temelinde elbette sosyoloji var. Bu nedenle de değerlendirmenin yapıldığı toplumum hangi toplum olduğu önem taşır. Batı ülkelerinde insanlar para konuşur ve bu hiç ayıplanmaz.

Almanya'da üniversitede ve bilimsel kuruluşlarda görev yaptığım dönemlerde, çok sayıda bilimsel çalışmada ve araştırmada çalıştım. Yürütülen çalışmalar uluslararası boyutta çalışmalardı. Bu nedenle de Türkiye raporunu yapmak gerekirdi. Bu raporlar benden istendiğinde, gönderilen yazıda ilkin çalışmanın konusu anlatılır, ulaşılmak istenen hedef açıklanır, sonra bu raporu yapmamın istendiği, bu isteği kabul edip etmediğim sorulurdu.

Bu tür her yazının son bölümünde, şayet ortak çalışmada görev almayı kabul ediyorsa, bir banka hesap numarası bildirmem istenir, o hesaba ne kadar bir meblağ gönderileceği de belirtilirdi.

Bu son derece olağan bir yaklaşımdı ve hiçbir şekilde yadırganmazdı.

İşte size bir sosyolojik fotoğraf.

Bizim toplumumuzda parayı konuşmamak, o noktayı açık bırakmak hayır getirmez, aksine sorun yaratır. Nasıl mı?

İstanbul'un geçmişinde yıllar yılı müşteri ile taksici arasında ödenecek ücret tartışmaları yaşanırdı. Gençlere küçücük bir bilgi: O dönemlerde taksilerde sayaç yoktu. Bu nedenle müşteri kaç lira ücret ödeyeceğini bilemezdi.

Müşteri taksiye biner, gitmek istediği yeri söyler, taksici de onu oraya götürür. Müşteri inerken, borcum ne kadar, sorusunu sorar. Taksicinin cevabı, ne verirsiniz, olur. Müşteri bir ödeme yapar, taksici itiraz eder, kaç kilometre yol geldik, bu ücret yetmez. O zaman tartışma başlar, azdır, çoktur tartışması.

O günleri yaşamış olanlar bilirler. Bu tartışma insanların taksiye binmesini eziyet haline getirirdi.

Sayaçlar taksilere konuldu da sorun çözüldü.

KÜRTAJ ÜZERİNE...

Uluslararası 2. Nüfus Konferansı'nda kürtajın teşvik edilmesini isteyen karar, ülkemiz için yararlı değildir. Nüfus Planlama Kanununun (NPK) "istendiği zaman, istendiği sayıda çocuk" formülü ülkemiz gerçeklerine daha uygundur.

Birleşmiş Milletler Uluslararası 2. Nüfus Konferansı, bir süre önce Meksika'nın başkenti Mexico City'de toplandı. Konferansta hızla artan dünya nüfusu nedeniyle ortaya çıkan sorunlar üzerinde durulduğu nu, bu arada temel sorunlardan birini kürtajın oluşturduğunu basındaki haberlerden (Cumhuriyet, 12.8.1984) öğrendik, Hatta bu konferansta kürtajın teşvik edilmemesi yolunda bir kararın da alınmış olduğu bu haberler arasında yer aldı.

Kürtaj, Fransızca kökenli bir sözcük olarak, "dölyatağının içini kazıyıp dölütü alma eylemi" biçiminde tanımlanmaktadır (bkz. Türk Dil Kurumu Sözlüğü, Ankara 1983). Bu terim bugün için gebeliğin durdurulması alanında başvurulan yöntemlerden biri olarak belki de en sık başvurulan yöntem oluşu nedeniyle, gebeliğin durdurulması kavramı ile hemen hemen eşanlamlı kullanılmaktadır.

Ülkemiz açısından değerlendirme

Sözünü ettiğimiz nüfus konferansında alınan ve kürtajın teşvik edilmemesini isteyen kararı ülkemiz açısından değerlendirmekte yarar vardır. Konuya ilkin tarihsel akışı içinde kısaca bakabiliriz.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, Kurtuluş Savaşı'ndan başarı ile çıkmış ve hızlı biçimde kalkınma amacı içinde olan bir toplum olarak, nüfus planlaması ve bu arada gebeliğin durdurulması kavramları şiddetle reddedilen kavramlar olmuşlardır. Nüfusun artması ile doğal kaynakların istendiği gibi, kullanılabilceği ve ülkede yaşam seviyesinin yükseltileceği düşünölmüştü. Bunun doğal sonucu, çocuk düşürme eylemlerinin ağır cezalarla cezalandırılması biçiminde ortaya çıkmıştı. Bu dönemi 1960'lı yıllara kadar getirmek mümkündür. Bu yıllarda ülkedeki hızlı nüfus artışı ile kalkınma ve gelişmişlik kavramı arasındaki ters orantılılık gerçeği ortaya atılmaya ve nüfusun planlanması gerektiği düşüncesi topluma yayılmaya başlanmıştı. Bu konudaki çalışmaların ürünü olarak, 1965 yılında Nüfus Planlaması Kanunu (NPK) yürürlüğe girmiş ve gebeliğin önlenmesi, durdurulması, alie planlaması gibi kavramlar işlenmeye başlanmıştır. Bu yasada hızlı nüfus artışını önlemek için devlete düşen görevler yanında, belirli tıbbi tehlikeler karşısında, gebeliğin durdurulması da öngörölmüştü.

Tıbbi endikasyonlar da denilen bu nedenlerin, ananın ya da doğacak çocuğun sağlığını, ya da gelecek nesillerin sağlıklı yetişmelerini tehlikeye düşürecek olduğu durumlarda, gebeliklerin durdurulması, yasanın diliyle rahim tahliyesi yani kürtaj, yasal duruma getirilmekteydi. Tıbbi endikasyonların uzun listeler halinde sıralandığı hukuk metinlerinde ilgili tüzükte bu tür neden ve tehlikelerin saptandığı durumlarda, hangi karar mekanizmaları içinde ve hangi yollardan geçilerek gebeliklere son verileceği ayrıntılı biçimde düzenlenmekteydi. Nüfus Planlaması Yasası'nın bu düzenlemesi, ceza hukuk alanında da yansımaları bulmuş ve bazı suç sayılan eylemleri ceza hukuku dışına taşınmışlardır.

Bu konudaki üçüncü aşamayı, geçtiğimiz yıl yine NPK'de yapılan değişiklikten sonra ortaya çıkan durum oluşturur. Son düzenleme gebeliği durdurmayı, yerleşmiş deyimle kürtajı, gebe kadın için bir hak seviyesine çıkarmıştır. Gerçekten yasada 10 haftadan az ve çok gebelikler ayrımı yapılarak, bunlardan 10 haftadan az olanlar, ya da en çok 10 haftalık olanlar için, kürtaj. ana tarafından istendiği takdirde, uygulanan bir

yöntem olabilmektedir. Bunun tek koşulu, böyle bir müdahalenin ananın sağlığı için zararlı olmadığını saptamaktadır. Bu olumsuz koşul gerçekleşmediğinde, bir uzman hekim, rahim tahliye edebilecektir. Bu sonuç, ananın taşıdığı fötüs (cenin, dö-lüt) üzerinde tasarruf etme biçiminde yorumlanabilir. Bu yolla istenmeyen gebeliklere son verilmesi mümkün olabilmektedir. İkinci grubu oluşturan 10 haftadan çok gebelikler açısından, eski formülün, yani tıbbi endikasyonlara dayalı çözümün yasa-da korunmuş olduğunu da bu arada belirtmekte fayda vardır.

Değişikliği getiren nedenler

Bugün için ülkemizde uygulanan NPK kuralları, ceza hu-kuku alanında bazı değişikliklerin yapılmasını zorunlu kıl-mıştır. Daha önceki dönemde “rızaî” düşürmeler de cezalandırılırken, bugün için 10 haftalık ve 10 haftadan çok gebelikler ayrımı Türk Ceza Yasası'na da girmiş ve birinci grup eylemler cezalandırmanın dışında sayılmıştır.

Ülkemizde hukuk kuralları bu noktaya gelirken, hangi düşünce ve amaçların bunda rol oynadığını da kısaca açıklamakta sanırım yarar vardır. İlk istenmeyen gebelikler-den ötürü, özellikle kırsal kesimde, çok sayıda ölüm, yaralanma ve sakat kalma olayı ile karşı karşıya kalındığı dile getirilmiştir. Bu istenmeyen sonuçlar, çocuk düşürme için uygulanan ilkel yöntemlerden kaynaklanmaktadır. Öte yandan çocuk düşürme ve kürtaj, bir olgu olarak toplum içindeki yerini almıştır. Her suçun gizli işlenmesi bir gerçektir, fakat bu tür suçlarda, ceza hukukçularının sevdiği terimle, “mağdursuz suç” olma niteliği de birlikte söz konusu olduğundan, bu tür suçları ortaya çıkarmak ve bunlarla savaşmak çok daha zordur. Yasa tasarısında o zamanlar yılda beş yüz bin çocuk düşürme olayının gerçekleştirildiği belirtilmekteydi. Fakat bu yüksek sayı yanında, adliye-ye intikal ettirilebilen olaylar, bir elin parmakları kadar azdır. Gayrimeşru ve yasak olan her şeyin pahalı olması gibi, kürtaj da pahalı bir olaydır. Bunun sonucu olarak, zenginın yararlandığı, fakirin yararlanamadığı, aslında daha yerinde deyimle, bir uzmanın yardımıyla yararlanamadığı bir konu olmaktadır.

Bütün bu nedenler daha önce sözünü ettiğimiz yasal değişiklikleri ortaya çıkarmıştır. Fakat bazı sorunlar çözüme kavuşturulurken, öteki bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. ilkin uygulama göstermiştir ki, henüz ülke çapında bu tür müdahaleler için tam olarak hazır değiliz. Bu alanda bazı ivedilikle yatırımlara gerek vardır. Öte yandan özellikle 10 haftadan az ve çok ayırımı bazı hukuki sorunları da ortaya çıkarmaktadır. ilkin acaba bugün için tıbbi yöntemler bu süreyi tam olarak saptamaya yeterli midir? Bunlar yeterli değilse, yakın süreler içindeki gebeliklerde, bunları daima aşağı sınıra çekme ve meşrulaştırma sonucu doğabilir. Öte yandan özellikle büyük kentlerde kürtaj bir "sıraya girme" işi olduğu takdirde, acaba ananın başvurusu ve bu başvuru 10 haftadan önce yapıldığında, müdahale 10 haftadan sonra yapılırsa da, konuya yasallık kazandırabilecek midir?

Sonuç

Daha başka sorunlara değinmek, bu yazının kapsamını aşacaktır. Fakat sanırım söylenmesi gereken husus, son nüfus konferansında alınan kararın - bir tavsiye niteliğinde olsa bile - ülkemizdeki hukuki duruma uymadığıdır. Öte yandan bu konuda her zaman tartışıla geldiği üzere, nüfus planlaması, Türkiye bakımından uygulanması gereken bir yol mudur, sorunu üzerinde değişik düşünceler ileri sürülmektedir. Bazıları Türkiye'nin toprağı ve elindeki kaynakları ile şimdikinden çok büyük sayıda bir nüfusu besleyebileceği kanaatindedir. Ancak bu konuda şu noktayı göz ardı edemeyiz sanıyorum: Ülkemizin bugün içinde bulunduğu ve ekonomik koşullar ve henüz sanayileşmesini tamamlamamış olduğu gerçeğı, dışa bağımlılık ve bunların ortaya çıkardığı düşük büyüme hızı dikkate alındığı takdirde, nüfus artışı hızı frenlenemediği sürece, ekonomik bakımdan büyümenin gerçekleşmesinin gecikeceğı söylenebilir. Milli gelirdeki yıllık artış yeni doğanlarca ortadan silindiği içindir ki, bir kalkınma da gerçekleşmemektedir. Bu nedenle NPK'nin "istendiğı zaman, istendiğı sayıda çocuk" formülü, ülke gerçeklerine daha uygun gözükmemektedir.

EY POLİTİKACI! BİZİM İÇİN NE YAPACAKSIN?

Ankara'da göz gözü görmüyor. İşler pek karışık. DSP'den kopmalar sürüyor. Bu konuda çeşitli yorumlar yapılıyor. Hangisi acaba gerçeği ifade ediyor? Gerçek aslında ortada duruyor, fakat görmek isteyene. Hükümet çatırdıyor. 57 nci hükümet tüm zamanların en uyumlu hükümetidir, anlatımının yerinde yener esiyor. Nasıl esmesin ki. Şimdi halka hesap verme günü yaklaşıyor. Hem de çok çabuk geliyor. Ankara'da koltuklara yeniden oturma telaşı başladı. Ortaklar birbirine girmiş durumda. DSP'nin kurucusu ve tek hakimi bu işi bırakması gerektiği mesajını almıyor. O da yeni dönemde konunun içinde bulunma istek ve kararlılığında.

Bu arada olan ülkeye ve egemenliğin kayıtsız ve şartsız sahibi olması gereken ulusa oluyor. Bir ekonomik düzen düşününüz ki, başbakanın hastaneye tıbbi denetime gitmesinden bile etkileniyor. Bu ekonomik bünyenin sağlıklı olduğu söylenebilir mi?

Ekonomik program başarıyla uygulanıyor, söylemi her an telaffuz ediliyor. Ama çarşı pazarın göstergesi böyle demiyor. Aylık enflasyon oranları düşük rakamlarda açıklanıyor. Fakat vatandaş fiyat artışlarının altında eziliyor.

Bu arada ülke yönetimi dış etkenlerin kısılcına alınmış durumda. Bir yandan IMF ile Dünya Bankası, öte yandan AB bastırıyor. Türkiye Cumhuriyeti bunlarla iyi geçinmek zorunda. Ne denilirse o yapılıyor. Yine de yaranılmıyor. Onlar tarafından kesin vadeler veriliyor, şunlar şunlar yapılacak deniliyor.

Ama çarşıdaki hesap(özdeyişin aksine) eve uymuyor, çünkü parlamento tatilde.Yasaların çıkarılması mümkün değil. O zaman AB treni kaçacak mı? Kaçacağını sanmıyorum. Hem o tren, tarifesine göre daha çok seferler yapacak. Bu görünüyor.

Bu ortamda politikacıya düşen görevler nelerdir? Bunu Anayasanın Başlangıç Bölümünde okuyoruz : “ (.) Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu” deniliyor. Bu düşünceler ve amaçlar konuyu ne de güzel anlatıyor.

Bu Anayasayı uygulamak ve ülke için çalışmak ve üretmek durumunda olanlara yol gösteriyor.

Öte yandan TBMM çatısı altında politika yapmak hakkını kazanan milletvekilleri de ant içiyorlar. Ne diyorlar? “ Devletin varlığı ve bağımsızlığını, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü, milletin kayıtsız ve şartsız egemenliğini koruyacağıma; hukukun üstünlüğüne, demokratik ve laik Cumhuriyete ve Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı kalacağıma, toplumun huzur ve refahı, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerden yararlanması ülküsünden ve Anayasaya sadakattan ayrılmayacağıma, büyük Türk milleti önünde namusum ve şerefim üzerine ant içerim. “

Bu andı niçin buraya aldım? Şimdi milletvekili sıfatını taşıyanların bu andı içtiklerinden uzunca bir zaman geçti. Kendileri belki bir iç muhasebe yaparlar, bu anda ne kadar uydum diyerek.

Ayrıca yakında yine TBMM çatısı altında yerlerini alacak olanların da bu ilkeleri bilerek ve görerek yola çıkmalarında fayda gördüğüm için, andın metnini değiştirmeden aktardım.

Bu ülkenin insanı geçmişte de soruyordu, şimdi de soruyor? Peki ben ne olacağım? Demokratik düzenlerde devlet birey için

var olduğuna göre, bunu sormak en tabii hakkı bireyin. Benim için ne yaptın demek, temsilcilik verilen, TBMM'ye gönderilen "vekiller" için mutlak cevap andırılması gereken bir soru.

Politikacının görevlerinden başlıca ikisini kısaca gözden geçirmekte fayda görürüm :

Hukukun üstünlüğü: Devletin hukuka ve Anayasaya bağlı olması, hukuk düzeninin ve yasaların egemenliğinin sağlanması ise, biz bunun neresindeyiz? İnsanımızın yasalar önünde eşitliğini en azından sağlayabiliyor muyuz?

Toplumun huzur ve refahı : Bu halk için bir ütopya mı? Devletin temel görevleri olan sağlık, milli eğitim, adalet hizmetlerinden yararlanma, maddi ve manevi varlığını geliştirme, çalışma, üretme, kazanma, dinlenme v.b. haklarına ne ölçüde sahibiz?

Bu yazıyı yazmamın nedeni tabii ki içinizi karatmak değil. Ülkede çok yakında seçim var. Görünen köy kılavuz istemezmiş. Politika gibi bir iddialı işi halen sürdürenlerle, bu işe girişeceklere-haddim olmayarak- Anayasanın ilkelerini sergilemek istedim.

Biz bunları zaten biliyoruz, seslerini duyar gibiyim. O halde sorun yok. Bizim de sizden halk olarak istediğimiz, bildiklerinizi yalnızca hayata geçirmeniz.

FUTBOL: YEŞİL ALANLAR ÜZERİNDE BİR ŞÖLEN!

Türkiye futbol liglerinde sona yaklaşılırken olayların tırmandığı dikkati çekiyor. Yeşil alanlar üzerinde bir şölen olması gereken futbol, ne yazık ki bir kargaşa ve disiplinsizlik ortamı içinde oynanıyor.

Bu sonuçtan kusurlu olanları aramak ve bulmak çok zor olmasa gerek. Nereden başlamalı, sorumsuz yöneticiden mi, spor izlemeye değil, fakat adeta savaşa giden seyirciden mi, tahrik kaynağı olan spor basınından mı, profesyonellikten gereken dersi almamış, sahayı tiyatro sahnesi sanan oyuncularından mı, maçın atmosferini ölçemeyen ve maçı çığırından çıkaran hakemlerden mi, iki kulübün karşılıklı olması gereken bir olayda, bir kulübün taraflarını tribünden uzaklaştırarak sorunu çözdüğünü sanan güvenlik güçlerinden mi?

Bu yazının amacı bir ağlama duvarı yaratmak değildir. Neler yapılabilir, çözümler neler olabilir? Hukuk boyutunda birkaç önerim olacak.

Hukuk, bir yandan toplumda düzeni sağlama görevini yerine getirirken, öte yandan da düzeni bozanlara yaptırım uygulamak gücüne sahiptir. Bu anlamda aykırı hareketleri niteliklerine göre sınıflandırmak ve yaptırımları belirlemek de hukukun erki içindedir.

İlk akla gelen disiplin hukukudur. Bu hukuk dalı, bir statü içindeki kişiler için uygulanır. Örneğin öğrenci ya da sporcu gibi. Futbol disiplini de bu konunun içinde yer alan tüm kişi ve kuruluşları kapsar.

Son dönemde ülkemizde ceza hukukunun ve disiplin hukukunun konusunu oluşturan müessir fiil ön plana çıkıyor. Müessir fiil, bir kişinin sağlığını bozacak, onun işini yapmasına engel olacak, onu yaralayan davranış ve eylemler demektir. Bu davranışların cezalandırılacağında kuşku yoktur.

Olayı iki boyutta ele almak gerekir. İlk disiplin hukuku futbolun içinde yer alan kişilerin bu hareketlerini disiplin yaptırımı ile karşılar. Bunlar müsabakadan men ve hak mahrumiyetidir. Bugün uygulanan Futbol Disiplin Talimatında(FDT) müessir fiilin cezaları sıralanmıştır. Fakat bunların sahalarmızdaki olaylar dikkate alındığında yeterli olmadıkları kanısındayım. Bu cezalar ağırlaştırılmalıdır. Bu konuda hukuki değişiklik derhal yapılmalı ve uygulamaya konulmalıdır. Bunu yapmak için yeni sezonu beklemeye gerek yoktur.

Ayrıca yine FDT’de yer alan “tekme vurmak” suçu ile müessir fiil suçu ayrılmak gerekir. Uygulamada çoğu olayın tekme vurmak olarak nitelenmesi ve kısa süreli hak mahrumiyeti ile geçiştirilmesi uygun değildir. Bu konuda rakibe karşı girişilen harekette, oyuncunun taşıdığı kastın iyi “süzülmesi” kaçınılmazdır.

Olayın ikinci boyutu daha vahimdir. Bazı olaylar disiplin yaptırımı ile geçiştirilecek nitelikte değildir. Bunlar düpedüz suçtur ve Türk Ceza Yasası kapsamında ele alınmalıdır. Bir maçta oyuncunun burnunu, elmacık kemiğini kırmak, bir yöneticinin “hastanelik” olmasına neden olmak, bir disiplin ihlali değildir. Bu tür suçların futbol sahalalarında işlenmesi, bunları disiplin suçu olarak mütalaa etmeyi ve ona göre hak mahrumiyeti ile çözmeyi haklı kılmaz.

Olayın bu yönü savcıların görev alanı içindedir. Yirmi günden çok bir süreyle sağlığı bozmak ve kişiyi işini yapamayacak duruma düşürmek, yaralamak iki yıldan başlayan hapsi gerektirir. Bu nedenle olaylar önemlidir.

Amaç: tektir ve bellidir: Fair play ilkelerine uygun, yeşil alanlar üzerinde bir şölen yaratmak.

BİR VARMIŞ, BİR YOKMUŞ

Bir varmış, bir yokmuş. Bir ülkede her şey ne kadar da güzelmiş. Her şey ne kadar da yerli yerindeymiş. Hiçbir aksaklık yokmuş, düzen kurulmuş, tıkr tıkr işliyormuş. İnsanlar mutluymuş, yüzleri gülüyormuş. İnsanlar yarınlarından emin, her türlü güvenceleri sağlanmışmış.

Örnek isteriz mi dediniz? İşte size örnekler, hem de istemediğiniz kadar çok.

- Ülkenin yargıçları bağımsız, hiçbir ülkede olmadığı kadar. Kimse onlara emir ve talimat veremiyor, genelge gönderemiyor. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, anayasal konumuna uygun olarak işlemler yapıyor. Kurulun aldığı kararlarda ve yaptığı işlemlerde tam bir objektiflik egemen. Hak eden yargıç, hakkını alıyor, yükseliyor, alkışlanıyor. Kurul üyeleri Adalet Bakanlığından çıkan ve önlerine gelen atama ve yer değiştirme listelerini onaylamıyorlar. Adeta didik didik ederek inceliyorlar. Aynı il içindeki yer değiştirmelerle, her yargıç dosyalarından uzaklaştırılmıyor. Yargıçlar yalnız hukuka bağlılar. Hiçbir güç onlar üzerinde egemen olamıyor.
- Savcılarının hali de farksız. Savcılarının tam anlamıyla güvencesi var. Hizmette tek bir rehberleri var, o da yasalar. Zaten savcının bir başka tanımı da yasaların bekçisi olmak değil mi? Savcının kamu adına açtığı dava nedeniyle kim hesap sorabilir ki?
- Avukatları sorarsanız, hiçbir sorunları yok. Barolar Birliği ve barolar Adalet Bakanlığının vesayeti altında hiç

değil. Birliğin yaptığı yönetmelikler Bakanlığın onayına tabi değil; verdiği disiplin cezaları da Bakanlığın onayına sunulmuyor. Birliğin verdiği avukat kimlikleri her yerde resmi kimlik olarak kabul görüyor. Avukat olabilmek için öngörülen sınav, bir gece yarısı operasyonu ile rafa kaldırılmıyor.

- Ülkede adalet sisteminin işlemediği için yeni arayışlara, adalet hizmetinin yeni bir kurumsal yapıya kavuşturmasına hiç mi hiç gerek yok.
- Ülkedeki eğitim hizmetleri kusursuz. İlk ve orta öğretimde sistem hiç değişmiyor yıllardır. Öğrenciler şaşkın değil. Üniversite eğitimi o kadar mükemmel ki, her öğrenci istediği dalda eğitim alma şansına sahip. YÖK ile Bakanlık ilişkileri istenilen düzeyde. Bakanlıktan çıkan ve laik eğitimi sarsan yönetmeliklere YÖK dava açma gereğini hiç duymuyor. Zaten YÖK'ün kurulmasıyla, üniversitelerde akademik kariyer de zirveye çıktığı için, en istenilen koşullarda yetişen akademik personelin çokluğu karşısında, bir yandan vakıflar üniversiteler açarken, bir yandan da üniversiteler Anadolu'ya yayılıyor. Ne hoca sıkıntısı var, ne kitap. Bir hoca beş ayrı yerde dersten derse koşmuyor? Oysa her şey güllük gülistan.
- Sağlık hizmetleri dünya düzeyinin tepelerinde. O kadar ki, yabancı ülkelerden hekimler yalvar yakar bu ülkeye gelmek istiyorlar. Devlet anayasal görevini bu alanda da eksiksiz yapıyor. Sağlık hizmeti özel sağlık kurumlarına bırakılmış değil. İnsanlar buralarda faturayı ödememekten ötürü rehin kalmıyorlar. Doğu illerinde çalışmak için hekimler birbirleri ile yarış içindeler. Yasalar bunun için çıkarılıyor. Yoksa, gençleri oralara zorla götürmek için değil.
- Ülke ekonomisi refah ekonomisi şarkıları söylüyor. Her malın ve hizmetin üç yıllık taksitlere yayılmasının, mal ya da hizmetin satılmadığı ile ilgisi yok. Maksat vatandaşa hizmet olsun. Mağazalardaki malların eti-

ketleri yaz-boz tahtasını andırmıyor. Ülkede enflasyon düşüyor, yüzler gülüyor. Tek haneli enflasyon değerleri ışıltılı parlıyor. Vatandaş ben bu düşüşlerden nasibimi ne zaman alacağım diye hiç hayıflanmıyor. Üretim şaha kalkmış durumda. Sürekli sanayi ve tarımda yeni yatırımlar peşinde işadamları. Kimse parasını bankalara faiz için vermek istemiyor. Yabancılar borsa ile döviz piyasasıyla oyun oynamıyor. Değerlerin bir gün tavan yapması, ertesi gün tabana çakılması söz konusu bile değil.

- Bu ülkede spor denilince, akla futbol gelir diyenler, inanın nifak sokmak isteyen bir azınlık yalnızca. Oysa tüm spor dallarının birbirinden hiçbir farkı yok. Kuruluşu yüz yılı aşan iki kulüp, basketbol şubelerini yaşatmak için, isimlerinin önüne firma isimlerini spor olsun diye almışlar. Aslında onlar sponsor. Futbolda şike iddiaları, şiddet ve terör, hakem hataları adı altında yaşanan trajediler ayyuka çıkmışken, dış dünyaya açılan pencerede, oynanan bir milli maçta yaşananlar, ne yazık ki bu ülkenin tanıtımını kilometrelerce geri götürmüş.
- Basın ve medya dünyasında her şey tıkırında. Bu kuruluşlar büyük sermayenin kıskacında değil. Her şey bireyin bilgi edinme, gerçekleri öğrenme hakkı ekseninde dönüyor. Basın ve medya, magazin kavramını da yerle bir etmiyor, bir avuç manken-şarkıcı-türkücü çarkında dönmüyor. Televizyonlarda gösterilen ve dizi başlığı ile sunulan programlar, ülke insanının bilgi dağarcığını zenginleştiriyor. İnsanları mutlu ediyor. Şiddet, şiddete çağrı, suç işlemeye özendirme, buralardan çok çok uzakta. Yasalara saygı o kadar egemen ki, yasa gereği verilmesi gereken trafik eğitimi, horozların uyanmasına yakın bir saatte programda yer bulmuyor.
- Siyasal iktidar, tek başına hükümet etmenin tadını çıkarıyor. Ülkenin parlamentosuna gelen tasarılar, kabul edenler-etmeyenler çarkında öğütülmüyor. AB sürecinde çıkarılan temel yasalar, yürürlüğe girmeden önce değiştirilmiyor. Bu yasalar o kadar hatasız ki, düzeltilmeye

ihtiyaçları yok. Siyasal iktidar giderek yorulmuyor. Bu nedenle sertleşmiyor. Her olayda restleşmeler yaşanmıyor. Bunlar, ülkeyi yönetmeye talip olanlardan uzak şeyler. Siyasal iktidar ve hükümet eleştiriye sonuna kadar katlanıyor. Yer yer çok ağır ve haksız olsa bile.

- O ülkenin muhalefet cephesinde ne var ne yok, dediğini duyar gibiyim. Muhalefet, siyasal iktidarın ve hükümetin her söylediğine cevap veriyor. Muhalefetler sürekli yeni projeler üretiyorlar, ülkeyi yönetmeye talip olan bu siyasal partilerin üyeleri ve yöneticileri, ülkenin yönetiminin kendilerine verilmesi için başarıdan başarıya koşuyorlar. Demokratik düzenin vazgeçilmez unsurları olan partilerde, sürekli olarak, yeni kan, yeni yüz, yeni düşünce egemen.
- Yasama dokunulmazlığı, dokunulmazlıkların kaldırılması ile ilgili olarak ülkenin hiçbir sorunu yok. Milletvekilleri hakkındaki dosyalar en kısa sürede genel kurula getirilip, dokunulmazlığın kaldırılması süzgecinden geçiriliyor. Bu dosyaların sayısı bir elin parmaklarından az sayıda. Zaten çoğu milletvekili ile ilgili yaşanan bir olayda, bu çarkın dönmesine gerek kalmaksızın, milletvekili bu görevinden istifa ediyor. Adalet mekanizmasının önünü açıyor.

Gökten üç elma düştü. Biri, yukarıdaki resmin içinde yer alanlara. Bir diğeri, bu masalı dinleyen ülke insanına, sonuncusu ise, alfabenin A ve B'sinde kalan ve saçlarına ak düşenlere.

ÜNİVERSİTE ÖZERKLİĞİNİ ÖZLÜYORUM

2008 yazının gündem maddelerinden birini rektör seçimi, daha doğrusu rektör atamaları oluşturdu. Konuyu değerlendirmek için halen uygulanan sistemi ve önceki sistemi kısaca ortaya koymakta yarar var.

Mevcut sistemde rektör seçiminde öğretim üyelerinin salt kendi iradeleri ile rektör seçmeleri söz konusu değildir. Bunun nedeni açıktır : Bugün ülkemizde üniversiteler özerk değildir. Rektör seçiminde öğretim üyeleri aday belirlerler ve YÖK'e gönderirler. YÖK bir sıralama yapar. YÖK bu sıralamayı ve ayıklamayı yaparken rektör adaylarını mülakata alır. Bunlar yasada yer alan kurallardır. Mülakat bölümünü rektör adayları açısından "şık" bulmadığımı söylemem gerekir. Mülakat, en geniş çerçevesi ile, bir işe adam alırken uygulanan bir yöntemdir. Bu yöntem rektör adayına uygulanınca, en üst bilimsel unvanı almış olan bir kişi, bir rektör adayı kendini YÖK'e beğendirme çabasına mı girmelidir? Ne kadar yanlış.

Sistemin devamında, YÖK rektör adaylarını Cumhurbaşkanına sunar; Cumhurbaşkanı rektörleri atar. Bu atamalarda tabii ki değişik amaçlara dayanan etkenler rol oynar. Bu etkenler içinde siyasal eğilimler de elbette önemli bir rol oynar. Kamuoyunda son rektör atamalarının kopardığı haklı fırtınanın nedeni budur.

Önceki sistem nasıldı? İlk söylenecek söz, üniversitelerin özerk olduklarıydı. Özerklik, üniversitelerin kendi özgür iradeleri ile üniversiteleri yönetmeleri idi. İç bünyede seçilen kurallar her türlü eylem ve işlemi yapmak yetkisine sahiptiler. O kadar ki, üniversitenin yapısı içinde fakülteler de tüzel kişiliğe

sahip birimlerdi. Onlar da aynı özerklikten yararlanırlardı. Bu yazının konusu rektör seçimi olunca, bu bağlamda rektör seçimi de öğretim üyelerinin özgür iradeleri ile gerçekleşirdi. Bu seçimler de özerkliğin bir parçasıydı. O günlerde sistem kendi içinde o kadar tutarlıydı. Rektörlük fakülteler arasında bir sıra izlerdi. Bir dönem hukuk fakültesi sıradaysa, sonra söz gelimi orman fakültesinden rektör seçmek söz konusu olurdu. Sırası gelen fakültenin profesörleri ancak o dönem rektör adayı olabilirlerdi. Bunun anlamı büyüktü; yönetimi aynı çatı altında paylaşmaktı. Yeni düzende buna da son verildi. Bu yöntem tıp fakültelerinin egemenliğini doğurdu. Nasıl doğurmasın? Çapa Tıp Fakültesinin iç Hastalıkları Anabilim dalının, İstanbul Üniversitesindeki kaç fakültenin öğretim üyesinden çok öğretim üyesine sahip olduğunu söylemek, bir gerçeğin ifadesidir.

Ülkemizde üniversitenin özerkliği 12 Eylül 1980 Harekatı ile son buldu. Bunda Konsey'e ulaştırılan tevatürlerin elbette büyük rolü oldu. Aynen yargıç bağımsızlığının ortadan kaldırılmasında olduğu gibi. 1961 Anayasası ile kurulmuş bulunan Yüksek Hakimler Kurulu ortadan kaldırılıp Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu oluşturulunca, yargıç bağımsızlığı ortadan kalktı. Bugün Türk yargıç bağımsız değildir.

Ana konumuza dönersek, bazı başka tespitler yapabiliriz. Siyasal iktidarlar 1980'de başlayarak YÖK yapılanması içinde üniversiteler üzerinde egemenlik kurmak istediler. Hukuk düzeni de bunun yollarını açtı. Bugünlere böyle gelindi.

1966 yılında İstanbul Üniversitesinde Hocalığa başlamış bir kişi olarak, bazı doğrularımı dile getirmek isterim. 6 Kasım 1981 tarihinde YÖK'ün kurulması ile akademik kariyerin yerle bir edildiğini söylemek şarttır. O kadar ki, akademik kariyer yapmak isteyenlerin sayısının bu denli azalması, bu süreçte yetiştirme/olgunlaşma açısından gerekli özenin gösterilmemesi, bugün asistan, yasal süre tamamlanınca profesör olmak, gerçek bir bilimsel süreç olarak kabul edilebilir mi? Elbette edilemez.

Bu konuda son sözüm şudur : Üniversite özerkliğini o kadar özledim ki. Bunun bir hayal olduğunu biliyorum. Ne denir, hayal etmek hakkımı kullanıyorum yalnızca.

İÇİMDEN GELDİĞİ GİBİ...

Çok sık taksiye binen bir insan değilim. Birkaç gün önce bir toplatıya taksiyle gitmem gerekti. Yola çıktık. Abi bu ülkede hukuk yok, dedi taksi şoförü. Ben tabii ki şaşırdım. Alnımda mı yazıyor hukukçu olduğum diye içimden geçirdim. Beni tanımadığı belliydi, tanısaydı söze öyle başlardı.

Dertliydi benim yol arkadaşım. Dinlemek gerekti. Bir tanıdığımı borç para verdim epey önce. Geri almak ne mümkün, bin pişman oldum. Adam paramın üstüne yatmak için her yolu deniyor. Avukatım da oradan oraya koşturuyor. Henüz netice yok.

Başınızı ağrıtıyorm üç kuruşluk para hikayemle. Benim asıl üzüldüğüm onca insanın tutuklu olması. Kimler yok ki, milletvekilleri, subaylar, gazeteciler, üniversite hocaları, gençler. Onların hali çok kötü abi. Sizce yakın zamanda çıkarlar mı, ne dersiniz? Bilemeyeceğim dostum, umarım en kısa sürede özgürlüklerine kavuşurlar, dedim.

Pardon abi, affınıza sığınarak sorabilir miyim, ne iş yapıyorsunuz? Boğazım düğümlendi. Küçük bir dükkanım var, ticaretle uğraşıyorum, diyebildim.

Nasıl derdim ki hukukçuyum, okuldaki dört yılımı saymazsak 48 yıllık hukukçuyum. Bir ömür hocalıkla avukatlıkla danışmanlıkla geçti. Ülkeme hizmet etmek için didindim durdum. Kitaplar yazdım, yasa taslakları hazırladım. Avukatlıkta hakkın, adaletin peşinden koştum. Ama mutsuzum, hem de çok mutsuz.

Bu ülkenin her insanı her gün hukuktan şikayet ettiğine göre, bu işte önemli aksaklıklar var. Demek ki hukuk, toplum yaşantısında her konuya çözüm üretme sanatı olma iddiasını çoktan yitirmiş. Adalet deseniz mumla aranır olmuş.

İnsanlar bu ülkede hukuk yok derken haksız mı? Bunu hangi terazide tartacağız? Elbette herkesin kendi terazisinde. Nasıl? İnsanların hukukla ve adaletle karşı karşıya gelip yaşadıkları kendi olaylarına göre hüküm vereceklerini unutmayarak. Kime ne başkasının hukuk olayından, hakkına kavuşup kavuşmadığından. İnsanoğlu önce kendini düşünmek zorunda. Bir yakınına borç para verip geri alamayan şoför için bir ağır ceza mahkemesinin en adil kararı verdiği ne önemi olabilir ki. Olamaz elbet. Kimse de onu bencillikle suçlayamaz.

Şoför dostum, olur da bu yazıyı okursan ya da sana bir dostun, arkadaşın bu yazıdan söz ederse, umarım beni dürüst olmamakla suçlamazsın. Yapamadım. Sana yürekten katılsam da, senin düşünceni paylaştığımı söyleyemedim. Umarım beni affedersin.

GÖNÜL TATLI SOHBET İSTER AMA...

Eskiler ne derdi? Gönül sohbet ister, kahve bahane. Bir başka söz de şudur. Sohbet gönülün yelpazesidir, insanı rahatlatır. Acaba öyle mi? Ben iki konuda kısa bir ülke resmi çizeyim, yerimizin yettiği ölçüde, kararı sizler veriniz.

Kış bu yıl daha kapıya dayanmadı. Pek bir kibar ve aheste gelişi var. Pastırma yazı sürüyor gibi. Daha ne kadar böyle sürer, tabii ki kestirmek zor. Kış demişken, mevsimle bağlantılı bir konuyu ele almak uygun olur.

Bakanlık (resmi adı: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı) geçen yıl bir yönetmelik çıkardı. Buna göre araçlara kış lastiği takmak mecburi kılındı, 1 Aralık-1 Nisan tarihleri arasında. Bu tavır güvenlik açısından vazgeçilmez. Yönetmelik yürürlüğe girdi, ertesi gün Bakan açıklama yaptı: "Bu mecburiyet yalnız ticari araçlar için." Niçin? Ticari olmayan araçları sürenlerin ya da bunlarda seyahat edenlerin güvenliği önemli değil mi? Bu yaklaşım kabul edilemez. Unutmamak gerekir ki, kış lastiğinin niteliği kışın yaşanan hava ve iklim koşullarına uygun üretilmiş olmasında. Ayrıca sözünü ettiğim yönetmeliği okudum; iki araç sınıfı için bir ayırım yok. İlgili maddede, "Yolcu ve eşya taşımalarında kullanılan araçlar" deniliyor. Ticari olmayan araçta da seyahat eden kişiye yolcu denir. Bakanın açıklaması hukuki temeli olmayan, özel araç sürenleri görünüşte koruyan, fakat aslında tehlikeyle baş başa bırakan bir çözümdü. Fakat doğru değildi. Her fırsatta Türk insanı AB'den söz ediyor ya artık, dönüp bir AB ülkelerine bakınız lütfen.

Bu yıl haberlerde kış lastiği takılacağından söz edilse de, tehlikeyi gündeme getireni okumadım. Demek ki geçen yılki

uygulama sürecektir. Bu yaklaşıma ne demeli? Kriter bellidir: “Bir şey olmaz abi!” Ne güzel bir kandırmaca. Oysa kriter şöyle olmalı: “Aklını başına devşir abi, tehlikeye dikkat, kötü şeyler olabilir.” Ama ne gezer. Ülkeyi yönetenler yukarıdaki örnekteki gibi “mavi boncuk” dağıtırlarsa, gerisini varın siz düşünün.

Birkaç gün önce basında bir haber yer aldı. ABD’de açıklanmışlar ki, Türkiye’de 2013 yılı tüketici enflasyonu yüzde 8 olacakmış. Şunun şurasında ne kaldı ki, bir ay sonra saçımız kesilir, önümüze dökülür. Bu sonucu okuduğumda, ABD’de konuların ciddi olarak ele alındığını, sonra açıklama yapıldığını bir kez daha düşündüm. Sonra kendime göre başka sonuçlar çıkardım. İlk hükümetin çalışana ve emekliye 2014 yılı için 2+3 formülünü yeterli gördüğü bir kez daha gerçekleşti. Devlete emeğini “satan” ve karşılığını ücret olarak alan kesim ne yapsın, elinde bir olanak mı var? Yok elbet. Ne uygun görülürse, onunla yetinmek zorunda.

Oysa öyle mi olmalı? Tabii ki hayır. 2010 Anayasa değişikliği ile memurlar ve diğer kamu görevlileri toplu sözleşme yapabiliyorlar. Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabileceklerdir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir. İşte size grev hakkı tanınmaksızın sağlanan bir ekonomik özgürlük. Böyle bir özgürlük ancak 2+3 formüllerine hak kazandırır ve kamu görevlisine boynunu büktürür.

Bu sonuçlar “çarşı-pazar enflasyonu” kavramını akla getirir, çünkü bu kavram herkes için geçerlidir. Her insan bir tüketicidir. Bunun istisnası yoktur. Resmi enflasyon değerleri ister ülkede ister ABD’de açıklansın, çarşı-pazar değerlerine oranla çok çok aşağıda olduğuna göre, enflasyon hesabında esas alınan verilerde bir aksaklık olduğunu söylemek gerekir. Öyle olmasa resmi enflasyon rakamlarıyla çarşı-pazar değerlerinin uyuşmaları gerekir. Uyuşma olmadığı kesindir. Konunun kafa karıştıran yönü de budur. Geçtiğimiz haftanın yıldızı simittir. Türk insanının yediden yetmişe bayılarak yediği o enfes şey. Ne oldu? Simit kimseye selam vermez artık, bir liradan bir lira kırk kuruşa terfi(!) edince. Ne dersiniz?

BALBAY KARARININ HATIRLATTIKLARI...

Tutuklama kavramı ne kadar öne çıktı ülkemizde ve rahatsızlıklar doğurdu. Başta “Silivri Davaları” olmak üzere, öteki önemli davalarda tutukluluk süreleri, tutuklamadan doğan haksızlıklar, tutuklamada makul süre, tutuklama nedenleri gündemi meşgul etti. Daha uzun süre bu kavramlarla Türk hukukçusu uğraşacak, öyle anlaşılıyor.

2010 Anayasa Değişikliğinde Anayasa Mahkemesine (AYM) bireysel başvuru hakkı düzenlendiğinde, bu konunun nasıl ele alınacağı, AYM’deki mekanizmanın nasıl işleyeceği konularında tereddütler vardı. Bunları elbette sakın biçimde karşılamak ve çıkabilecek sorunların üstesinden gelmek gerekiyordu. Konu o denli hassastı ki, bir yanda savcılıklar ve mahkemeler, buralarda görülen davalar, öte yanda bu organların uyguladıkları süreçte temel noktayı oluşturan hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediği hususunun çok ince bir terazide tartılması.

Gerekli yasal düzenleme de yapıldıktan sonra AYM’ye başvurular başladı. Yüksek Mahkemenin bu konularda vereceği kararlarla yakacağı ışıklar ülkenin hak ve özgürlükler platformundaki yerini belirleyecekti. Bu konuda çarpıcı örnek Balbay Kararı oldu. AYM iki noktada çok sağlam hukuki tespitler yaptı. Tutukluluk makul süreyi aşmamalıdır. Ayrıca tutukluluk bir milletvekilinin bu görevini yapmasını engellememelidir. Karar Silivri’de ele alındı ve sonuç açıklandı: Balbay’a özgürlük. Hani Alman köylüsü Berlin’de mahkemeler var, demiş ya geçmişte. Bu karar da bizde bunun Ankara versiyonu oldu ve pek de güzel oldu.

AYM kararından sonra bu kararlar ilgili olarak bazı tartışmalar yaratıldı. Fakat bunların hiçbir hukuki temeli yoktu. AYM kararını hangi mahkeme değerlendirecek ekseninde kafa karış-

tırmaya ne gerek vardı ki. Silivri Mahkemesi Ergenekon Davasında hüküm vermişti, Balbay'ı mahkum etmişti. Fakat dosya henüz bu mahkemede idi, çünkü gerekçeli karar yazılmamıştı. Elbette yetki bu mahkemede idi. Ülkemizde konu hukuk olunca, hukukçuların konuşmaları ve yol göstermeleri gerekmez mi? Gerekir elbet. Ama bizde öyle değil. Hele ceza yargılaması ülkenin en önemli kavramı olduktan sonra, herkes hukukçu kesildi ve akıl vermeye kalktı. Bu temel bir yanlıştır.

Söz konusu olayda açıp Türk ceza yargılaması sisteminin temel yasası olan CMK'nın (Ceza Muhakemesi Kanununun) 104/son maddesi okunsa, orada ancak dosya Yargıtay'a geldikten sonra bu Yüksek Mahkemenin tutuklama konusunda yetkili olduğu görülür.

Balbay Kararı ile iş tabii ki bitmedi. Sırada bekleyen başka milletvekilleri var. Bunların bir kısmı tutuklu. Bir de kesin hüküm giymiş bir milletvekili var. Tutuklular için Balbay Kararı emsal olmalıdır; hukukun gereği budur. Bu konuda AYM'ye başvuruya bile gerek yoktur. Kesin hükümlü milletvekilinin de Anayasa gereği TBMM'de görev yapması, bu kesin hükmün dönem sonuna kadar askıya alınması gerekir.

Tutuklama konusuyla bağlantılı bir başka konu daha var ülke gündemine taşınması gereken. Konu şudur: AYM oldukça yakın bir tarihte tutuklulukta süre sorununu ele aldığı kararında, tavan süreyi beş yıl olarak belirledi. Fakat kararın son bölümünde, bu süreyi on yıl olarak öngören hükmü kaldırmasına rağmen, bu kararın uygulanmasını bir yıl geriye bıraktı. Bu hukuken hatalı oldu, çünkü AYM verdiği kararla istisnayı kaldırmıştı, kural duruyordu. Bu durumda yeni bir düzenlemeye gerek yoktu. Ama mahkemeler bu ertelemeye dayanarak tahliye kararları vermediler.

Bu sonuç ne yazık ki bugüne kadar, terim yerindeyse, rafta bekliyor. Bu konuda başta AKP olmak üzere siyasal partiler tavır alırlarsa bu sorun da çözülür. "Tutuklama Vadisi"nde özgürlük rüzgârları eser. Konu o kadar basit ki. Ortaya konulacak olan tavırla, tutuklama sürelerinde tavan sürenin beş yıl olacağı açıklanacak, güneş doğacaktır.

MERHABA İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

Saatli Maarif Takviminin 22 Aralık 2013 tarihli yaprağını kopardım. Her zaman yaptığım gibi, arkasını okudum. Şu satırlar beni heyecanlandırdı. Bu yazıyı yazdım. “Bugün İstanbul Üniversitesi’nin kuruluşunun 560 ncı, Darülfünun’un üniversiteye dönüşmesinin 80 inci yıl dönümüdür.”

Bizim üniversitenin Bayezıt’taki o görkemli kapısından geçerken başınızı kaldırıp baktığınızda, 1453’ü okursunuz. İşte bu tarih üniversitemizin kuruluş tarihidir. O güzel ismiyle, Darülfünundur, yani bilimler kapısı. Demek ki orada bilim öğretilir ve öğretilir. Ne güzel.

Tarihler 1933’ü gösterdiğinde, demek ki 80 yıl önce, orası İstanbul Üniversitesi olmuş. Türk üniversitelerinin amiral gemisi. O yıldan bugüne oradan kimler gelip kimler geçmiştir, gerek öğretici gerek öğrenci olarak. Bugün bir gerçek vardır ki asla inkar edilemez. Her İstanbul Üniversiteli o yuvanın bir ferdi olmuş olmakla gururludur, kıvançlıdır.

Almanya Hitler mezalimini yaşarken, oradan ulu önderimizin ön ayak olması ile kalkıp Türkiye’ye gelen Alman Hocaların katkısı unutulabilir mi? Elbette unutulamaz. Schwarz, Neumark, Hirsch ve daha niceleri bilime Avrupa penceresini açmışlar, meslektaşlarının onların açtıkları yoldan yürümelerini sağlamışlardır. Onlar ne yüce insanlardır ki, kendilerine kucak açan bir ülkenin dilini kısa sürede öğrenmişler, dersleri Türkçe vermişler, kitaplar yazmışlar, yasa taslakları hazırlamışlardır.

O günlerden bu günlere geldiğimizde, içimiz buruk, mutlu değiliz. Nasıl olalım ki? Üniversite özerkliğinin yerinde yeller

esiyor. Üniversitelerin kendi kendilerini yönetmeleri, kararlarını kendilerinin almaları çok gerilerde kaldı. Kendi rektörünü ve dekanlarını özgür iradeleri ile seçemeyen bir yerin adı özerk üniversite olabilir mi? Olamaz elbet. Aday belirleme seçimleri de ne demek oluyor? Sonuçta atanan rektörler ve dekanlar meslektaşları tarafından seçilmiş sayılabilirler mi? Hiç de değil.

Devlet üniversiteleri ile vakıf üniversitelerinin arasındaki “çekişmeye” ne demeli? Bu işin temelinde ilk günden başlayan yanlış düşünceler, yapılanmalar ve sonuçlar var. Bu inkar edilemez. Bu ülke bu kadar çok üniversiteyi kaldıracak bir ülke midir, eldeki kadroları düşündüğünüzde. Hocaların sayısı belli iken, bu kadar çok üniversite hesapsız ve kitapsız açılınca, dersleri kimler vermek zorunda kalıyorlar ki. Herkes çevresindeki üniversiteleri bir süzgeçten geçirsin, gerçek yalın olarak ortaya dökülür. Fazla söze gerek yoktur.

Güzel üniversitemden emekli olmuş bir Hoca olarak kendimi şanslı sayıyorum. Özerk bir üniversitede önce öğrenci sonra öğretici olduğum için. Geçmişte Hocalarımız elbette bize “çektirdiler” ama bizim iyiliğimiz için. Biz onlara hiç gücenmedik, darılmadık, kırılmadık. Onları hep şükranla andık ve anmaya devam edeceğiz. İsimlerini saymıyorum, hafızam beni yanıltır da isimleri sıralarken unuturum diye.

Bu dünyadan göçüp gidenler ışıklar içinde uyuyun. Saçlarına aklar düşmüş olanlara hayatlarını sağlık ve mutluluk içinde sürdürmelerini diliyorum. Tüm İstanbul Üniversiteliler adına hepinizin ellerinden öpüyorum.

“MUHTEŞEM SÜLEYMAN”

Bir varmış bir yokmuş, yeryüzünün bir köşesinde bir yurt varmış. İnsanları çalışkan, zeki, gayretli. Bir beylikmiş bu insanların yaşadığı topluluk. Bir gün bir ana bir bebek dünyaya getirmiş, Osman adını vermişler ona büyükleri.

Osman büyümüş, serpilmiş, beyliğin yönetiminin başına o geçmiş. Aradan geçmiş bir hayli zaman. Olmuş bu beylik bir devlet, o zamanın deyimiyle. Adını da Osmanlı Devleti koymuşlar. Osmanlıya bir zaman sonra Anadolu dar gelmiş, atmış Rumeli'ye. Yayıla yayıla gelmiş Osman'ın ahfadı İstanbul kapısına, başlarında Mehmet Sultan. İstanbul da artık Osmanlı'nın olmuş, tabii ki bu zafere imza atan da Fatih Sultan Mehmet.

Sonraki günler Osmanlı'nın yükselme, yayılma günleri, peş peşe gelen birbirinden başarılı padişahlarla. Osmanlı hükmedince üç kıtaya, devlet demek elbette yetmemiş, Osmanlı İmparatorluğu demek yakışmış bu büyük devlete.

Bu dönemde bir padişah geçmiş imparatorluğun başına, Sultan Süleyman namında. O öyle bir padişah ki, hem cengaver hem ince ruhlu, şiirler yazmış duygu yüklü, insanın gönül telini titreten, Muhibbi (sevenle ilgili) mahlasını(şiirdeki takma ad) kullanarak.

Osmanlı İmparatorluğu yaşadıkları ve yaşattıklarıyla kaldıktan sonra tarihin derinliklerinde, bir gün gelmiş, demişler ki bir grup insan yapmak uygun olur bir televizyon dizisi, Muhteşem Süleyman adında. Amaç hem tanıtmakmış bu büyük padişahı, hem de onun dönemini.

Hayli zamandır gösterilen bu dizi, ilk günden almıştır yerini bu platformda. İnsanların bu denli yakından izlemesi anlatılanları, doğal olarak getirmiştir eleştirileri de beraberinde. Kimi tarihçiler hatalar bulmuştur senaryoda, tarihi gerçekler bu değildir diyerek. Karşı taraf da vermiştir cevabını, bizim çektiğimiz bir belgesel değildir sözleriyle. Sanki belgesel dışındaki çalışmalarda tarihe aykırı şeyler yapılabilmemiş gibi.

Takvimler geçtiğimiz haftanın pazar gününü gösterirken, ülkenin başbakanı konuya dahil olmuştur. Bu dizide gösterilenlerle ne Kanuni Sultan Süleyman anlatılıyor ne de onun kişiliği, parlak günleri ve zaferleri. Osmanlı, bu dizide anlatılanların aksine, yalnızca padişah-harem çemberinde dile getirilenlerle ortaya konulamaz. Buna itirazım var, demiştir Başbakan Erdoğan.

Derken başlamıştır dört bir yandan açıklamalar ve değerlendirmeler, olumsuzuyla ve de olumsuzuyla. Bunları elbette süzgeçten geçirmek gerek. Ama ilkin bir başka nokta var ki, onu göz ardı edemeyiz. Başbakan bir gündem değiştirme ustasıdır. Bu kanıtlanmıştır, yakın geçmişte yaşanan örnekleriyle. Hele bu tavrın her zaman pazar günü açığa vurulması bir rastlantı olabilir mi? Olamaz elbette, o da planın bir parçası kanımca.

Geleyim tüm söylenenleri ve yazılanları süzgeçten geçirmeye kendimce. Öyle uç açıklamalar okudum ki, şaşmamak mümkün değil. Dizi tanıtılırken, anlatılanlar hayal ürünüdür, deniyor. İnsafınıza sığınıyorum, bu nasıl bir hayal ürünüdür ki, eksiğiyle gediğiyle, Sultan Süleyman döneminde yaşanan tarihe kazanmış olguları temel alırken o dönemde görev yapan ya da olaylara dahil olan kişilerin isimlerinin ve sıfatlarının değiştirilmesine gerek dahi görülüyor.

Dizinin bir belgesel olmadığı tabii ki göz önüne bulundurulacaktır, fakat tarihi gerçekler karşısında bir dönemin resmi çizilirken, Osmanlının en başarılı padişahlarından biri olan kişinin saray ve hareminden başka konular da ön plana çıkarılsa daha iyi olmaz mı? Olur elbette.

ÖZGÜRLÜK-ÖZLEM-CEZA YARGIÇLIĞI

Özlemek ne güzel bir sözcüktür. İçinde duygu vardır, sevgi vardır, heyecan vardır, beklenti vardır. Daha başka güzel şeyler de vardır.

Özlemek söz konusuysa, insanın elinde olmayan, kavuşmak istediği değerler söz konusudur. Bunlar elbette çok çeşitlidir. İnsan özlediği ve değer verdiği şeye göre değişir. Sevgiliyi özlemek, ona kavuşmayı dört gözle beklemek, gün hatta saat saymak. Eskilerin deyişiyle vuslat ne yüce bir duygudur, hiçbir şeye değişilmeyecek kadar ulvi.

Her ne nedenle olursa olsun, özgürlüğü elinden alınmış kişinin özlemini kim anlayabilir, kim o kişinin iç dünyasını okuyabilir ki. Böyle bir insanın çevresi dostları, arkadaşları ve sevdikleriyle kuşatılmış olsa dahi, onun içinde fırtınalar kopar, özlemin yarattığı fırtınalar, yeryüzündeki en gelişmiş sismografların dahi ölçmeye güçlerinin yetmeyeceği boyuttaki fırtınalar.

Bunları düşünürken aklım bir noktaya takıldı. Özgürlük-özlem-ceza yargıçlığı üçgenine. Topluma hizmet kavramı gündeme geldiğinde, her tür hizmet elbette değerlidir. Ama değerlinin de değerlisi olduğunu kabul etmek de bir erdemdir. Bu bağlamda insanların özgürlüklerini ellerinden alan, sonra bunu onlara iade eden ceza yargıçlarının yeri önemlidir. Ceza yargıçlarından beklenen adalet diğer yargıçların adaletlerinden önde gelir, çünkü temelinde özgürlük vardır. Çağlar boyu düşünürlerin her zaman vurguladıkları ve insanların da artık bilgi dağarcığına yerleştirdikleri düşünce ne denli yüce bir dü-

şünCEDİR. İnsan özgürlüğünün değerini onu kaybedince anlar. Bir hükümlünün ya da tutuklunun cezaevinin kapısını açıp çıkamaması ile açıp çıkması ve gökyüzüne bakarak bulutları ya da güneşi selamlamasının yerini ne tutabilir ki.

Bugüne kadar hocalığını yaptığım binlerce öğrencimin içinde tabii ki ceza yargıçlığı görevini yapmış olanlar ve halen yapmakta olanlar çok büyük sayıda. Onlara okul sıralarında işlerinin çok zor olacağını, “özgürlük kuyumculuğu” yapacaklarını dilimin döndüğünce anlatmaya çalışmışım.

Son dönemde özgürlük-özlem-ceza yargıçlığı üçgeninde sıkıntılar var, büyük sıkıntılar. Bunlar elbette aşılabılır. Yasaları insanlar yapar, toplumda düzeni sağlamak için. Yasaları yine insanlar uygular, doğruyu yanlıştan ayırmak için; suçluyu suçsuzdan ayırmak için. Adalet terazisi doğru tartar, terazinin sapı tam olarak kavranırsa ve bir yana eğilmezse. Bunu yapmak zor olmasa gerek.

Üç gün önce gazetede yeni ceza ve tutukevlerinin yapılacağını, mevcutların yeterli olmadığını okuduğumda içim sızladı. Bunların sayısını artırmak yerine, yasalarımızı özgürlük-özlem-ceza yargıçlığı üçgeninde gözden geçiresek, buralara gönderilecek insanları belirlerken ceza yargıçlarımız hassas ölçülerle hareket etseler daha güzel olmaz mı? Adalet yüce bir kavramdır, her olayda aranır elbet. Her yasaya uygun karar adil değildir. Adalet, sonucu insanların önce akıllarında, sonra vicdanlarında tartarak buldukları ve içlerine sindirdikleri bir limandır, asude bir liman. O limanda herkes konaklamak ister.

Konuya ceza adaletinin penceresinden bakarsak, bu limanı inşa edecek ceza yargıçlarıdır. Onlar buraları inşa ederlerse, o zaman devletin ceza ve tutukevleri inşa etmesine gerek kalmaz.

Son söz: İnsanoğlu her türlü şartta umut etmekten vazgeçmemelidir. 2012’de bu açıdan beklentilerimize kavuşamadık. 2013 gel ve bizi şaşırt lütfen.

Sevgi ve Aşk Üstüne.....

HOCAM PROF. DR. AYDIN AYBAY'IN ANISINA

Sevgi nedir diye aklımdan geçirirken, sözlüğe bakayım dedim. Şöyle bir tanımla karşılaştım. “İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu.” Dilbilimciler böyle bir tanımda birleşmişler. Tanımın içinde neler yok ki. İnsan, bir şeye ya da bir kimseye yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelmeli, böyle bir duygu taşımalı. Kişiy gösterilecek olan sevgide o denli çeşitlilik olabilir ki. Anne-baba sevgisi, kardeş sevgisi, arkadaş sevgisi en başta gelenler tabii. Tanımda geçen “şey” kavramının çerçevesini çizmek de hayli zor olsa gerek. Doğa sevgisi, okuma sevgisi, spor sevgisi gibi.

Sabırsızlananlar elbette gözümden kaçmıyorlar. Karşı cinse duyulan sevgi, nereye girer, sorusunu gözlerden okumam o kadar kolay ki. Ama, ben ona sevgi demem, aşk derim. Aşk bambaşka bir şeydir. Aşk, insanın ayağının yerden kesilmesidir; beyin hücrelerinin tıkanması, tek bir eksende dönmesi, yalnız bir yüzü hatırlaması, onsuz bir yaşam düşünememesi, geceleri uyuyamaması, kan ter için yatakta dönmesi, bir sağa, bir sola. Dünyanın tüm koyunlarını sayması, fakat yine de fal taşı gibi açık, kızarmış gözlerle tavana bakması.

Kimse kusura bakmasın ama, bu duygu bir kimseye duyulan ilgi ve bağlılık göstermek değildir. Bunun adı aşktır, bunun tanımı da yapılamaz. Aşk yalnızca yaşanır. O, kendiliğinden gelir, yüreğin baş köşesine oturur. İlk görüşte aşk, dedikleri nasıl anlatılabilir ki. Böyle bir duyguyu anlatabilecek insanoğlu var mıdır yeryüzünde? Yoktur elbet. Aşkın dehayla, bilgiyle, eğitimle, öğrenimle bir ilgisi yoktur ki anlatılabilsin.

Aşkın da türleri var kendi içinde. Tatlı aşklar, acı aşklar, kahreden aşklar, ölümcül aşklar, yasak aşklar. Tüm bunlar bu dünyada yaşanarak ortaya çıkmış anlatımlardır. Bunlar planlı, programlı olaylar hiç değildir. Yaşamın döngüsü içinde karşı karşıya kalınan olgulardır aşklar.

Dilbilimciler bence çok yanılıyorlar. Aşkı, aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, olarak tanımlayınca. Hepsi bu mu aşkla sevgi arasındaki fark. Aşırılık mı yalnızca. Hiç de değil. Aşk, dozu yüksek sevgi değildir. Aşkı aşırı sevgi ile açıklamak istemek, aşkı küçümsemek olur, aşkı önemsizleştirmek olur. Oysa aşk o denli yücedir ki, hiçbir tanıma sığmaz. Ama elden ne gelir ki, dilbilimcilere bir tanım yapınız, biz bunu sözlüğe yerleştireceğiz, denildiğinde, sevgi ile aşk arasında bağlantı kurulmuş ve “doz ayarı” yapılmıştır. Bu yaklaşımla da aşkın o engin, o yüce, o ulaşılmaz etkisi de kaybolmaya itilmiştir adeta.

Ama, insanoğlu asla cesaretini yitirme, sev, sevil, âşık ol, ayakların yerden kesilsin, ne çıkar. Ben de âşık oldum, sevdim, ölesiyse sevdim, demek gibi yüce bir duygu var mı bu dünyada?

Bu ülkenin insanının sevgiye ve aşka başka ülkelerin insanlarından çok daha fazla ihtiyaç duydukları gerçeği karşısında, çoğu şeyi istesek de, çabalasak da başaramıyoruz ne yazık ki. Böyle bir acı gerçekle karşı karşıyayız.

Bari, sevmeyi, âşık olmayı başaralım, ne dersiniz?

35 DARBE YETKİSİ VERMEZ!

Bugün dillerde yine 35 sayısı dolaşmakta. Ancak bu 35, Cahit Sıtkı Tarancı'nın 35'i değil. Ne güzel söylemiş büyük şair :

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.

Cahit Sıtkı Tarancı " Otuz Beş Yaş " şiir kitabını 1946 yılında yayınlamış. Bu şiir kitaba da adını vermiş. Türk şiirine damgasını vurmuş bir baş yapıt. "Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder. " dizesini hemen herkes anımsar. Konu yaş etrafında döndüğünde, bu dize tekrarlanır. Keşki tartışma bu dizeler etrafında dönse, ne gezer.

Tartışılan, Silahlı Kuvvetler İç Hizmet Kanununun 35. maddesi. Madde şöyle der : "Silahlı Kuvvetlerin vazifesi; Türk yurdunu ve Anayasa ile tayin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyetini kollamak ve korumaktır." Maddenin içi neler söylüyor?

- Türk Silahlı Kuvvetleri Türk yurdunu koruyacaktır.

- Türk Silahlı Kuvvetleri Anayasa ile belirlenmiş olan Türkiye Cumhuriyetini kollayacaktır. Kollamak, gözetmek, korumaktır(TDK, Sözlüğü).

- Türk Silahlı Kuvvetleri Anayasa ile belirlenmiş olan Türkiye Cumhuriyetini ayrıca koruyacaktır. Korumak, tehlikelerden uzak tutmak, zararlı durumları önlemektir(TDK, Sözlüğü).

- Bu iki terimin maddede birlikte kullanılmasının amacı, anlamı kuvvetlendirmektir, çünkü bunlar birbirine yakın terimlerdir.

Silahlı Kuvvetler İç Hizmet Kanununa bu hükümler konulurken önlenmek istenen tehlikeler nelerdir? Öncelikle Türk yurduna yapılacak saldırıları TSK göğüsleyecektir; onun temel görevi budur. Ayrıca TSK'ye Anayasaya ve temelleri Anayasada belirlenmiş bulunan Türkiye Cumhuriyetine sahip çıkmak ve korumak ödevi de verilmiştir.

Demek ki, Anayasaya yönelik ve hedefinde Türkiye Cumhuriyetine zarar vermek, ortadan kaldırmak teşebbüslerine karşı koyacak güçler arasında TSK de yer almaktadır. Demek ki hareketler TSK'nin dışından gelmelidir. Yoksa bu hüküm silahlı kuvvetler mensuplarına darbe yapma yetkisi veren, böyle bir teşebbüsü hukuka uygun kılacak bir norm değildir.

Durum böyle olunca, TSK ülkenin anayasal düzenini ortadan kaldırmak için, İç Hizmet Kanununun 35. maddesinden güç alabilir mi? Böyle bir düşüncenin anayasal sistemde ve hukuk düzeninde yeri olabilir mi? Elbette olamaz.

O zaman, biraz da ülkenin gündemini değiştirmek için, neden bugünlerde 35. maddenin ilga edilmesinden söz ediliyor ki. Bazılarına göre, 35. madde hukuk dünyasından çizilirse, TSK'nin anayasal düzeni ortadan kaldırma ve ülke yönetimine elkoyma olanağı ortadan kaldırılır. Ne kadar yanlış bir yaklaşım!

Yeni Türk Ceza Yasasının(TCK) 309. maddesi, "Anayasayı ihlâl" başlığı altında, "Cebir ve şiddet kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya veya bu düzen yerine başka bir düzen getirmeye veya bu düzenin fiilen uygulanmasını önlemeye teşebbüs edenler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılırlar." hükmünü içermektedir. Bu madde yürürlükten kaldırılan TCK'nın 146. maddesini karşılayan maddedir. Bu madde ile Türkiye Cumhuriyetinin anayasal düzeni ceza koruması altına alınmış-

tır. Dikkat çekmem gerekir ki, maddede yalnızca bu suça teşebbüsten söz edilmektedir. Bu suçun tamamlanmış şeklinden söz etmemek bir rastlantı değildir. Bu tür suçları işleyip başarı gösteren failler hukuk düzenini kendileri yeniden kuracaklarına göre, onların cezalandırılmaları diye bir olanak elbette olmayacaktır. Ayrıca böyle bir durumda önleyici hukuk zırhı da hazırlanacaktır; Anayasanın, son değişiklikle kaldırılan geçici 15. maddesi gibi. Darbe başarısız olursa, yakın geçmişte(1963) Talat Aydemir örneğinde olduğu gibi, fail/failler cezalandırılır.

Şimdi şu soruyu sormanın zamanıdır : Neden 35. maddenin kaldırılması akla geliyor?

Bu sorunun cevabında ülkemizde yakın geçmişte yaşanan iki darbenin izleri vardır. Gerek 27 Mayıs 1960 gerek 12 Eylül 1980 darbelerinde, darbeciler ilk açıklamalarında ve bildirimlerinde güçlerini TSK'nin İç Hizmet Kanununun 35. maddesinden aldıklarını ifade etmişlerdi. Bu doğru bir adres hiç değildi. Doğru adres, onların elindeki silahlardı. Bu hareketlerin amacı, yapanlar açısından kendi içinde haklılık taşısa da, o zamanki TCK'nın 146. maddesi kapsamında suçtu. Ama bu suçlar "başarılı" darbecilere uygulanamaz. Ceza hukukunun eli oraya kadar uzanmaz. Ayrıca 35. madde böyle bir suçu hukuka uygun hale getirecek bir madde de değildir.

Son söz : Ülkeyi darbelerden korumanın çıkış yolu 35. maddeyi kaldırmaktan geçmez. Bu yol, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının hükümleriyle sağlam temellere oturtulmuş olan Cumhuriyeti korumak ve kollamaktan geçer. 35. madde darbelerle yetki veren bir norm değildir.

AĞLAYAN/GÜLEN ADALET

Ağalamak insanlar içindir öncelikle. Hayvanlar da ağlarlar, çıkardıkları seslerden anlaşılır ağladıkları. Ağaçlar ağlıyor mevsimi geldiğinde diyorlar bizim sitenin bahçıvanları, çamplar zamklarını akıttıkları zaman.

Adalet ağlar mı? Ağlar elbet, insanlar adaleti ağlattıklarında, hem de için için. İnsanlar adaleti niçin ağlatır? Bunun değişik nedenleri olabilir. En başta geleni eksik bilgiden kaynaklanır. Konu hukuk ise, adalet dağıtmakla görevli ve yükümlü olan yargıçlar ve savcılar eksik, yetersiz hukuk bilgisine sahip iseler, verdikleri kararlarla adaleti ağlatırlar. Bu iki yönlü olur, hem adalet ağlar hem de ağlayan adaletin ağlattığı kişiler. Fakat bunun daha da kötüsü olabilir. Bu hiç istenmeyen, istenmeyecek bir sonuçtur. Adalet kasten ağlatılırsa, bunun başışlanacak yönü yoktur. Bu, insana yapılacak olan en ağır muameledir, can yakar, vicdanda derin yara açar. Bu yarayı hiçbir ilaç iyi edemez.

Ülkemizde son dönemlerde adaletten çok büyük şikayetlerin olduğunu elbette biliyorum. Saçlarını ağlamayan/gülen adalet için ağartmış bir hukukçu sıfatıyla söyleyebilirim ki, söz konusu şikayetlerin büyük çoğunluğu haklıdır. Hukuk ve adalet hizmetinin içinde yer alan herkesin bir hususta dikkatini çekmek isterim. Hangi ülke olursa olsun, her insan ülkesinin adalet hizmeti ile ilgili düşüncesini açıklarken, tek bir şeye dayanır. Bu tek şey kendisinin başından geçmiş olan bir olayda adaletin ağlayıp ağlamadığıdır. Şayet onun için adalet ağlamışsa, kendi olayının dışındaki tüm olaylarda adaletin gülmüş olmasının o insan için en küçük bir önemi ve değeri yoktur. O

yalnızca kendi adaletinin peşindedir. Siz bin dereden su getirseniz dahi onu ülkede adaletin ağlamadığına ikna edemezseniz. Sonuçta bu tavır insani bir tavidir ve insanın yapısına da uygundur.

Çağımızda devletin üstlendiği görevler ve ödevler o kadar çoktur ki saymakla bitmez. Bu nedenle devlet ferdin haklarına ve özgürlüklerine sürekli müdahale eder. Bu nedenle çağımızda liberal özgürlük yaklaşımları gerilerde kalmıştır. Bu sözlerim lütfen yanlış anlaşılmasın. Devletin müdahaleciliği sonuçta ferdin hak ve özgürlüklerini güvence altına alma amacını taşımaktadır. Bu yaklaşımla modern anayasalarda devletin fert hak ve özgürlüklerine gerekli müdahaleleri yapabileceği, fakat hak ve özgürlüklerin temeline saygılı olmak zorunda olduğu, bunları asla sınırlandıramayacağı söylenir. Bu düşüncede mutlaka haklılık söz konusudur.

Devletin üstlendiği görevler ve ödevlerden söz ederken bir noktanın dikkatten kaçırılmaması gerekir. Devletin bu ödev ve görevlerinde bir önemlilik/daha az önemlilik kriteri elbette geçerlidir. Bu yaklaşımda hemen herkesin üzerinde uyduğu dört görev, milli savunma, sağlık, eğitim ve adalet görevidir. Hangi ülkenin anayasası olursa olsun, açtığınız her anayasada bu konular düzenlenirken yazılan metinlerde bu dört görevin öneminin vurgulandığını mutlaka okursunuz. Ancak bir ülkenin hukuku yazılırken bilinen bir gerçektir ki, norm yazmak, hatta iyi norm yazmak yeterli değildir. Önemli olan her normu iyi uygulamak hedeftir ve amaçtır. Bu hedef ve amaca ne ölçüde ulaşıldığı ortaya konulabilirse, o zaman o ülkede hukuk devletinden, fert hak ve özgürlüklerinden ve bunların güvenlerinden söz edilebilir.

Bu düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istedim, çünkü 2 Eylül günü adli tatil bitiyor, adliyelerin kapıları açılıyor. Dilerim, o açılan kapılardan hep gülen adaletler çıksın, ağlayan adaletler gün yüzü görmesinler.

BİR DOKUN, BİN AH İŞİT!

Türk insanı bir şeyin farkında olmalı. Ülkemiz artık ceza soruşturmaları ve buna bağlı olarak ceza davaları ülkesi. Bu uzunca zamandır böyle. İster gazete okuyucusu olun, ister seniz internet üzerinden güncel olayları izleyin, her satırda karşınıza çıkacak olan bu husus değişmez. Savcılık filan kişi/kişilerin ifadesini aldı; filan mahkemede dün yapılan duruşmada şunlar şunlar oldu. Hele “Silivri Davaları” adı verilen yargılamalarda yaşananlar Nasreddin Hocanın kar helvasından beter. Bunu ne yapanlar beğeniyor olmalı ne de yemeleri için kendilerine sunulanlar.

Oysa bu böyle olmamalı. Ceza adalet sisteminin yapı taşları bellidir ve bunlar kaya gibi sağlamdır. Kurallar önceden konulmuştur ve herkes için bağlayıcıdır. Hatta toplumun gözü önünde yaşanması planlanmış olan duruşma devresi, bu konuda teorisyenlerin sevdiği bir terimle, bir törendir. O törenin her adımı bellidir, aynen Amerikan filmlerinde gördüğünüz nikah törenlerinde olduğu gibi. Tören aslında bir disiplinin de göstergesidir. Bu disipline herkes uymak zorundadır.

Bu sayfada yayınlanmasını düşündüğüm her yazımı kaleme alırken kendime bir doğrultu veriyorum. Bu yazı yalnız hukukçulara hitap etmeyecek, bunu unutma diyorum. Bu bağlamda bu ülkenin insanının bilmek hakkıdır ki, daha bizim duruşma salonlarımızda kim nerede oturacak, kim ne zaman ayağa kalkacak, bu bile tartışmalara neden oluyor. Bu tartışmalara hiç gerek yoktur. Sanığı ve şikayetçiyi avukatlarıyla yan yana oturtursunuz, sanık ya da şikayetçi onlara danışmalar ve beyanda bulunurlar. Kalabalık davalarda bu nasıl olacak, soru-

sunu duyuyorum. İşte çözüm: Sanık sorguya çekilirken ya da şikayetçi beyanda bulunurken bu formülü hayata geçirirsiniz, hiç yoktan iyi olur.

Çoğu yargıç duruşmada avukatları ayağa dikmeye pek meraklıdır. Bunu yaparken mahkemenin otoritesini göstermek amacı başköşede. Yukarıda tören dedim, tören disiplini dedim, işte uygulaması. Yasaya bakıyorsunuz, hüküm(son karar) verilirken herkes ayağa kalkar diyor. Demek ki avukat da kalkacak. Onun dışında bir mecburiyet yok. Ama gel gelelim, nice yargıç kalktın-oturdun tartışmasında disiplin mekanizmasını işletmeye kalkıyor. Bu tavırlar yanlıştır.

Silivri’de havalar nasıl diye sorarsanız, hava kurşun gibi ağır, ortalık toz duman. Herkesin kendi doğrusu var, üst tarafı laf-ü güzâf(saçma sapan söz). Kimse karşısındakini ne dinliyor ne de onun söylediklerine değer veriyor. Peki bu neden kaynaklanıyor? Sanıyorum karşılıklı güven eksikliğinden. Oysa, adalet dağıtılan yerler olmaları kaçınılmaz olmaları gereken mahkemeler ve duruşma salonlarında görev yapan tüm unsurlar önce muhataplarına güvenecekler, sonra yasaların kendilerine biçtiği rolü oynayacaklar ve adaleti arayacaklar. Her kafadan bir ses çıkarsa hiçbir yere ve amaca ulaşamaz.

Bir kez daha vurgulamak isterim, güven eksikliği her ortamı karıştırmaya yeter de artar bile. İşte size örnek: Bir spor karşılaşmasını yöneten hakeme/hakemlere sporcu/sporcular güven duyduklarında, onun/onların her kararını saygıyla karşılayıp sonucuna katlanmıyorlar mı? Elbette katlanıyorlar. Ama güven eksikliği kendisini gösterince, baş kaldırma ve diklenme alıp başını gidiyor, ortalık yangın yeri.

Çözüm nedir ve nerededir? Sözü uzatmaya hiç mi hiç gerek yoktur. Önce karşılıklı güven, yasalara ve hukuka saygı, sonra hakkına razı olmak hak arayanlar için, yetkisinin sınırlarını bilmek ve onları aşmamak hak dağıtanlar için. Bu düzlemde yaşanır ve yaşatılırsa olay, ortalık süt liman, sessizlik egemen olur.

Yakın planda resmin kareleri nelerdir? Yargıçlar ve savcılar, terimi bağışlayınız, asarım, keserim, duruşma salonundan atarım, tavrını bırakacaklar, yasanın kendilerine verdiği disiplini sağlama görevini yerine getirirken uygun olan durumlarda disiplin yaptırımlarını da uygulayacaklar. Avukatlar savunma ayağında meramlarını tam ve eksiksiz anlatabilmek için, stratejilerini iyi kuracaklar, anlattıklarıyla hedefi on ikiden vurmaya çalışacaklardır. Zamansız ve gereksiz anlatımların ne kendilerine ne de savundukları kişilere bir yarar sağlamayacağını dikkate alacaklardır. Unutmamak gerekir ki, duruşmada çok konuşmak, iyi hukukçuluğun göstergesi değildir. Önemli olan kişinin sözlerinde ne kadar “iyi hukuk” olduğudur.

Bu bağlamda sanıklar elbette birinci derecede önem taşırlar. Öyle ya, her şey sanık adı verilen kişinin yarattığı iddia edilen bir olaydan kaynaklanır. Bu nedenle sanığa da meramını anlatma olanağının sağlanması kaçınılmazdır. Her sanık için, her ceza davası haksız, yersiz ve mesnetsiz açılmış bir davadır. İnsan psikolojisinin bir sonucudur bu düşünce ve duygu ağı. Böyle bir ortam içinde, olay öyle yaşanmalı ve yaşatılmalıdır ki, sonuçta her sanık, ben bu sonucu hak ettim, demelidir.

Son söz: Şu kısacık yazıda dile getirmeye çalıştığım hususlar sizce başlığı doğrulamıyor mu? Değerlendirmeyi sizlere bırakıyorum ve diyorum ki, herkes bir “iç muhasebe” yaparsa, yolun yarısını geçmişiz demektir.

BÖYLE BİR TÜRKİYE'DE YAŞAMAK MI?

Zaman zaman bu soruyu sormak gereğini duyuyorum. Nedeni çok basit. Böyle bir Türkiye'de yaşamak istemiyorum. Geçmişte yaşamak istiyorum. Dudak bükmeyin, görüyorum.

Varsın evimizde soba yansın salonun orta yerinde. Tüm aile onun etrafında toplanalım. Herkes o gün yaşadıklarını anlatsın. Hayatı paylaşalım ailecek. Elinde kara maşası, kestaneleri çevirsin sobanın üstünde dedem özenle. Dünyanın en önemli işini yapıyormuş gibi, etrafını süzsün tel çerçeveli gözlüğünün üstünden, övgüler bekleyerek.

Radyo Tiyatrosu başlasın, her hafta çarşambaları. Bir hafta komedi, bir hafta dram. Pür dikkat dinleyelim o billur sesli aktörlerini ve aktrislerini İstanbul Şehir Tiyatrolarının. Arnavut bozacının gür sesi sarsın mahalleyi, konu komşu açsınlar pencerelerini, sıralarını beklesinler. Sonra zevkle yudumlasın herkes bozasını, sarı leblebi eşliğinde.

Kışlar olabildiğince sert geçsin. Diz boyu olsun kar, bata çıka gidelim tren istasyonuna. Gelsin salına salına kara tren bir gelin edasıyla. Yolcular insin, yolcular binsin. Herkesler birbirini selamlasın, göz açıp kapayıncaya kadar geçen zamanda. Kırk beş dakikada varalım Sirkeci'ye ne gam.

Tramvaya binelim, üç kuruş verelim biletçiye, alalım bir öğrenci bileti. Kimi zaman delikli iki buçuk kuruşu da kabul etsin biletçi, hafifçe gülümseyerek. Yer verelim büyüklere, ayakta kalmasınlar. Başımızı okşasınlar, teşekkürün en nazik olanını hak edelim. Tıngır mungır alalım yol varalım okulumuza.

Sıkıldık, hem de çok sıkıldık bu anlattıklarınızdan mı diyorsunuz? Çok yanılıyorsunuz. Şimdilerde yaşadığımız hayat mı, mutlu muyuz, durup bir düşünmek gerek. Nereden başlamalı, bilmiyorum ki.

Toplumunu sarmış iki virüs, en tehlikeli cinsinden. Birinin adı televizyon, ötekini ise, bilgisayar ve internet. Bu topluma ne veriyorlar ki bunca sayıda televizyon kanalı, yirmi dört saat yayın yaparak. Belgesel programı seyredenler parmak kaldırsın, ama dürüstçe. Kimse kusura bakmasın, onca diziye harcanan paraya yazık. Bilgisayar ve internet elbette bu çağın en önemli buluşlarından, kuşkusuz. Ama bu araç çene çalmak için tabii ki yaratılmadı. Cep telefonu dedikleri telefonları unuttuğumu kimse sanmasın. Telefon, ismi üstünde, sesi uzaktan aktaran bir haberleşme aracı. Bizde öyle mi? Sokağa çıktığınızda kulaklarımızı çınlatın lütfen; o denli iştahla bu telefonlarla konuşanları gördüğünüzde. Öyle üzülüyorum ki, cep telefonunun olmadığı dönemde Türk insanı nasıl ağır eziyet çekmiş, Çin işkencesinden beter.

“Abidin sen mutluluğun resmini yapabilir misin?” diye sormuş ya büyük Nazım Hikmet, büyük Abidin Dino’ya. Mutluluğun resmi de anlatımı da elbette yapılabilir, ne gam. Mutluluk insanın çok uzağında değildir ki, onu hisseder, onu yaşar insanoğlu, kimi zaman yalnız, kimi zaman paylaşarak yakınındaki ya da uzağındaki insanlarla. Mutluluk öyle yüce bir duygudur ki, onun parayla pulla hiç mi hiç ilgisi yoktur. Mutluluk satın alınamaz. Mutluluk gelir bir kelebek yumuşaklığında konar insanoğlunun yüreğinin ta derinliklerine, kucaklar onu bir bebek kadar saf ve temiz ve beklentisiz.

BU ÜLKEDE HUKUKÇU OLMAK....

Hukukçu kimdir? Hukuk öğrenimi görmüş, bir hukuk fakültesini bitirmiş kişi. Hukuk nedir? Toplumda yaşanan tüm olaylara çözüm üretme sanatı. Anlaşılın, hukuk çok iddialı bir iş. Öyle ya, tüm olaylara çözüm bulacaksınız, bunun anahtarları da onda olacak. Peki, ülkemizde bugünkü manzara nasıl? Hemen söyleyeyim, hiç de iç açıcı değil. Neden mi? İşte göstergeleri.

Şöyle etrafınıza bir bakın, herkes hukuktan şikayetçi. Demek ki doğru gitmeyen bir şeyler var. Hem de ne çok. Ülke bir kısır döngünün içinde dönüyor. Bunun baş rol oyuncuları yargıçlar, savcılar, avukatlar. Hukuk toplumda düzeni sağlayacak, ama ne gezer. Tam bir kaos yaşanıyor. Herkes derdini anlatamamaktan, hakkını alamamaktan yakınıyor. Oysa hukukun egemen olduğu yerde böyle bir şey olamaz. Boşuna denilmez, hukukun yaptırım gücü vardır. Bu nedenle hukuk gerektiğinde keskin kılıçtır. Keskin kılıç kesecektir, fakat kesilmesi gerekeni kesecektir. Hedefte yanılmalar ve şaşırımlar olursa, ne düzen kalır, ne hak ve adalet.

Geçenlerde yazdığım bir yazımda da şu soruyu sormuştum. Türkiye'yi nasıl bir ülke olarak tanımlarsınız? Suç, ceza, mahkeme, savcılık, yargılama ülkesi. Oysa bu kavramlar düzen içinde yaşanan bir toplumun baş kavramları olamaz. Yanlış anlaşılmasın. Her toplumda saydığım kavramlar elbette olacaktır. Ancak bizdeki terslik bu kavramların öteki bütün kavramları bir kenara itmiş olmasında.

Böyle bir kargaşa içinde, terimi bağışlayınız, bir itiş-kakış, kavga-gürültü. Sonuç: tam anlamıyla mutsuzluk ve umutsuz-

luk. Sakın ola ki bu durumun yaratılmasının suçlularını aramaya kalkmayınız, çünkü bulamayacaksınız. Nedeni çok açık: herkes süttten çıkma ak kaşık. Oysa, böyle bir kaos kendi kendine mi doğdu, yoksa dünya denilen evren yeniden yaratılıyor da Türk insanının haberi mi yok.

İçinizi sıktığımın farkındayım. Fakat birilerinin çıkıp doğruları söylemesi de gerekir. Bunun arkasından elbette çözüm önerileri gelmeli.

Yeni bir Anayasa yapma ön çalışması sürüyor. Şimdilik çalışma cephe gerisinde. Bu nedenle çok fazla ses çıkmıyor. Ama ortalığın bu nedenle karışmasının zamanı da gelecek. Yeni bir Anayasaya ne gerek var, sorusu çok mu anlamsız? Bence hiç değil. 1982 Anayasası bir darbenin ürünüdür. Bu Anayasa çok kez değiştirildi; başlıcaları 1987’de, 1995’de, 1999’da, 2001’de, 2002’de, 2004’de, 2007’de, 2010’da. Bu değişikliklerin içeriklerini tam olarak kabul etmeyebilirsiniz. Ancak kanımca yöntem doğrudur. Ayrıca bu değişiklikler içinde çağa uygun bir Anayasaya yakışan normlar vardır. Şayet daha özgürlükçü, daha eşitlikçi, daha çağa uygun bir Anayasa isteniyorsa, tam bir uyuşma temeline dayanan değişiklikler yapılabilir. Bunun için yeni bir Anayasa yapmaya gerek yoktur.

Yakın geçmişte ülkemiz batıda hiçbir ülkenin cesaret edemediği bir girişimde bulundu ve bu halen de sürüyor. Bunun en kısa tanımı, tüm temel yasaları yeniden yapmaktır. Bunu yapıyorsunuz da, amaç elde ediliyor mu? Ne gezer, ceza yasalarının durumu ortada. Öncekilerle sonrakileri “köprülemek ve uyarlamak” için adeta seferberlik ilan edilmiş gibi. Yargıtay’a giden bir dosya üç yılda gelemiyorsa, buna neden olanlar Yargıtay üyeleri mi? Bence hiç değil.

Çözüm önerilerimin elbette devamı gelecek. Fakat bu sayfanın sınırlarını da zorlamaya hakkım olmadığını söylemeliyim.

BU ÜLKEDE HUKUKÇU OLMAK (2)

Ülkemizin “hukuk resmini” çizmeyi sürdürüyorum.

Ceza adalet sistemimizin bugün için ana konusu özel görevli ağır ceza mahkemeleridir. Buralarda süren davalar ülke gündeminin baş köşesinde. O kadar ki, açılan tüm davalarda ilk dikkati çeken nokta sanık sayısının çokluğu. Bu bile başlı başına bir güçlük. O kadar çok sanığı yargılamak ve gerçeğe ulaşmak elbette zor. Bu durum ortamı geriyor ve duruşma salonlarını gerçeği bulma değil de çekişme yerleri durumuna getiriyor.

Bu mahkemelerden söz ederken ilk akla gelen tutuklama kavramı. O kadar çok tutuklu sanık bu mahkemelerde yargılanıyor ve tutukluluk süreleri de o denli uzun ki, bu noktayı aşmak büyük başarı sayılacak. Bu konuda yasama düzeyinde yapılan çalışmalardan ne yazık ki bir sonuç alınamadı. Oysa çözüm hiç de zor değil. İlk tutuklamanın-artık ağır sultanının bile duyduğu ve bildiği- hukuki niteliği dikkate alınmalı ve yeni normlar getirilmelidir. Bunlar, tutuklamanın temelini sağlamlaştırmalı, ilk şart budur.

Sonra, yargıçlar yasadaki sözcükleri tekrarlayarak ne tutuklama kararı ne de tutukluluğun devamına karar verebilmeliler. Bu konuda başka bir sıkıntı da şudur: Özel görevli ağır ceza mahkemelerinde bir yöntem yaratıldı. Buna “torba tutuklama” diyorum, çünkü mahkeme çok sayıda sanık için tutuklama kararı verirken ya da tutukluluğu uzatırken tek bir metin kaleme alıyor. Bu metin sanıkların tümünü kapsıyor ve yasadaki sözcükler sıralanıyor. Oysa tutuklama kişiye özgüdür ve kişinin

niçin tutuklandığını bilmek hakkıdır. Adil yargılanma hakkını Anayasasına yazan bu ülke bu sanıklara bu hakkı vermelidir.

Bir başka konu tutuklu milletvekillerinin durumudur. Bu konudaki girişimleri tekrarlamama gerek yok. TBMM Başkanı Cemil Çiçek'in ve muhalefet partilerinin çabası sonuç vermedi. Nasıl versin ki. Parlatmentonun bugünkü sayılsa yapısında, iktidar partisinin onayı olmadan bir yasanın noktasına ya da virgülüne dokunulamaz. Bu yalın bir gerçektir. Bu konu tartışılırken iki tez karşılıklı geldi. Muhalefet kanadı diyor ki, bu kişiler milletin seçimdeki oylarıyla TBMM'ye gelmeye hak kazandılar. Tutukluluk bunu engellememelidir. İktidarın düşüncesinin özü şöyle: Sizler bu kişilerin tutuklu olduklarını ve Anayasaya göre yasama dokunulmazlığından yararlanmalarının mümkün olmadığını biliyordunuz. Ona rağmen onlara listenizde yer verdiniz. Onlar da seçildiler. Bu sorunu mahkemeler çözer. Bizim yapacağımız bir şey yoktur.

Bu konuda söylenmesi gerekenler var. İlki, bu sorunu Ceza Muhakemesi Kanununda(CMK) değişiklik yaparak çözeceğine inanan kişilere. Bu sorun öyle çözülemezdi; Anayasa değişikliği kaçınılmazdı, çünkü engel Anayasadan kaynaklanıyordu. İkincisi, hiçbir partiyi hedef almaksızın söylemek durumundayım. Geçmişte de aynı yol uygulandı. Hatta bazı kişilerin yargılanmaları sürerken, bu kişiler aday yapıldılar, seçildiler ve ceza davaları askıya alındı.

Son günlerin güncel bir konusu ceza davalarındaki avukatlık(müdafilik) hizmetiyle ilgilidir. AKP bir yasa değişikliği teklifi ile duruşmada müdafii hazır bulunmadığında dahi yargılamaya devam edebilmeyi ve hüküm kurabilmeyi mümkün kılmak istiyor. Bu konunun doğru yorumunu yapabilmek için, konuyu biraz açmak gerekiyor. İlk belirtilmesi gereken husus şudur. Ceza davalarında müdafilik ikiye ayrılır, seçilmiş müdafilik ve atanmış müdafilik. Kısacası, sanık kendine müdafii seçer ya da seçilmiş müdafii yoksa kendisine baro kanalıyla müdafii atanır. Seçilmiş müdafii görevini yaptığı sürece, istifa ya da azil olmadıkça, müdafii atamadan söz edilemez. Bu yöntem hukuken mümkün değildir.

Öte yandan seçilmiş müdafî duruşmada mazeret bildirmeksizin bulunmadığında, mahkeme yargılamayı sürdürebilir. Buna yasal bir engel yoktur. Atanmış müdafî için durum farklıdır, çünkü CMK'nın 188. maddesinde atanmış müdafîin mutlaka hazır bulunması öngörülmektedir. Oysa bu müdafîler de mazeret bildirebilmelidirler. Fakat bu yol kapalıdır. İşte AKP'nin açmak istediği yol budur. Burada çekirdek nokta, atanmış bir müdafîin mazeret bildirebilme olanağının kendisine tanınmasında yatmaktadır. Bu olanak tanındıktan sonra, iki sonuç doğar. Mazeret yoksa yargılama sürer; mazeret varsa duruşma yapılmaz. Mazeret kabul edilebilir değilse, baro atadığı müdafî için disiplin hükümlerini işletir. Kanımca konunun özüne inmeden, adil yargılanma hakkı elden gidiyor, feryatlarında haklılık yoktur.

Son söz: Ülkemin hukuk resmini çizerken duvar panoları bile yetersiz kalır. Ama okuyucunun sabrını zorlamamak da kanımca uygun olur.

GENEL AF NEDİR, NE DEĞİLDİR...

Hukuk kitaplarını açınız, genel af tanımını bulunuz. Tanım kısaca şöyle der: Suçun bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasıdır genel af. Bu tanımın içinde neler var? Önce bir suçlamayla ceza soruşturması ya da ceza yargılaması sürüyorsa, soruşturma kapatılır, dava düşürülür. Şayet kişi suçlu bulunmuş ve cezaevindeyse, salıverilir; değilse infaz başlamaz. "Bütün sonuçlarıyla af" ne anlama gelir? Suçla oluşan diğer hukuki sonuçlar da ortadan kalkar. Suç faili kamu görevlisi olup da görevden ihraç edildiyse, göreve geri döner. Aynı sonuç okuldan ihraç edilen öğrenci için de geçerli olur. Örnekleri çoğaltmak mümkün.

Bu arada küçük bir hatırlatma: Genel af bir ülkede tüm suçların affedilmesi değildir. Genellikle amaçlanan, tüm sonuçların kaldırılmasıdır. Bu bağlamda genel af yetkisi TBMM'nindir. TBMM bu yetkisini kullanırken genel affın kapsamını belirlemek yetkisine sahiptir, yani hangi suçların affedeceğini TBMM belirler. Anayasada bu yetki kullanılırken üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu ile karar vermek mecburiyeti vardır. Bu, 330 milletvekilinin oyu demektir.

Genel af konusu geçen hafta gündeme geldi; Başbakanın Diyarbakır gezisinde söyledikleri bu kavramı çağrıştırdı. Başbakan dedi ki: "İnsanlar dağdan inecek, cezaevleri boşalacak. Bu günleri göreceğiz." Basın ve medya bu sözleri yorumladı. Cezaevleri nasıl boşalır, tabii ki afla. Demek ki Başbakan affı anlatmak istedi. Sonra yorumlar başladı, kimler çıkar, kimler kalır ekseninde. Sonra Başbakan ve yakın çevresi açıklama yapmak mecburiyetinde hissettiler kendilerini. Yakın zamanda af beklenmesin, Başbakan gönlünden geçenleri söyledi.

Bu noktada eleştirim var. Bu sözleri ülkenin Başbakanı söylediği zaman, insanlar buna hemen inanırlar. İnanmakta da haklıdırlar, çünkü bu sözler ülke yönetiminde söz sahibi olan bir lidere aittir. Ayrıca af suç faili için de sanık içinde hükümlü içinde bir umuttur. Devletin kendilerini bağışlamasıdır, terim yerindeyse, geçmişe sünger çekmektir. Bu nedenle de hassas bir zemindir. Bu hassasiyeti tartmak gerekir.

Genel af konusunda dönüp biraz geriye baktığımızda, Cumhuriyet tarihimizde genel af yöntemine çoklukla başvurulduğu bir tarihsel gerçektir. Ancak bu tavırda daha sonra değişiklik yaşandı. Bunda özellikle kişilere karşı işlenen suçların affında ortaya çıkan sakıncalar etkili oldu. Suçun mağduru bendim, devlet değildi. Ben affetmiyorum, devlet nasıl affedebilir ki, eleştirisine cevap vermek kolay değildi. Daha sonra genel af kavramı dile getirilmeksizin, kişilere şartla salıverme olanağı tanınarak cezaevlerinin boşaltılması sonucu yaratıldı.

Genel aftan söz ederken, bu kavramla bağlantılı bir hususu da belirtmek uygun olacaktır. Doktrinde bunun adı “affı reddetme hakkı” olarak belirtilir. Konu kısaca şudur: TBMM bir yasayla genel af çıkarır. Bu yasanın içinde, soruşturması ya da yargılaması süren failler için özel bir norm öngörülür. Bu normda kişinin affı reddetmek hakkı olduğu belirtilir. Bu olanak suçsuz olduğunu ortaya koymak isteyen kişiler düşünülerek yaratılmıştır. Kişi bu hakkı isterse kullanır. Sonuçta suçlu bulunursa, af kendisi hakkında yine uygulanır. Geçmişte bazı genel af yasalarında bu hak tanınmıştı. Ülkemizde halen yargılaması süren önemli olaylar dikkate alındığında, bir genel af yasası çıkarılırken yargılanan çok kişinin affı reddetme hakkından yararlanmak isteyecekleri hususunun göz önünde bulundurulması uygun olacaktır.

GÖNÜL SOHBET İSTER

İnsanlığın en önemli buluşunun ne olduğu tartışmasının içinden çıkmak elbette mümkün değildir. Bu çok büyük değişkenlikler gösterir. Fakat bunlar içinde yazının yeri de bir başkadır.

Bu giriş nereden aklıma geldi dersiniz, zaman zaman sizlerle bazı şeyleri bu sayfada yazı aracılığıyla paylaşmam mümkün oluyor. Ülkede neler olup bitiyor, gözden geçiriyoruz.

Gündem gene yüklü. Gündem demişken, Başbakan Erdoğan'ın bir gündem değiştirme ustası olduğu gözlerden kaçmıyor. Zamanlama olarak da Pazar günleri. Başbakanın muradını anlıyoruz da onun her konuda peşine düşenlere ne demeli?

Gelelim biz son günlerde olup bitenlere.

Önce hiç dikkat çekmeyen bir konu. Kış geldi çattı. Ulaştırma Bakanlığı bir yönetmelik çıkardı. Buna göre araçlara kış lastiği takmak mecburi kılındı, 1 Aralık-31 Mart tarihleri arasında. Bu tavır güvenlik açısından vazgeçilmez. Yönetmelik yürürlüğe girdi, ertesi gün Bakan açıklama yaptı: "Bu mecburiyet yalnız ticari araçlar için." Niçin? Ticari olmayan araçları sürenlerin güvenliği önemli değil mi? Bu yaklaşım kabul edilemez. Unutmamak gerekir ki, kış lastiğinin niteliği kışın yaşanan hava ve iklim koşullarına uygun üretilmiş olmalarında. Ayrıca sözünü ettiğim yönetmeliği okudum; iki araç sınıfı için bir ayırım yok. Bu yalnızca hukuki temeli olmayan, özel araç sürenleri görünüşte koruyan, fakat aslında tehlikeyle baş başa

bırakan bir çözüm. Fakat doğru değil. Her fırsatta Türk insanı AB'den söz ediyor ya artık, dönüp bir AB ülkelerine bakın lütfen.

YÖK Yasasını yeniden yapma hazırlığı sürüyor. Bu, bir başka yazının konusu olacak. Ama hemen söyleyeyim, taslak buram buram merkezîyetçilik kokuyor, oysa tam tersi olmalı. Benim yuvam İstanbul Üniversitesi. Biz bu ocakta özerklik günleri yaşadık, şimdi yerinde yellere esen özerklik. Üniversitemize yeni rektör seçilecekmiş, atanacak desek daha doğru olur. Adaylara baktım, hepsi tıp fakültelerinden. Aday tespiti yapılırken sayısal çoğunluğa bakınca, başka bir çözüm olabilir mi? Olamaz elbet. Nerede eskinin her dönem bir başka fakültenin Hocalarından aday seçme yöntemi?

İlk ve orta öğretimde öğrencinin üniforma giyme mecburiyeti kaldırıldı. Üniforma sözcüğünün içinde iki sözcük var, biri üni(tek), diğeri(forma(biçim)). Bu tür giyim tarzının konulmasının bir temel amacı var. Üniforma okulda çocuklar arasındaki farklılığı kaldırmak için düşünülmüş ve uygulanmıştır. Bugüne kadar da kimsenin şikayeti olmamıştır. Bu konudaki gelişmeleri yaşayarak göreceğiz.

Hukuk cephesinde belirli bir hareketlilik elbette var. İşte birkaç satır başı.

“Anadilde savunma” sloganıyla bir yasama çalışması yürütülüyor, yakında sonuçlanacak. Yola çıkış amacı sanıkların kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri. Salt sanık hakları açısından bakarsak, adil yargılanma hakkının bir uygulaması diyebiliriz. Bu yöntem uygulanırken tercümandan yararlanılacaktır. Başka türlü olmaz. Tercüman inşallah sanığın meramını tam anlamıyla ortaya koyar. Ayrıca tercümana ödenecek olan parayı sanıktan almak ne oluyor ki? Hukukçu olanlar bilir, ceza adalet sisteminde devlet önce masrafı öder, sanık mahkum olur ve hüküm kesinleşirse, hükümlü bu masrafı devlete öder. Bu, 1929'dan beri(CMUK'nın yürürlük tarihi) böyledir. Bundan niçin vazgeçiliyor ki? Hatadan dönmek erdemdir.

Ülkenin ihtiyacı olmayan yeni Anayasa çalışması da sürüyor. Muhalefet partileri de değirmene su taşıyorlar. Oysa çözüm bellidir. Anayasada çağın gereklerine uygun özgürlük düzenlemelerini yaparsınız, konu kapanır.

Dokunulmazlıkların kaldırılması gündemde, zaten ne zaman düştü ki. Bir ülkede dokunulmazlıkların kaldırılması mekanizması işletilmezse, bu konuda temel ilkelere uygun tavır konulmaz ve dosyaların tümü için işlem yapılmazsa, sayısı bine yaklaşan dosya içinden, "aradan çekerek" dosya alma yöntemi düşünülürse, milletvekilinin kendisinin "dokunulmazlığı kaldırın" dediği olaylarda dahi bu yöne gidilmezse, bu sorun biter mi? Bitmez elbette.

Bu yazıyı ilk kaleme aldığımda böyle bitiyordu. Sonra önemli bir gelişme oldu. Ajanslar şu haberi geçtiler: "Başbakan Tayyip Erdoğan'ın parti grubuna verdiği talimat doğrultusunda sadece terör değil, yolsuzluk ve yüz kızartıcı suçlarla ilgili dosyalar da "dokunulmazlıkların kaldırılması" çalışması kapsamına alındı."

Bu ülkemiz açısından önemli bir adımdır. Gelişmeleri bekliyoruz.

KADINLAR İŞİNİZ ZOR...

Her yıl 8 Mart günü Dünya Kadınlar Günü kutlanıyor. İlin geçmişe kısa bir bakış. 8 Mart 1857 tarihinde ABD'nin New York kentinde 40.000 dokuma iŐçisi daha iyi çalışma koşulları istemiyle bir tekstil fabrikasında greve baŐlıyorlar. Ancak polis iŐçilere saldırması ve iŐçilerin fabrikaya kilitlenmesi, arkasından da çıkan yangında iŐçilerin fabrika önünde kurulan barikatlardan kaçamaması sonucunda çoğu kadın 129 iŐçi can veriyor. İŐçilerin cenaze törenine 10.000'i aşkın kişi katılıyor.

26 - 27 AĞustos 1910 tarihinde Danimarka'nın Kopenhag kentinde 2. Enternasyonale bağlı kadınlar toplantısında (Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı) Almanya Sosyal Demokrat Partisi nderlerinden Clara Zetkin, 8 Mart 1857 tarihindeki tekstil fabrikası yangınında ölen kadın iŐçiler anısına 8 Mart'ın "Internationaler Frauentag" (International Women's Day - Dünya Kadınlar Günü) olarak anılması önerisini getiriyor ve öneri oybirliğiyle kabul ediliyor.

İlk yıllarda belli bir tarih saptanmamıŐtır, fakat her zaman ilkbaharda anılıyor. Tarihin 8 Mart olarak saptanışı 1921'de Moskova'da gerçekleŐtirilen 3. Uluslararası Kadınlar Konferansı'nda gerçekleŐiyor. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı yılları arasında bazı ülkelerde anılması yasaklanan Dünya Kadınlar Günü, 1960'lı yılların sonunda Amerika BirleŐik Devletleri'nde de anmaya baŐlanmasıyla daha gcl bir Şekilde gündeme geliyor. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 16 Aralık 1977 tarihinde 8 Mart'ın "Dünya Kadınlar Günü" olarak anılmasını kabul ediyor.

Türkiye'de 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü ilk kez 1921 yılında "Emekçi Kadınlar Günü" olarak kutlanmaya başlanıyor. 1975 yılında ve onu izleyen yıllarda daha yaygın, ve yığinsal olarak kutlanıyor, kapalı mekanlardan sokaklara taşınıyor. "Birleşmiş Milletler Kadınlar On Yılı" programından Türkiye'nin de etkilenmesiyle, 1975 yılında "Türkiye 1975 Kadın Yılı" kongresi yapılıyor. 12 Eylül 1980'den sonra dört yıl süreyle herhangi bir kutlama yapılmıyor. 1984'ten itibaren her yıl çeşitli kadın örgütleri tarafından "Dünya Kadınlar Günü" kutlanmaya devam ediliyor. (Bu bilgiler için Google'a teşekkürler)

Bugün dünya ölçeğinde olayın neresindeyiz? Olay derken elbette kadının toplum içindeki yerini ve önemini algılamak durumundayız. Bu konuda dünyanın tüm ülkelerini mercek altına yatırdığımızda, gördüğümüz resim nedir? Eğitimden yeterli payı alamamış, fırsat eşitliğinden tam olarak yararlanamayan, ayağı sağlam basmayan, erkek egemenliğine teslim olmuş, bir büyük nüfus. Hemen her toplumda erkeklerle sayısal olarak eşit bir sayıya ulaşan kadın nüfusu, ülke yönetiminde ne kadar pay sahibi? Uzağa gitmeye hiç gerek yok. Parlamen-toda temsili sağlamak için "kadın kotalarının" tartışıldığı 21. yüzyılda, insanların işine gelince, kadın anamızdır, kadın baş tacımızdır, dünya kadınların ayaklarının altındadır, edebiyatını bir kenara koyarak düşünmek ve harekete geçmek zamanı değil midir? Elbette öyledir.

Anayasanın 10 uncu maddesi diyor ki: " Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. " Anayasanın kadın-erkek eşitliğini perçinlenmesi güzeldir ve kaçınılmazdır. Devletin eşitliği yaşama geçirme yükümünün belirtilmesi daha da güzeldir. Bu konuda olayın acaba neresindeyiz? Eksiklikleri sıralamak için bu sayfa yetmez. Ama, 2010'da maddeye eklenen şu cümleye ne demeli? Bu maksatla(eşitliği sağlamak için) alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Okurlar kusura bakmasınlar, acaba dervişin fikri neyse, zikri

de odur mu demeli? Eşitlik ilkesini gerçekleştirmek için devlet önlem alacak ve çözümler getirecek. Bunlar uygulanırken, eşitlik ilkesine aykırı yorum yapılamayacak. Demek ki böyle bir tehlike var. Bununla bazı insanların şu eşitlik denilen kavramı içlerine sindiremedikleri sonucu açıklanmış olmuyor mu?

Son söz: Ülkemin ve tüm dünyanın kadınlarının 8 Mart'ını kutluyorum. İşiniz zor, çok zor.

KONUMUZ REFERANDUM

Söze, referandum sözcüğünün anlamından ve kökünden başlamak uygun olsa gerek. Referandum(bazı dillerde: referendum) Latince referre(göndermek, havale etmek) kökünden türetilmiş bir sözcüktür. Demek ki referandumda bir havale etmek, göndermek eylemi vardır. O eylem, bir yasanın ya da Anayasanın halkın önüne konulması ve düşüncesinin sorulmasıdır.

Referandum bu niteliğiyle halkın iradesinin ülke yönetimine yansımalarıdır. Bu nedenle de demokrasinin güzel bir örneğidir. Ülkemizde referandum sık başvurulan bir yöntem değildir.

Şimdi önümüzde bir referandum var: Anayasa değişikliği TBMM'den geçti; Cumhurbaşkanı bu konudaki yasa'yı onayladı; yasa Resmi Gazete'de yayınlandı ve referanduma sunuldu. Dün de Yüksek Seçim Kurulu(YSK) referandumun tarihini belirledi: 12 Eylül 2010. 12 Eylül'ler ülkemiz için parlak bir tarih değildirler, çünkü demokrasi bu tarihte kesintiye uğramıştır. Bu kez halk referandumda Anayasa değişikliği ile ilgili düşüncesini söyleyecek. Bu ya kabul olacak ya da ret. Oyların hangisi fazla çıkarsa, o, sonucu belirleyecek.

YSK'nin referandum tarihini belirleyen kararı hukuka uygun mudur? Bu yazı bir hukuk makalesi elbette değildir. Bu nedenle en kısa ve öz biçimde YSK'nin kararının değerlendirilmesi uygun olur. Bu kararda üç çekirdek nokta var. İlki Anayasanın 67/son maddesidir. Buna göre, "Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz." Öteki ise, Ana-

yasanın 79/son maddesidir ki, Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halkoyuna sunulması, milletvekili seçimlerinde uygulanan hükümlere göre olur, demektir. Son hüküm de Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulmasına ilişkin Yasadır. Bu yasa da bu konuda Milletvekili Seçimi Yasası ile bağlantı kurmakta ve o yasanın hükümlerinin uygulanacağını belirtmektedir.

Demek ki hukuki sonuç YSK'nin kararının hukuka uygun olduğudur. Bu karar anayasal sistemimizde kesindir.

Konuyla bağlantısı nedeniyle bir başka nokta daha ele alınmalıdır: Anayasa değişikliğinin tüm maddelerinin bir bütün olarak halkoylamasına sunulması açısından durum nedir? Daha açık deyişle, toplam 26 maddeden ve 2 geçici maddeden oluşan bu yasa hakkında halkın referandumda tek bir oyla düşüncesini açıklayacak olması nasıl yorumlanmalıdır? İlk tespit şudur: Yasanın 26. maddesinde, Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulması halinde tümüyle oylanacağı açıkça belirtilmiştir.

Bu hüküm Anayasaya uygun mudur? Bu konuda Anayasanın 175. maddesinde şu hükmü okuyoruz: "Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların kabulü sırasında, bu Kanunun halkoylamasına sunulması halinde, Anayasanın değiştirilen hükümlerinden, hangilerinin birlikte hangilerinin ayrı ayrı oylanacağını da karara bağlar." TBMM bu konudaki sonucu belirlemiş ve tümüyle oylamayı öngörmüştür. Bu sonuç bağlayıcıdır.

Demokratik yaklaşımda Anayasanın bu hükmü irdelenmelidir. Bu denli geniş bir içeriği olan Anayasa değişikliği için halkın düşünce ve kanaatini tek bir oyla belirtmek mecburiyetinde bırakılmış olması hukuki bir sonuçtur. Bu sonuç demokratik değildir. Bu "paketin" içinde yer alan hükümlerin bazılarında yana olmak, bazılarında ise karşı çıkmak düşüncesini gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır. Referanduma katılanların böyle bir şansı yoktur. Sözü uzatmadan belirtmek gerekir ki, bu yaklaşım ve sonuç referandum kavramı ile de bağdaşmaz.

Konuyla ilgili bir başka olgu: CHP milletvekilleri Anayasa değişikliğini Anayasa Mahkemesine(AYM) götürüyorlar. Bunun anlamı, yapılan değişikliklerin Anayasaya aykırı olduğu düşüncesiyle iptallerini istemektir. Bu konuda sorulacak olan soru şudur: Bu dava referandumdan önce AYM tarafından ele alınabilir mi, yoksa referandumun sonucunun beklenmesi gerekir mi? Bu soruya cevap ararken referandum kavramının anlamını, amacını ve hukuki sonuçlarını dikkate almak uygun olur.

Anayasanın değişen maddeleri referanduma sunulmuş olmakla, yürürlüğe girmemişlerdir ve uygulanamazlar. Aksi düşünülemez, çünkü o zaman referandumun anlamı kalmaz. Referandumun sonucu beklenmeli midir? Referandumda değişiklikler reddedilirse, değişiklikler yapılmamış sayılır. Aksine, referandum sonucu değişiklikler kabul edilirse, değişiklik hükümleri yürürlüğe girerler.

Bu tablo içinde AYM'nin rolü ve açılan davayı görmek konusundaki yetkisi nasıl, özellikle yetkiyi kullanma zamanı açısından değerlendirilmelidir? Anayasada halkoylamasına sunulan Anayasa değişikliği ile iptal davası arasındaki ilişkiyi kuran bir norm yoktur. Başka bir anlatımla, Anayasa, AYM'ye halkoylamasına sunulan bir yasanın iptalini ele alma konusunda bir engel koymamıştır. Bu nedenle bu dava halkoylamasından önce görülebilir. Aksine bir düşünce, anayasal sistemimizle çelişir.

BAŞBAKAN “KRAL ÇIPLAK” DEDİ....

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan kısa süre önce katıldığı bir televizyon programında “kral çıplak” dedi. Biz duymadık diyorsunuz, sesiniz bana kadar ulaşıyor. Ama, üzülerek söyleyeyim, yanılıyorsunuz. Başbakan bu sözü söyledi.

Nasıl mı? Konu özel ağır ceza mahkemelerine(ÖAC) geldiğinde, bu mahkemelerle ilgili olarak uygulamada sorunların çıktığını, bu konuda düşünülmesi ve bazı şeylerin yapılması gerektiğini ifade etti. İşte, “kral çıplak” buydu.

Kralın çıplak olduğu ne zaman anlaşıldı ve ifade edildi? Mit müsteşarı özel yetkili savcılıkça ifadeye çağrılınca, Başbakan duruma el koydu, yasa acilen değiştirildi ve müsteşarın ifade vermesi engellendi.

Ülkesine hizmet etmek için elli yıla yakın zamandır çalışan ve bilimsel ilkelere uygun biçimde doğruları ifade etmeye çabalayan bir kişi olarak, DGM’ler kaldırılıp yerlerine ÖAC’ler kurulunca(yıl 2004), bir rapor kaleme aldım ve Türkiye Barolar Birliğine gönderdim. Raporda söylediklerim özetle şunlardı: Bu mahkemelerin kurulması Anayasaya aykırıdır. Anayasa ve ceza yargılaması hukuku bir ilkeyi çok kesin olarak ifade eder. Bu ilkenin adı yargı birliği ilkesidir ve içeriğinde bir ülkede aynı tür uyuşmazlıkların aynı tür mahkemelerde çözüleceği belirtilir. ÖAC’ler kurulunca ve 2005 yılında bu mahkemeler CMK ile hayatlarına devam edince, bu ilke zedelendi. Ülkede ÖAC’ler ve “normal”(terimi bağışlayınız) AC’ler ayırımı oluştu. Mahkemelerin yapılanmasında AC’ler ikincil konuma düşürüldü. Oysa bu mahkemeler de ÖAC’lerin bakmakla görevli oldukları davalara pekala bakabilirlerdi.

ÖAC'lerin yapısı, uyguladıkları hükümler, özellikle savunma hakkını temelden sarsan normlarla donatılmış oldukları bir gerçektir. Bunların tümünü ifade etmek bu yazının sınırlarını aşar. Yukarıda sözünü ettiğim rapora kolayca ulaşmak mümkündür; aydınlatıcı olacağını düşünüyorum.

ÖAC'lerin uygulamaları, özellikle tutuklama kararları çok büyük eleştiri aldı ve almaya da devam ediyor. Bu eleştiriler haklıdır. Siyasal platformda gerek siyasal iktidar gerek muhalefet bu mahkemelerle ilgili işlerin iyi gitmediği kanısındadır. Bu konudaki düşünceler kamuoyuna yansıyor. Herkes bir şeylerin yapılması gerektiğinde hemfikir.

Ama ne yapılacak, nasıl yapılacak? Çözüm nasıl bulunacak? İşte bu noktada siyasal iktidarın lideri Başbakan kanımca “kral çıplak” diyerek doğru yönü gösterdi. Bu yöne gitmek şarttır. Yapılacak olan şey çok yalın ve basittir: ÖAC'ler kaldırılmalıdır. Bu yolla ülkemiz ceza adalet sisteminde hukuk devletine yaraşan, ferdin hak ve özgürlüklerini kucaklayan, adaleti hedefleyen, anayasal temele oturttuğumuz adil yargılanma hakkına uygun bir çözümü ortaya koymuş olacaktır.

Son söz: Sözü uzatmaya ne gerek var. Başbakanımıza teşekkürler, “kral çıplak” dediği için ve doğru yolu gösterdiği için. Şimdi ortak akılla bu yola gitmek ve ÖAC'leri kaldırmak zamandır.

MEMLEKETİN MANZARA-İ UMUMİYESİ

Bu başlık biraz eski kaçtı; farkındayım. Gençler için : ülkenin genel görüntüsü, demek uygun olacak.

İnsan gözlerini kapatıp bir koltukta arkasına yaslanıp ülkemizde yaşananları bir süzgeçten geçirdiğinde, ortalığa saçılan ve dökülenler nelerdir? Gelin hep birlikte bir bakalım.

Ülke PKK terörü ile boğuşurken, son kanlı olaylardan birinin yaşandığı sınıra genelkurmay başkanı ile başbakan gidiyorlar. Amaç, konuya yakın ilgi göstermek ve olup biteni yerinde değerlendirmek. Bu davranışın kamuoyuna yansıması nedir? Kamuoyuna yansıyan bir fotoğraf : Çömeldiler. Sonralaf politikacının ağzına yapıyor. Olur mu, ülkeyi temsil eden bu kişiler terör örgütünün önünde eğilirler mi? Daha sonra karşı kesimlerden ve resmi ağızlardan açıklamalar. Amaç buydu, şuydu. Soru şudur : Böyle bir tartışmaya gerek var mıdır? Elbette yoktur. Bu hareket bir saldırıya karşı önlem olarak planlansa da, kişilerin o anki ruh halleri ile doğmuş bir sonuç olsa da, bu, günlerce ısıtılıp ısıtılıp kamuoyunun önüne konulur mu? Ne kazandırır ki.

Politika ülkeyi yönetmek, ülke insanına iyi bir yaşam sağlamak, insanların mutlu olmalarını, yüzlerinin gülmesini başarmaksa, bugün ülkenin politik platformunda başarıdan söz etmek mümkün müdür? Bu konuda birkaç pencere açacağım; kararı sizler verin.

Ülke enflasyonun üstesinden geldi mi? Bu konuda açıklanan resmi sayılara bakarsanız, sevinebilirsiniz. Oysa gerçek

resmi görmek için çarşıya, pazara çıkmanız gerekir. Orası size doğruları söyler. Bir de devletten aylık alanların durumunu irdelemeniz gerekir. Gerek çalışan gerek emekli olmuş kesim neden feryat ediyor ki. Onlara kulak vermek şarttır.

Eğitim ve öğretim sisteminin hali nicedir? Anaokulundan başlayıp üniversiteyi ve akademik kariyeri sağlam temellere oturtmak o kadar güç müdür? İnsanlar neden her aşamada "özel"i tercih etmek zorunda kalırlar ki. İlköğretimden sonra liseye girmek için uygulanacak olan sistemi Milli Eğitim Bakanlığı bir temele oturtsa da, yap-bozdan kurtulsa, SBS sınavı ile bu denli oynanmasa olmaz mı? Üniversiteye girişte bu yıl yaratılan kargaşaya ne demeli? Siz gençleri ne sandınız ki, sınav maratonuna tabi tuttuğunuz denekler mi, yoksa bu ülkede gelecek arayan bireyler mi?

Biraz da hukukun resmini çizelim mi? İki yıl önce yine bu sayfada yazdığım bir yazıdan bir bölümü sizlerle paylaşmak isterim : " Söyler misiniz biz nasıl bir toplum olduk? Her şeyimiz suç, ceza, soruşturma, yargılama, tutuklama, hüküm, cezaevi ek-seninde dönüyor. Gazeteler her gün bu eksendeki olayları haber yapıp "baş köşeye" oturtuyorlarsa, bu toplumda huzurdan, sükûndan, rahattan, kamu düzeninden, yasa ege-menliğinden, kamu oto-ritesinden kim söz edebilir ki. Durum onu gösteriyor ki, biz hastalıklı bir toplum olduk. Bir toplum ki, bu denli suçla, yargılamayla ve cezayla iç içe yaşıyorsa, bu topluma sağlıklı bir toplum denilemez. Son yıllarda görülen, basın ve medyanın "ad-liye" ile bu denli ayrılmaz bütünlüğü, toplumda şeffaflıkla, Türk insanının her şeyden haberli kılın-ması ve aydınlatılması ile açıklanabilir mi? Bence bu görüntü toplumun aydınlatılmasına önem verilmesinin dışında, suçla sarmaş dolaş olmuş bir toplumun görüntüsüdür."

Bu konuda bir tespitim var : Bu ülke en az kırk yıldır hukuk ve yargı reformu ile "boğuşuyor". Yapılan, kuralları ve normları değiştirmektir. Oysa kanımca bu yaklaşım yanlış değildir ama eksiktir. Bugüne kadar kimse bu kuralların kimin eline verildiğiyle ilgilenmedi ki. Oysa sorun burada. Siz Amati Ailesinin elinden çıkmış harika bir kemanı bir aceminin eline ve-

rirsenez, nasıl sesler çıkacağını tahmin edebilir misiniz? Elbette edersiniz. Çözüm : Kulaklarınıza pamuk tıcarsınız.

Ama ülkenin sorunları kulağa pamuk tıkayarak çözülmez. Ülke yönetimine talip olan tüm siyasal partiler, iktidarı ile muhalefeti ile elini taşın altına sokmak zorundadır. Ülkemiz çok zor bir dönemden geçiyor. Gün birleşmek günüdür, çekişmek günü değildir. Atletizmin en zor dalı dekatlondur. Atletler on dalda yarışmak zorundadır. Bunu her atlet başaramaz. Bu iddialı bir iştir. Ülke yönetimine talip olanlar da böyle bir iddia içinde olduklarının bilincinde olmak zorundadırlar.

Son söz : Haydi, hep birlikte ortak akılla aydınlık geleceğe!

NASIL BİR TÜRKİYE'DE YAŞAMAK?

23 Nisan dünya ölçeğinde Ulu Önderimiz tarafından çocuklara armağan edilmiş tek bayramdır. Bu büyük bir mutluluktur. Ancak şu soruyu da sormak durumundayız. Bu ülkede büyük-küçük mutlu muyuz, hayatımızdan memnun muyuz? Bu soruya ülke insanının ne kadarı “evet” cevabı verir? İnsanoğlu böyle bir soru karşısında, tüm belleğini bir süzgeçten geçirir ve cevabını verir. Bu aslında işin özüdür.

Bellek taraması yapıldığında, Türk insanının elinden mutluluğunu alan o denli olay ve etmen var ki, hangi birini saymalı. Bir ülke yönetiminde başta gelen vazgeçilmezler arasında yer alan eğitim ve sağlık hakkı açısından ortada olan resim bellidir. Nüfusun kaçta kaç istediği eğitimi ve öğrenimi alabiliyor. Bunu anaokulundan başlatıp üniversiteye kadar yayabilirsiniz. Özel eğitim kurumlarının seçilmesinde, bu seçimi yapanları suçlamak mümkün olabilir mi; yoksa bu bir mecburiyetten mi kaynaklanmaktadır? Sağlık hizmetlerinin özel sağlık kurumlarında “daha iyi ve kaliteli” verilmesindeki kusur kimindir?

Ülkedeki adalet hizmetinin durumunu irdeleyelim mi? Bu konuda nirengi noktası vatandaşdır. Vatandaş, adalet hizmetiyle adliyeye işi düşünce tanışır ve yalnızca yaşadıklarını bilir. Ayrıca geri kalanı da onu pek ilgilendirmez; kendisiyle ilgili olarak verilen kararı adil bulmadığında, siz ne kadar laf üretirseniz üretin, onu ikna etmeniz mümkün değildir.

Yargıda reform dünya ölçeğinde sözü edilen bir kavramdır. Reform ileri gitmektir. Hukukta ve yargıda reform denilince, sorunları aşmak hedefi anlaşılır. Reform, hukukun dinamizmi

ile de yakından ilgilidir. Bu dinamizm yeni ihtiyaçları ortaya çıkarır; bunların karşılanması gerekir. Ama bir gerçeğin altını çizmek şarttır : Hukuk ve yargı reformundan bu denli çok söz edilen, fakat bir arpa boyu ileri gidilemeyen başka bir ülke var mıdır? TBMM’de görüşülmekte olan Anayasa değişikliği teklifini pertavsız altına alın, nasıl bir resim çıkar? Yargı işi neden yargının mensuplarına bırakılmak istenmez? Bir Anayasa değişikliğinde, Anayasanın kendi içindeki hükümlerine aykırılıklar neden giderilmez?

Bu yazı, aslında bir iç dökme yazısıdır. Ülkede nereye bakarsam tablolar karanlıktır. Spor alanlarına bir göz atın; ortalık toz duman. Kim hangi sonuçtan memnun ki? Sporcuların profesyonel olanları o denli bu kavramdan uzaklar ki. Bir futbolcu rakibinin kaval kemiğini adeta kırma hırsıyla ona “saldırır” mı? Rakibini durduramayan ve penaltıya neden olan bir futbolcu, hırsını penaltı noktasından alır mı; burayı kazar mı?

Bu ülkenin insanları neden her gün birbirinden bu denli uzaklaşıyorlar? Toplumsal yaşantıda olması gereken tasada ve kıvançta birlik olmak, kenetlenmek değil mi? Şu gözlem haksız sayılabilir mi? Ülkenin yönetiminde rol üstelenen, belirli makamları paylaşan ve unvanlar taşıyanlar, hemen her konuşmada, “halkım” dedikleri vatandaşın gözü önünde, terimi bağışlayınız, “kavgaya” tutuşmasalar, iyi örnekler oluştursalar olmaz mı? Elbette olur, çok da iyi olur.

NE UMDUK, NE BULDUK....

TBMM bu hafta yine saate karşı yarıştı, kamuoyunda 3. Yargı Paketi adı verilen, içinde çok sayıda yasada değişiklik öngörölen tasarayı görüştü, kabul etti. Yasa Çankaya'ya çıktı, Cumhurbaşkanı tarafından onaylandı ve yürürlüğe girdi.

Söze nasıl başlamalı? AB'ye giriş sürecinde başlayan temel yasaları yeniden yapma çabası, ülkenin hukukuna kazandırdıklarından çok, sorun yaratma kaynağı oldu, olmayı da sürdürüyor. Öyle olmasa, bu denli yasa değişikliğine gerek duyulur mu? Yasalar paketler halinde ele alınıp TBMM'nin önüne getirilir mi?

Bu yaşananlar resmin bir yönü. Öteki yönü de şudur. TBMM İçtüzüğüne konulan ve amacı belli olan, temel yasaları "özel" görüşme ve inceleme yolu, son dönemde adeta olağan yöntem haline getirildi. O kadar ki, "paket" olarak isimlendirilen ve çok sayıda yasayı bir anda yasalaştırma girişiminde de bu yol uygulanıyor. Bu tavrın doğurduğu sonuç şudur: Tasarılar ve teklifler yeterince görüşülmeden ve tartışılmadan Resmi Gazetede ki yerini alıyor. Unutulan gerçek şudur: İyi yasa yapmak zordur. Bunun için iyi bir ön çalışma gerekir. Aksi halde ülkemizde yaşananlar tekrarlanır. Eskiden ne derlerdi, yap-boz tahtası. Hukuk, adalet sistemi, özgürlükler yap-boz'a uygun değildir. Bu konuda olması gereken, yap-bozma olmak gerekir. Ama ne gezer.

3. Yargı Paketinin içini açarsak, neler görürüz. Kısaca bakalım.

Baş köşede gündemden hiç düşmeyen ağır ceza mahkemeleri. Ne mutlu bize ki, bu mahkemeler artık üç tür oldu. Bunlara isim koymak da gerekli. Birincisi, sessiz sedası görevlerini yapan genel ağır ceza mahkemeleri. İkinciler, yerleşik yanlış isimleriyle, özel yetkili mahkemeler(doğrusu:özel görevli ağır ceza mahkemeleri- ÖAC). Bu mahkemelerin toplumda yarattığı fırtınalar, hukuka aykırı ve tutuklama olmaktan çıkmış tutuklamalar, kilitlenen davalar, adalet sisteminin kanayan yaraları oldular. Yola çıkarken çizilen resim neydi, bu mahkemeleri kaldırmak. Ama gelinen nokta nedir, bu mahkemeler varlıklarını sürdürüyorlar. Nasıl mı? Baktıkları davalar kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar, mahkemeler ve yargıçlar görevlerinin başında. Kaba bir tahminle, bu süre yaklaşık on yıl.

Ceza adalet sisteminin “yenidoğan”ı terörle mücadele mahkemeleridir(TMM). Bunlar da ağır ceza mahkemesinin bir türü. Bunlar terör suçlarına bakacaklar; ayrıca ÖAC’lerin görevi içinde yer alan, yeni işlenecek olan suçlara bakacaklar. Tablo bu.

Can alıcı soru şudur: TMM’ler kuruldu, ÖAC’ler görevi sürdürüyor. Bu çiftbaşlılık nasıl açıklanabilir? Elbette açıklanamaz. ÖAC’lerin gördükleri görevden şikayetler olduğuna göre, bu mahkemelerin kaldırılması gerekmez miydi? Tabii ki gerekirdi. Bu mahkemeler uygun değildir, mantığını benimsemek, sonra bunların ellerindeki davaları görmelerine olanak tanımak, kanımca hiçbir biçimde açıklanamaz.

Gelelim TMM’lere. Bu mahkemelerde görevlendirilecek olan yeni yargıç ve savcılarla yeni bir uygulama başlayacaktır. Onların elindeki hukuk araçları da eskiye oranla çok farklı değil. Yeni düzenlemede savunma açısından birkaç iyileştirme var, avukatları cezalandırıp duruşma dışına itmenin kaldırılması gibi. Söz gelmişken, bir konuya da kısaca değineyim. Önceden de şimdi de, bir madde var yasada. Terör suçları için, ÖAC’nin görevli oldukları suçlar için soruşturmayı “bizzat” bu mahkemeler nezdinde görevlendirilen savcılar yapmakla yükümlüdürler. Yasada böyle yazıyor. Oysa bu konuda kolluk olayın baş aktörlerinden. Bu sonuç kabul edilemez. Unutma-

mak gerekir ki, devlet yasalarla norm(kural) koyduğu zaman, o kuralın uygulanmasını da sağlamak zorundadır. Devlet bu erke sahiptir. Ama norm konulur, fakat uygulanmazsa, o zaman devlet bu konuda, en hafif deyim ile, eleştiri alır. Bu eleştiri de haklı olur.

Sözü fazla uzatmadan ve karıştırmadan söylemek gerekir ki, ağır ceza mahkemeleri düzeyinde kurulan 3'lü sistem hem hukuka aykırıdır, hem de Anayasaya. Yapılacak şey çok basittir aslında. Bu ülkede yalnızca, isimleri ağır ceza mahkemesi olan mahkemeler tek türde mahkemeler olmalıdır. Bu mahkemeler içinde, işbölümü ayırımı olarak, terör suçlarına bakacak, teknik ceza yargılaması terimi ile "daireler" kurulabilir. Bunun dışında ÖAC, TMM gibi özel kurallara göre kurulan ve çalışan mahkemeler olamaz. Bu yaklaşım sistemi zedeler. Bu ülke yakın geçmişte yaşanan bankacılık krizi nedeniyle, yukarıda sözünü ettiğim görevlendirmeleri yaptı. Bunlara hiçbir itiraz gelmedi, çünkü bu mahkemeler de genel çatının altındaydılar ve en önemlisi, öteki mahkemelerle aynı normları uyguladılar.

Son söz: başlıkta.

OLMADI EVREN PAŞA OLMADI!

Yaşı ellinin üzerinde olanlar ülkenin 12 Eylül'den önce yaşadıklarını hatırlayacaklardır. Kamplara bölünmüş, silahlanmış insanlar, her gün ölenlerin listelerinin gazetelerde yayınlandığı, insanların hava karardığında korkudan sokağa çıkamadığı günler, bir yanda. Öte yanda, ülke çıkarlarını bir yana koymuş politikacılar, Cumhurbaşkanı seçmekte acz içine düşmüş bir parlamento. Her şey arapsaçı, yaşanan kurşuni günler.

Sonra, bu yurdun insanı 12 Eylül 1980 sabahına uyanırken, radyodan ve televizyondan bir ses bir bildiri okuyor. O sesin sahibi genelkurmay başkanı orgeneral Kenan Evren. Okuduğu bildirin özünü şöyle: Büyük Atatürk'ün bize emanet ettiği ülkesi ve milletiyle bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, son yıllarda, izlediğiniz gibi dış ve iç düşmanların tahriki ile, varlığına, rejimine ve bağımsızlığına yönelik fikri ve fiziki haince saldırılar içindedir. Devlet güçsüz bırakılmış ve acze düşürülmüştür. Türk Silahlı Kuvvetleri, İç Hizmet Kanununun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni kollama ve koruma görevini yüce Türk Milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur. Girişilen hareketin amacı, demokratik düzenin işlenmesine mani olan sebepleri ortadan kaldırmaktır. Parlamento ve hükümet feshedilmiştir. Parlamento üyelerinin dokunulmazlığı kaldırılmıştır. Bütün yurtda sıkıyönetim ilan edilmiştir.

Bu bildiri, aksak topal yürüyen -asında yürümeyen- demokrasinin askıya alındığını haber vermiştir. Ülkede sükunet hakim olmuştur, kan akması durmuştur. Sonra demokratik düzene geçiş çalışması başlatılmıştır. İlk adım, feshedilmiş Ana-

yasanın yerine yeni bir Anayasanın yapılmasıdır. Bu amaçla kanunla bir Kurucu Meclis kurulmuştur. Bu meclis yeni Anayasayı yapmıştır. Anayasa halkoylamasına sunulmuştur ve kabul edilmiştir.

Bunlar tarihte yerini almış olgular. Ancak tarihte yerini almış başka olgular da var. Onlardan da söz etmek gerekir. 12 Eylül Hükümet Darbesi, ilk bildirisinde sorunları gidermek adına objektif bir tablo çizmişse de, böyle bir tablo ortaya çıkmamıştır. Konseyin yaklaşımı, aldığı kararlar, yapılan işlemlerin faturası, “sol ideoloji” olarak belirtilen insanlara kesilmiştir. Ülkede yaşananların sorumluları bu kesimden çıkarılmıştır ve cezalandırılmıştır. İşkence olayları toplumda büyük yaralar açmıştır.

Konseyin tercihleri doğrultusunda kurulan Kurucu Meclis yeni Anayasayı yapmıştır ve Konseye sunmuştur. Konsey, bu meclisin iradesini bir yana koyarak, kendi Anayasasını yapmıştır. 1982 Anayasası böyle bir Anayasadır. Ne yazık ki, 1961 Anayasasının ülkeye kazandırdıkları buhar olup uçmuştur. Kurşuni günler geri dönmüştür.

Oysa bu ülke insanının 12 Eylül’den beklentisi sağlam temellere oturan bir demokratik düzen, insan onuruna uygun temel hak ve özgürlükler, gelecek kaygısını ortadan kaldıracak bir yaşam, kısacası aydınlık bir gelecek ve yarındı. Bu umutlar Kaf Dağı’nın ardında kalmıştır.

İnsanoğlu zaman zaman kendisiyle muhasebeye girer, bu bir iç hesaplaşmadır aslında. Bilmiyorum Evren Paşa’nın iç sesi kendisine seslenip, olmadı Evren Paşa olmadı, diyor mudur?

TÜRBAN, TÜRBAN DİYE YOLLARA DÜŞMEK!

Son dönemde ülkemizde olup bitenleri bir gözden geçirelim diye bu yazıyı kaleme aldım.

Ortalık adeta bir yangın yeri. Her şey o kadar karmakarışık ki. İnsanlar düşünme yetisini ve sağduyusunu kaybetmiş. Bir hercümerç içinde geçen günler.

Siyasal iktidar kendini o denli güçlü hissetti ki, bugüne kadar türban denilen başı bağlama yönteminin din ve vicdan özgürlüğü ile açıklanmayacağını, bunun bir siyasal simge olduğunu ortaya attı. Sonra bu tezin peşine düştü. İşin ilginç yanı, siyasal simgelerin demokratik hayatın içinde var olduklarını, hatta vazgeçilmezleri arasında yer aldıklarını dahi telaffuz eder oldu.

Bu doğru muydu? Elbette değildi. Her fırsatta dile getirmeye çalışıyorum : Her ülkenin hukuk normları, o ülkenin sosyal gerçekleri ile uyuşmak zorundadır. Aksi takdirde, bu normlar işlevsiz kalırlar. Birinci nokta budur. İkinci nokta, sosyal gerçeklere aykırı normlar üretilirse, bu normların hukuk dünyasından çizilmesi şarttır. Bunun için, anayasalardan başlayarak yasalarla tamamlanan sistem içinde hak arama yollarını harekete geçirmek gerekir. Bu denetim mekanizmaları toplumu düzlüğe çıkarır. Bu ülkede, laik, demokratik, sosyal hukuk devletinin bekçisi olan Anayasa Mahkemesi, laiklik ilkesinin değiştirilmesi amacına yönelik böyle bir girişime geçit verir mi? Vermemek gerekir. Beklentimiz budur.

Siyasal iktidarın türban tutturması, üniversite kapısından geri çevrilen kız öğrencinin öğrenim hakkı ile açıklanamaz. Bu

olayın yüzeysel görüntüsüdür. Konunun temeline inerseniz, ülkedeki laik hukuk düzenini hedef alan bir girişimle karşılaşsınız. Fakat siyasal iktidar bu konuda son derece kararlı bir tutum içinde. İşin nerelere varacağı sanki göz ardı ediliyor ya da üstü örtülmek isteniyor.

Anayasanın birkaç maddesini değiştirip, YÖK Yasasındaki normu değiştirmekle işin sona erdirileceği ileri sürülüyor. Oysa, durum hiç de öyle değil. O kadar çetrefil ki.

Şimdiden satır aralarında kamu hizmeti alan-veren ayırımları yapılmaya başlandı. Türbanla üniversiteye girmek çözüldükten sonra, türbanlı avukat, yargıç, Cumhuriyet savcısı, hekim, hemşire, bürokrat v.b.'ye sıranın geleceğini, getirileceğini düşünmemek için safdil olmak gerekir. Bu toplum bunları da içine sindirebilecek mi? Ne olmuş, halk böyle isterse, o da olur, diyenlere ne demek gerekir?

O zaman 1960'lı yıllara dönerim ve sizi rahmetli Hocam Prof.Dr.Tarık Zafer Tunaya'ya şikayet ederim. O ne demişti, ilk derslerinden birinde : “ Her toplum layık olduğu hukuk düzeninde yönetilir, derler. Siz buna inanmayın, Türkiye Cumhuriyetinin yönetim biçimi bir kurtuluş savaşı sonunda belirlenmiştir ve bu toprağa kazınmıştır. Bu laik cumhuriyet yönetimidir. Bu ülkenin genç aydınları olarak, bu uğurda mücadeleden hiçbir zaman kaçınmayın. Bu sizin birinci ödevinizdir. “

Bu bilinçle ülkesine hizmetini sürdüren, saçlarına ak düşmüş, 65 yaşını tamamlamış bir nefer olarak, bugünlerde güzel yurdumda yaşadıklarımıza önce üzülüyorum. Neden mi? Cumhuriyetin temellerinin sarsılmasını önlemekte yeteri kadar güçlü olmadığımız için. Sonra, gülüyorum bütün olup bitene. Artık iş iyice şirazedden çıktı. Başın nasıl bağlanacağıнын yöntemleri sıralanıyor. Gazetelerde örnek çizimler. Çene altından bağlanacakmış, yüz açık olacakmış. Bu da yasada yer alacakmış. Orası öyle de, bu hanım kızlar ne giyecekler? Ondan söz eden yok. Siyah çarşafı giyip üniversitenin kapısına dayanırsa, yukarıdaki tanım da yasada yer alırsa, kim onu içeri sokmayacaktır?

Konuya bir başka açıdan bakalım, ister misiniz? AKP iktidarı AB'ye girmek istemiyor mu? Görünüşe göre istiyor. Yakın geçmişte az mı çaba harcandı? Neydi o, TBMM'nin büyük bir sürat içinde yasalarımızı değiştirmesi, bunları AB standartları ile uyumlu hale getirme çabaları. Bu çabaların tek bir amacı vardı : AB'den bir müzakere tarihi almak. Bu başarılıydı. Sonra, müzakereler başladı. Bir tespit : Bu konu ülke gündeminden düştü. Terim bağışlanırsa, iş sulandı. "Karşı takım"ın asları ortalığa döküldü. Sizi üye yapmayacağız. Gelin imtiyazlı ortaklıkla yetinin. Nasıl ama? Ceket size uymaz, gömlek verelim, yaklaşımı.

Şimdi bir soru : Yoksa, AKP bir taşla iki kuş mu vurma amacında? Türban, türban derken, önce AB'den uzaklaşmak, AB'ye giden Türkiye treninin makasını değiştirmek; sonra laik Cumhuriyetin temelini sarsmak, ülkemizi çevreleyen islam kuralları ile yönetilen ülkelere biraz daha yaklaşmak.

Son söz : Fazla beklememize gerek yok. TBMM Anayasa Komisyonu tasarımı görüşmeye başladı. Ak mı kara mı göreceğiz.

ÜLKENİN MANZARASI 2012

Başlığı biraz yadırgayabilirsiniz, çünkü ülkenin manzarası denilince elbette 2012 yılındaki manzaradan söz edilmeli. Ama başlığın amacı başka. Aynı başlıkla 2010'da bir yazı yazmışım. Yazı da tam bu tarihlere denk düşmüş. Yazı Cumhuriyet'in arşivinde.

Şimdi nereden başlamalı. O kadar çok konu var ki.

Yerel seçimlerin öne alınması için Anayasada değişiklik yapmak için siyasal iktidar harekete geçti. Sonuç: Anayasanın aradığı referandumsuz değişiklik çoğunluğu oylamada çıkmadı. İş şimdilik yarım kaldı. Uygulanan yöntemde de bir gariplik var. Bakın nasıl. Yerel seçimleri öne almak için Anayasanın ilgili maddesi değiştirilmek istenmiyor. Anayasaya bir geçici madde ekleniyor ve yalnızca gelecek yerel seçimler öne alınıyor. Demek ki hesap başka. Bir kerelik Anayasa değişikliği. Bunu da gördük çok yazık.

Cumhurbaşkanı yasayı geri gönderdi. Cumhurbaşkanı şöyle söylüyor: "Kanunun gerekçesinde, mahalli idareler seçimlerinin yapılacağı dönemin zorlu kış şartlarına denk gelmesi sebebiyle seçim çalışmalarında ve vatandaşların seçimlere katılımında zorluklar yaşandığı belirtilerek, bu olumsuzlukları asgari seviyeye indirebilecek bir tarihte seçimleri yapmak gerektiği ifade edilmektedir. İncelenen Kanunun yayımlanması halinde, değişiklik gerekçesinde belirtilen amacın aksine, söz konusu hükümler doğrultusunda, bu defa da kış aylarında halkoylaması yapılması zorunlu hale gelecektir. Bu durumda ise, karşılaşılması muhtemel mevsim şartlarının halkoylaması

çalışmalarını ve vatandaşlarımızın halkoylamasına katılımını olumsuz yönde etkileyebileceği ve ortaya çıkan bu sonucun değişiklik gerekçesiyle de çelişeceği görülmektedir.

Diğer taraftan, temel konularda yapılan halkoylamalarının halkın katılımını sağladığı ölçüde demokrasiyi güçlendireceği açık olmakla birlikte, başkaca bir içeriği ve amacı olmaksızın sadece mahalli idareler genel seçiminin beş ay erkene alınması amacıyla yapılan mezkûr Anayasa değişikliği için Anayasanın 175 inci maddesinin dördüncü fıkrasının gereği olarak halkoylamasına gidilmesinin, başta bütçe olmak üzere Devlete ve vatandaşlarımıza getireceği külfet ve ekonomik istikrara yönelik zarar riski de göz ardı edilemez.”

Cumhurbaşkanı o kadar haklı ki. Diyor ki, ne mevsim koşulları ne de harcanacak para açısından değişiklikte ısrarda fayda yoktur.

Tutuklu milletvekillerinin sorunu çözülmüyor. Oysa bunun için de Anayasa değişikliğine ihtiyaç var. Hazır Anayasa değiştirilirken bu sorun da çözülsün ya. MHP yerel seçim değişikliğine evet derken bu konuyu da şart koşamaz mı? Koşabilir elbet. Ya CHP'nin tavrına ne demeli. Tutuklu milletvekillerinin TBMM'de göreve başlamaları sağlanmadan yeni Anayasa çalışmalarına katılmayız demek o kadar mı güç? Hiç de değil elbet.

Adalet Bakanlığı kanalından gelen duyurular 4. Yargı Pake-tinin hazırlandığı yönünde. 3. Yargı Paketi sayısız yasada değişiklik yaptı. Kazanımlar acaba ne kadar? Çizmeyi aşmadan ceza boyutunda kalayım. Yaratılan tablo hiç de iç açıcı değil. Dünyanın hiçbir ülkesinde göremezsiniz. Özel ağır ceza mahkemeleri kaldırılıyor, fakat bu mahkemelerin gördükleri davalara bakmaları yetkisi saklı tutuluyor. Bu mahkemeler kaldırılıyorsa, bunun iki nedeni olabilir. Birincisi, mahkemelerin işlevi kalmamıştır. İkincisi, bu mahkemelerin ceza adalet sisteminde yeri olmadığı anlaşılmıştır. Oysa gelinen nokta farklıdır. Bu mahkemelerin varlıkları bilinmeyen tarihe uzatılmıştır, çünkü baktıkları davaların ne zaman kesin hükme bağlanaca-

ğını kestirmek mümkün değildir. Ayrıca yeni bir yapılanma içinde terörle mücadele mahkemeleri kurulmuştur. Bunlar da özel görevli ağır ceza mahkemeleridir. Bir de görevlerini yapan asıl ağır ceza mahkemeleri var. İşte size 3 farklı mahkeme. Bunların işlevi aynıdır. Teoride yargı birliği ilkesi der ki, bir ülkede aynı işlevi gören farklı mahkemeler olamaz. Ama bizde olur.

Okullar 4+4+4 yapılanmasıyla açıldı. Kargaşa sürüyor. Okul çağına ermemiş çocukların ilköğretime başlatılmaları, ben yaptım oldu, ile olur mu? Olmaz elbet. Uzmanlar karşı koyuyorlar. Fakat çocuklar okullu oldular bile. Bizim Memo da bir sürprizle ortaokullu olunca, neye uğradığını şaşırıldı. Yüzünden düşen bin parça, Daisy ile oynamaya bile vakti yok.

Vakıf üniversiteleri bu ülkenin yüksek öğretime çözümlü mü olacak? Hiç sanmıyorum. Önce küçücük bir açıklama. Bu üniversiteler özel yasalarla kuruluyor. Parlamentoda böyle bir üniversitenin kurulması görüşülürken, hiç mi ülkenin hangi dalda öğrenim görecektir öğrenciye ihtiyacı olduğu düşünülmez. Sormak durumundayız. Yüksek Planlama Teşkilatı neyi planlıyor dersiniz? Güzel bir söz var. Herkes evinin önünü süpürürse, şehir temiz olur. Kendi evimin önünü süpürüyorum ve diyorum ki, bu ülkede sayısı 70'e yaklaşan hukuk fakültesi olur mu? Olmaz elbet. Ama ağam nerde ben nerde.

ÜLKENİN MANZARASI

Zaman zaman ülkenin nabzını tutmaya çalışıyorum. Güncellik taşıyan konularda fikir yürütüyorum. Bunu, ülkenin bir aydını olarak, aydın sorumluluğu çizgisinde yerine getirmeye çabalıyorum. Bir nokta benim açımdan çok açıktır: Ben politikacı değilim, politikayla hiç uğraşmadım. Hukukçu olarak bu bilim dalına politika da karıştırmadım. Bilimsel, objektif gerçeklere dayanarak değerlendirmeler yaptım. Bunu sürdürüyorum.

Bugün için ülkemizi ilgilendiren ve güncellik taşıyan konular nelerdir?

Çok öncelerden gelen bir tartışma konusu, elbette kimilerine göre türban, kimilerine göre başın bağlanması. Ne dersiniz deyin, bu konu artık noktalanmalıdır. Hukuk normları ile bir çözüm üretilmelidir. Bu çözüm herkes için bağlayıcı olacaktır. Bu çözümü üretme yeri elbette TBMM'dir. Tüm partilerin uyuşacağı bir sonuç hukuka geçirildiğinde, bu çıban başı ortadan kalkacaktır. Bu konuya doğrultu verilirken, üretilecek olan sonucun ilkin anayasaya uygun olması gerekir. Anayasasının laik yapısını zedeleyecek olan bir çözüm üzerinde bir uzlaşma olmayacağı bir yana, bu konudaki normların Anayasa Mahkemesi'nin süzgecinden geçirilmesinde de, bu yeni normların pozitif hukukta yer almayacağını düşünmek uygun olur.

Sonraki konu: Anayasa değişikliği yürürlüğe girdikten sonra, yeni normların gereği yapılarak, bazı kurumların gösterdikleri adaylar arasından TBMM'de üyeler seçilecektir. Süreç başlamıştır. Son yaşanan örnek, Sayıştay'ın gösterdiği adaylar

arasından bir üye Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilmiştir. Sonradan anlaşılmıştır ki, bu kişinin yaşı 45'in altındadır.

Anayasanın ilgili maddesini okuduğunuzda, Anayasa Mahkemesi'ne üye olabilmek için 45 yaşın tamamlanması öngörülmüştür. Bu, tüm üyeler için bağlayıcı temel bir kuraldır. Siz bunu adayın geldiği kuruma göre çekip çevirirseniz, hata edersiniz. Anayasa koyucunun farklı kurumlardan gelen adaylar için farklı yaş sınırı öngörmüş olduğunu ileri sürmek kabul edilemez. Bu yaş sınırı bağlayıcıdır. Aksine bir düşünce, hukukta karmaşa yaratır. Oysa hukuk karmaşa yaratmak için değil, karmaşaları yok etmek ya da hiç yaratmamak için vardır. Hukukun iddiası bu noktadadır.

Yapılacak olan, yapılmış olan seçimi, anayasaya aykırılıktan ötürü iptal etmek, yeni bir seçim yapmaktır. Bu yetki TBMM Başkanlık Divanı'nındır.

Sonraki konu: YÖK düzeni. 6 Kasım 1981 ülkemizde bir milattır. Bu tarihte YÖK kurulmuştur ve ülkenin yükseköğretiminde koordinasyonu sağlayacak olan YÖK, bırakınız koordinasyonu sağlamayı, tam anlamıyla bir çökertme yaşatmıştır. Bu çöküntü halen sürmektedir. Ülkede akademik kariyerin yerle bir olduğunu ileri sürmek için o kadar haklı nedenler var ki. Yüksek lisans ve doktora çalışmalarının düzenine ve düzeyine bakınız.

Doçentlik unvanının kazanılması ve üniversite öğretim üyesi olunmasında uygulanan kuralları ve yapılan göstermelik sınavları bir süzgeçten geçiriniz. Bunun böyle mi olması gerekirdi? Elbette hayır. YÖK öncesi dönemde, eski yazı sınavını başaramamaktan, yabancı dil sınavından en az iyi derece alamamaktan, deneme dersini tam tamına 50 dakikada bitirememekten ötürü doçent olamayanlar, yeni düzeni ve -terimi bağışlayınız- peynir ekmek gibi dağıtılan doçent ve profesör unvanlarına hayıflanmazlar mı? Elbette hayıflanırlar.

Dillere yerleşmiş güzel bir söz var: Herkes kendi evinin önünü süpürürse şehir tertemiz olur. Ne kadar doğru. Şimdi

kendi evimin önünü süpürüyorum ve soruyorum: Bu ülkede 55 adet hukuk fakültesi olur mu? Elbette olmaz, ama var. Bu fakültelerde ders verecek, akademik unvana sahip, yabancı dilde araştırma ve inceleme yapacak ve bunun sonuçlarını öğrencilerine aktaracak yeterli öğretim elemanı var mı? Elbette yok.

YÖK Başkanı'nın dünkü açıklamasına göre, yeni YÖK Yasası taslağı birkaç gün içinde Milli Eğitim Bakanlığı'na sunuluyor. Bu taslak hangi sorunlara çözüm üretiyor? Yukarıda kısaca sıraladığım satır başlarını yeniden düzenleyip düzeltiyor mu? Bekleyelim görelim.

YÖK içinde bir kilometre taşı da yükseköğretim kurumlarına öğrenci almak için yapılan sınavlardır. Son yıl yaşananlar bu ülke insanına bir işkence değil miydi? Elbette öyleydi. Siz genç fidanları yükseköğretimde öğrenci olmak için kaç kez yarıştıyorsunuz? Bu, insaf ölçülerini aşan sayılara ulaşıyor. Unutmayın ki bir dünya şampiyonu atlet bile üst üste aynı dereceyi ve başarıyı tekrarlayamaz. Bu insanın doğasına aykırıdır.

ARENA DEMEK NE KADAR DOĞRU?

Futbol liglerine ara verilince, gazetelerin spor sayfalarında bir rahatlama oluyor. Bu da o dönemde bazı noktalara değinme fırsatını yaratıyor. Bu Cumhuriyet için de böyle.

Çok eskiye dayanmasa da, batıdan başlayarak gelen bir akım var. Bu akım spor alanlarına ve açık havada yapılan müzik gösterilerinin yapıldığı yerlere arena adının verilmesi olarak ortaya çıkıyor. Bunları uzun boylu örneklemeye gerek yok. Özellikle Almanya'da kulüpler spor komplekslerine bu adı uygun görüyorlar. Biz de TT Arena ile bu modağa uyduk.

Türk Dil Kurumunun sözlüğü arena için şu karşılığı veriyor: boğa güreşi, yarış, oyun vb. gösteriler yapılan alan; siyasi çekişmelerin geçtiği yer. Bu yazının konusu siyasal içerikli değildir. Bu nedenle ikinci tanımı bir kenara bırakabiliriz.

Konu spor alanlarına gelince, arenada spor karşılaşmalarının yapıldığı bir gerçektir. Ancak, eski Yunan'da ve Roma'da arenalarda gladyatörlerin kılıçları ile bu alanlara çıktıkları ve dövüştükleri yerlermiş. Hatta arenada dövüşmenin ceza olarak öngörüldüğü de tarihin kaynaklarında yer alıyor. Gladyatör terimi gladius'tan geliyor, yani kılıçtan. Bu kılıç onun canını kurtarır ya da canına mal olur. Bir gladyatörün canı kralın ya da imparatorun başparmağının ucundadır. Parmak aşağı inerse, ferman ölümdür; yukarı çıkarsa, ferman canın başışlanmasıdır.

Sözü fazla uzatmama gerek yok. Eski çağlarda arenalar bir açıdan da kanın aktığı, ölümün kol gezdiği yerlerdir. Bu nedenle çok da makbul alanlar olarak benimsenmemelidirler.

Günümüzde, bütün bunları bir kenara koyarak, spor alanlarına ve komplekslerine arena adını vermek bence hiç de uygun değil. Yukarıda sergilemeye çalıştığım tablo içindeki düşünceleri çağrıştırmayacak olan, barışı, temiz sporu, centilmenliği, fair play'i akla getirecek isim/isimler bulmak o kadar mı zor. Bence hiç değil.

Ülkemiz AB ile bütünleşmek istiyor ya, bu kez biz onlara örnek olalım, arenalardan kurtulalım, ne dersiniz?

FUTBOL MU, BASKETBOL MU?

Başlığı yadırgamış olabilirsiniz. Amacım bu iki spor dalını karşılaştırmak değil. Dünya ölçeğinde en sevilen spor dalları sıralamasında yerleri bellidir, futbolun da basketbolun da.

Bugünlerde futbol dünyası Avrupa Şampiyonasına kilitlenmiş durumda; giderek sona yaklaşıyor. Çeyrek final, yarı final derken final birazdan görünecek. Yarışanlar içinde bir ülke kupayı kaldıracak, eşyanın tabiatı bu.

Maçları seyrederken bir gözlemim var. Bunu sizlerle paylaşmak istedim. Bu yazıyı da açıkçası bunun için yazdım. Futbol günümüzde, özellikle kaliteli takımlar tarafından bir başka oynanıyor. Eskilerin doldur-boşalt dedikleri türden bir futbol çok gerilerde kaldı. Futbolun sihirbazları bu spor dalını adeta ayakla oynanan basketbola çevirdiler. Neden mi? Artık futbolda boşa top vurmamak, takım arkadaşını toplu buluşturmayı şansa bırakmak yok. Top gerçek anlamda ayaktan ayağa oynanıyor. Sanırsınız futbolcular futbolcu değil de birer basketbolcu. Rakip takımın sahasını ablukaya alıyorlar, ayaklarıyla topu birbirlerine aktarıyorlar. O arada bir kıvılcım çakılıyor, gol fırsatı yaratılıyor. Bir de gol gelirse, yeme de yanında yat! İşte bu, futbolda üstün kalitenin göstergesi.

Böyle bir oyun seyircinin tabii ki çok hoşuna gidiyor. Eminim futbolcular da yarattıkları bu “sanatsal” gösteriden mutluluk duyuyorlardır.

Ne diyeyim, darısı başımıza.

İNÖNÜ STADI YIKILIYOR...

İnönü Stadı'nda hummalı bir çalışma var. Yapma değil, yıkma çalışması. Yıkma kötüdür, fakat bu kez öyle değil; yerine yeni stat yapılacağı için. Toz bulutları havada, taş, toprak, beton ne varsa dev kamyonların üstünde taşınıyor. Aslında taşınanlar bunlar değil, İnönü'de yaşananlar, anılar taşınıyor.

Bu eskide kalan spor mabedinde elbette bizim gibi eski kuşakların yaşadığı onca tatlı ve acı olay var. Ne de olsa 1950'lerde başlayan bir birliktelik bizimkisi.

"Yeni Açık" henüz inşa edilmemiş, orada gazhanesi var İstanbul'un. Maçlar ebette gündüz oynanıyor. Tam en hareketli bir yerde, bir gaz bulutu ki, sormayın gitsin, sanırsınız Auschwitz'in fırınları geri geldi. Ne yaparsınız katlanmak gerek.

Türkiye Ligi daha kurulmamış, İstanbul takımları burada "kayıyorlar". Ama ne kayışma. Her şey o kadar güzel ki. Öyle yıldız futbolcular var ki, seyirci bunları mutlaka seyre geliyor; kendi takımından olsun olmasın, ne çıkar. Onları sıralamak ciltlere sığmaz. Küçük takımların büyük takımları "devirmeleri" de bir başka tat. Tat deyince, akşamüstü maçların ikinci yarısında çıtır çıtır taze simit tribünde ortaya çıkınca, insan daha ne ister ki hayatta.

İnönü'nün Dolmabahçe'de yapılması bir rastlantı hiç değil. Maç biter, beş, bilemediniz on dakika içinde stat boşalır; herkes evinin yolunu tutar, deniz yolundan, kara yolundan, üzgün ya da neşeli. Eşyanın tabiatına uygun bir tablo bu, aşılamaz, yalnızca yaşanır.

Şimdi gidiyorlar tüm anılar gözleri yaşlı buradan, sevinç ya da hüznü yüklü anılar. Arkalarına bakamıyorlar, asla utançtan değil; tarihin derinliklerine yol alıyorlar.

Yeni stat elbette görkemli olacak, Karakartal'a bu yaraşır. En kısa sürede açmak gerekir, tarihin yeni sayfasını. Genç kuşakların da anlatacakları olacak elbet, sonraki kuşaklara.

Bir dileğim var, tüm içtenliğimle, yeni stada konulacak isimle ilgili. Dünyayı sarmış olan hataya Beşiktaş düşmesin, stadın adında "Arena" olmasın. Neden mi? Arena kini ve kanı çağrıştırdığı için aynı zamanda.

UTANMAK İÇİN

Son dönemde futbol sahalarımızı bir utanç abidesi kapladı. Bunun adı (yazarken iğreniyorum) tükürmektir. Bu fiilden ya rakip oyuncu ya da maçın hakemi/hakemleri nasibini alıyor. Ayrıca bir tespit daha. Son dönemde kamuoyunu işgal eden olayların faileri yabancı futbolcular. Bunlara hadlerini elbette hukuk bildirecektir.

Spor sahalarının da disiplin hukuku var elbette. Bu konudaki kurallar hem düzeni sağlayacak, hem de aykırı eylemleri cezalandıracaktır. Bunun için öngörölmüş mekanizmaların çalıştırılması yeterli olacaktır. Bu konuda istenen sonuçların alınabilmesi için, yetkili kurulların işine kimsenin müdahale etmemesi, talimat, telkin ve tavsiyede bulunmaması yeterlidir. Ülkemizde kısa süre önce Fenerbahçeli futbolcunun olayında kötü bir örnek, ne yazık ki yaşandı.

TFF'nin disiplin kurullarında, tahkim kurulu da dahil, hukukçular görev yaparlar. Onların görevi bu bağlamda yargıçlıktır. İyi yargıç, önüne gelen uyuşmazlığı çözerken, hukukun kurallarını ve delilleri terazinin bir kefesine koyar; öteki kefesine de vicdanını, adalet duygusunu yerleştirir. Sonra tartar ve sonucu açıklar. Bu, olması gerekendir. İyi hukukçudan beklenen de bu tavidir.

Bu yazıyı niçin yazdım? Bugün TFF çatısı altında sözünü ettiğim kurullarda görev yapan hukukçuların çoğunun, Hocaların sevdiği terimle, diplomalarında imzam var. Bu nedenle onlardan yukarıda kısaca çizdiğim resimdeki tavrı sergilemelerini beklemek hakkımdır diye düşünüyorum. Ayrıca bu beklentiği bu ülkenin her ferdi de kuşkusuz tek tek hak eder.

Bugün görevdeki meslektaşlarıma son sözüm şudur: Sizden önce TFF’de görev yapan Prof.Dr. Sait Güran, Av.Talay Şenol, Av. Türker Arslan başta olmak üzere, tüm yetkililer öyle bir tavır sergilediler ki, kendilerine kimse talimat vermeyi, telkin ve tavsiyede bulunmayı akıllarından bile geçiremediler, çünkü onların “mührü” geri vereceklerinden o kadar emindiler.

VATANDAŞ GÖZÜYLE OLİMPİYAT

Olimpiyatı zamanımın yettiği ölçüde izledim ve bu konudaki düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istedim.

Açılış töreninden başlamak uygun olacak. Törende bir görkem olduğunu elbette kimse inkâr edemez. Tekniğin sağladığı her türlü olanak kullanılarak çarpıcı sahnelerle bir gösteri sunuldu dünyaya. Ama spor ve olimpiyat ruhu ve sahneleri neden bu kadar azdı? Büyük Britanya kanımca dünyaya tarım toplumundan sanayi toplumuna gelirken yaşadığı çizgiyi anlattı. Bunda başarılı da oldu. Ama gönül bir olimpiyat açılışında daha çok spor ve daha çok olimpiyat istedi. Kapanış töreni de bir büyük konserdi yalnızca. Spor adına beklentimiz bu değildi.

Konunun içeriğine gelince, dopdolu spor ve olimpiyat ruhu vardı. Nasıl olmasın, olimpiyat dört yılda bir bunun için düzenleniyor. Her türlü yarışmada bir gerçek ortaya çıktı. Hiçbir spor dalında olmadığı gibi, olimpiyat oyunlarında da başarı rastlantıya bağlı değildir; her şey uzun bir çalışmanın ürünüdür. Yoksa o dünya rekorları ve olimpiyat rekorları nasıl kırılabilir ki.

Çok güzel ve duygusal olaylar yaşandı. İşte birkaç örnek. Bir yarışma sonunda dereceye girenlerin rakipleriyle sarmaş dolaş olmaları, tamamen yapmacıktan uzak. Sırtlarında ülkelerinin bayraklarıyla omuz omuza seyirciyi selamlamaları. Yarışmayı önde götürürken sakatlanan kızımızın gözyaşları yanaklarından süzülürken acılar içinde bitiş çizgisini geçmesini seksen bin kişinin ayakta alkışlaması unutulacak bir olay mıdır?

Başarı çizgimize gelince, elbette yüreğimiz buruk. Daha iyisi olamadığı için. Ama ne yaparsınız, rakipler daha güçlüydü di-

yeceğiz şimdilik ve yeniden çalışmaya başlayacağız. Rakipler, onlar da bize bakınca içleri bazı olaylarda kan ağlamayacak mı? Elbette ağlayacak. İki genç güneşimizin abla-kardeş görüntüsü ile dünyaya seslenerek altın ve gümüş madalyayı boyunlarına asmaları dünyalara değmez mi? Değer elbet. Londra dedikleri diyarı gurbette İstiklal Marşımız çalınırken onların hem ağlamaları hem de ağlatmaları tarihe öyle bir kazındı ki, takvimler ne kadar eskirse eskisin, hep aynı görkemiyle duracak.

YILDIZLARI KORUMAK

O tarihler çok eskilerde kaldı. Yıl 1958. Futbolda Dünya Kupası oynanıyor. Brezilya her zamanki gibi iddialı. Takımda bir genç oyuncu var; henüz 17 yaşında, adı Pele, yedek kadroda. Bir sakatlık nedeniyle, Pele oyuna alınıyor; herkese parmak ısırtıyor. Tribünler ve futbol camiası dalgalanıyor. Dünya futboluna bir yıldız geliyor ve kısa sürede tahta oturuyor.

Aradan yıllar geçiyor. Çok değil, belki bir Dünya Kupası, belki iki. Bir sorun patlak veriyor UEFA ve FIFA çevrelerinde. Dünya yıldızlarının mutlaka korunmaları gerek. Bunu yadırgayanlar oluyor. Kimilerine göre, futbol oyun kuralları ve disiplin normları herkes için eşittir. Kimilerine göre, yıldızlara karşı girilen kasti ve futbol hayatını bitirebilecek hareketler göz ardı edilemez. Hakemlerin bu konularda daha dikkatli ve özenli olmaları gerekir.

Ülkemizde oynanan futbol maçlarına bir bakınız. Bazı oyuncular profesyonellik bağlamında "cinayetler" işliyorlar. Öyle hareketlerle karşılaşılıyor ki, bunun sporda yeri olamaz. Belki dikkati çekmek için, belki rakibi oyundan düşürmek için, bu hareketler yıldız oyuncuları hedef alıyor. Bunlar futbolu çirkinleştiren davranışlar; savunulacak yanı olmayan hareketler.

Ne mi yapmalı? Elbette futbolun da disiplin kuralları var. Bu kurallar işletilirken, ceza hukukundaki bir ilkedden yararlanmak mümkün. Nasıl mı? "Fail" in amacı, kasti ön planda değerlendirildiğinde, hareketin doğurduğu zarar ve tehlike dikkate alınarak cezanın ağırlaştırılması kaçınılmaz bir sonuçtur; caydırıcı etkisi olur.

Yoksa, hangi ülkede olursa olsun, Yıldızları nasıl koruyacaksınız ki.

Bunlar nereden mi aklıma geldi? Maradona'nın Messi için söylediklerinden tabii ki. Dünyanın kaç Messi'si var ki?

